

Kronika města Litomyšle

Rok 2016

Životopis kronikáře

Jmenuji se Stanislav Švejcar. Narodil jsem se 16. srpna 1980 ve Svitavách. Až do roku 2007 jsem žil v Bohuňově, malé vesnici na českomoravském pomezí nedaleko hradu Svojanov.

Po absolvování Základní školy Vítějeves jsem v letech 1994 – 1998 studoval na Biskupském gymnáziu Letovice. Následovala Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, kde jsem v letech 1998 – 2003 studoval obory dějepis a občanská nauka. Po ukončení studií na vysoké škole jsem více než rok působil na Gymnáziu ve Svitavách (výkon civilní služby), od 1. února 2005 pracuji jako učitel dějepisu a výchovy k občanství na ZŠ Litomyšl, Zámecká 496, od srpna 2016 ve funkci zástupce ředitele. Právě zaměstnání v Litomyšli bylo příčinou mého odchodu z rodné obce. Usadil jsem se v Čisté u Litomyše, kde žiji od roku 2007, trvale od roku 2008. Jsem ženatý, manželka Klára, synové Stanislav a Jan.

Mým největším koníčkem jsou dějiny 20. století. Jsem velkým obdivovatelem T. G. Masaryka a jeho pojetí humanity. Ve své učitelské praxi se pak intenzivně věnuji těm údobím našich dějin, které byly poznamenány totalitními ideologiemi (zapojuji se například do projektu Příběhy bezpráví společnosti Člověk v tísni). Pozornost věnuji i stále diskutovaným otázkám kolem vysídlení sudetských Němců, tedy otázce, která se bytostně dotýká také okolí Litomyše.

Kronikářem města Litomyšl jsem byl jmenován v létě 2016. Rada města vzala mé jmenování na vědomí usnesením 716/16 z 29. srpna 2016.

Úvod

Každá obec, každé město píše své dějiny. Můžeme je vnímat jako sled dat, událostí a pojmů, nebo na ně nahlížet jako na příběh, který jejich obyvatelé svými myšlenkami, nápady a konkrétními činnostmi napsali.

Na následujících stránkách jsou zaznamenány střípky příběhu, který v roce 2016 napsala Litomyšl. Nejsou - ani nemohou - být úplné a kompletní. Život Litomyšle byl totiž mnohem barevnější, než je možné zaznamenat. Přesto snad díky nim základní barvy jejího příběhu rozpoznat lze. A pokud se je pokusíme vzájemně propojit, jistě zahlédneme alespoň odraz oné pestrobarevné mozaiky, kterou Litomyšl v průběhu roku 2016 vytvářela.

Město v roce 2016

Hlavním komunikačním tématem pro rok 2016 se stala Litomyšl znovuzrozená. Podle komise pro kulturu, spolkový život a cestovní ruch bylo téma zvoleno především s ohledem na znovuzrození zámeckého návrší, které dostalo díky revitalizaci dvanácti objektů novou energii.

Litomyšl úspěšná ve Velké ceně cestovního ruchu 2015/2016

V lednu 2016 slavila Litomyšl úspěch se dvěma projekty prezentovanými v rámci veletrhů cestovního ruchu Go & Regiontour v Brně. Skvělé druhé místo získal svazek obcí Českomoravské pomezí, jehož je Litomyšl členem, a sice v kategorii Nejlepší jednotná kampaň. Úspěšný byl soubor materiálů spojených s marketingovou kampaní Českomoravské pomezí – Navlékněte si svůj náhrdelník zážitků. Oceněna byla především pestrá a ucelená komunikace a srozumitelné grafické zpracování.

Speciální cenu Veletrhů a.s. pak získalo město Litomyšl za lázeňský balíček Litomyšl – lázně ducha v kategorii Nejlepší lázeňský a wellnes balíček. Ředitel projektů Go & Regiontour k tomu uvedl: „Litomyšl samozřejmě není lázeňským místem v pravém slova smyslu, přesto nás její produkt přihlášený do této kategorie zaujal. Oceňujeme skutečnost, že se v zájmu propagace města podařilo sdružit aktivity více subjektů, díky kterým má návštěvník Litomyšle možnost výběru buď wellnes pobytu s procedurou, nebo aktivně stráveného volného času. Osobně pozitivně hodnotím zaměření na ducha, duševní pohodu a rovnováhu.“¹

Rozklikávací rozpočet

V roce 2016 spustilo město na svých webových stránkách vizualizaci rozpočtu známou spíše pod označením rozklikávací rozpočet. Vizualizace obsahuje reálné příjmy a výdaje až na úroveň jednotlivých položek. Starosta města Radomil Kašpar k novince podotkl: „V této formě rozpočtu bude obsažena jak rozpočtová, tak i hospodářská činnost města Litomyšle... Rozklikávací rozpočet ukáže, odkud plynou příjmy a za co se utrácí, a porovná plány se skutečností.“²

Autokemp Primátor změnil nájemce

Novým provozovatelem Autokempu Primátor se během zimních měsíců stal Fotbal Park Litomyšl. Ten je provozovatelem v roce 2015 otevřeného fotbalgolfového hřiště. Město si od nového nájemce slibuje nejen zajištění nutných oprav a udržení provozu, ale do budoucna i určité změny. Postupně by totiž měla proběhnout rekonstrukce stávajících ubytovacích zařízení, stejně jako recepce. Mělo by rovněž dojít ke zkvalitňování poskytovaných služeb (občerstvení, zprovoznění minigolfu, půjčování sportovního vybavení).

¹ Jiří Zámečník: Litomyšl úspěšná ve Velké ceně cestovního ruchu 2015/2016. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 2, s. 1.

² bj: Rozpočet města si můžete „rozkliknout“. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 4, s. 5.

V Autokempu Primátor se mohou ubytovat jak návštěvníci s obytnými přívěsy, karavany a stany, tak i hosté v chatkách. V kempu je sociální zařízení s teplou vodou, WC, společná kuchyňka a budova s občerstvením. Nedaleko se pak nachází koupaliště, tenisové kurty, stadion, bowling a squash.

Úspěch v soutěži Architekt obci

Litomyšl byla velmi úspěšná v prvním ročníku soutěže Architekt obci, kterou uspořádal Svaz měst a obcí ČR ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a časopisem Moderní obec.

Odborná porota ve složení Josef Pleskot, Adam Gebrian, Antonín Novák, Regina Loukotová a Osamu Okamura rozhodla, že nejlepším přihlášeným projektem je regulační plán Mariánské ulice a úpravy Partyzánské ulice v Litomyšli. Pod oběma je podepsána městská architektka Zdeňka Vydrová. Regulační plán Mariánské ulice doplňuje chybějící zástavbu v památkové rezervaci, která zde chyběla, a příjemně ji doplňuje. V případě druhého projektu se architektka zapojila do přípravy protipovodňových opatření na řece Loučné, z čehož vzešla samostatná koncepce úpravy Partyzánské ulice. Ta respektuje ochranu před vodou, zároveň však mění území na pobytový prostor.

Komise hodnotila celou řadu aspektů – kvalitu architektonického či urbanistického řešení, udržitelnost projektu, výběr místa včetně koncepčního řešení, spolupráci samosprávy s architektem i obyvateli a přínos pro kvalitu života lidí.

Cena Ministerstva kultury pro architektku Litomyšle

V pondělí 24. října byly v Nové scéně pražského Národního divadla uděleny Ceny ministerstva kultury. Cenu za přínos v oblasti architektury obdržela Zdeňka Vydrová, a to za dlouhodobou aktivní a koncepční činnost městské architektky Litomyšle a otevření historického města současné kvalitní architektuře. Slavnostního večera se zúčastnili všichni polistopadoví starostové města. Současný starosta Radomil Kašpar k tomu uvedl: „Seděli jsme v hledišti všichni porevoluční starostové a měli jsme nosy nahoru. Ocenění naší městské architektky nás velmi potěšilo. Zaslouží si to za své dlouholeté působení, žádný nový starosta neměnil směr a neměnil architektku. Za téměř čtvrtstoletí poznala město do detailu a využívá své odbornosti, to je její hlavní devíza.“³

Klášterní zahrady v soutěži Park desetiletí

Zvláštní cenu získaly v ojedinělé soutěži Park desetiletí Klášterní zahrady. Porota mimo jiné ocenila začlenění nových prvků do historického kontextu, jejich využívání pro kulturní a společenský život města a příkladný přístup k tvorbě veřejného prostoru a péči o něj.

³ Jaroslav Hubený: Architektka převzala cenu za zásluhy o novou tvář Litomyšle. In Mladá fronta DNES, 24. 10. 2016, s. 13.

Do soutěže bylo nominováno celkem patnáct parků. Jejím smyslem bylo upozornit na skutečnost, že dílo tvůrce parku není nikdy hotové. Je třeba ho stále tvůrčím způsobem rozvíjet, usměrňovat a především je nutné o parky pečovat.

Změny ve vedení městské policie

Čtvrt století. Přesně takovou dobu strávil v řadách městské policie Karel Rajman. Strážníkem se stal 1. května 1991, od roku 1994 byl jejím velitelem. V roce 2016 od městské policie odešel, aby se vydal vstříc nové výzvě – starostování v Morašicích. K fungování městské policie pro Lilii doplnil: „Myslím si, že vzhledem k tomu, že je Litomyšl malé město, jsme postupem času s lidmi splynuli. Tady není taková anonymita jako ve velkých městech. Doufám, že obyvatelé vnímají přínos městské policie. Státní policie je vytížená trestnou činností a naší prací je pochůzková činnost. Snažil jsem se, aby strážníci byli co nejvíce v ulicích a řešili tam problémy... Důležitou součástí práce je také prevence a myslím si, že na tu si lidé zvykli. Hlavně na hlídkování na přechodech u škol, kde jsou příslušníci městské policie každý školní den. Nepamatuji si, a tak trochu doufám, že to je trochu i naše zásluha, že by se někde ráno u školy stala vážná nehoda, kdy by auto srazilo chodce. Řidiči si na přítomnost mužů v uniformách zvykli a jezdí kolem škol opatrněji a ohleduplněji. Pozitivně to vnímají samozřejmě i rodiče a ohlasy od nich mi vždy dělaly radost.“⁴

Udělení čestných občanství

Čestné občanství bylo v roce 2016 uděleno Jiřímu Bělohlávkovi, Josefu Pleskotovi a Jiřímu Grygarovi.

Světově uznávaný dirigent Jiří Bělohlávek se stal čestným občanem města za celoživotní mistrovství, soustavnou propagaci české, zejména Smetanovy, hudby doma i ve světě a za mimořádný vztah k Litomyšli. Rodina Jiřího Bělohlávky totiž žila několik let v Litomyšli v Hošpesově vile a sám dirigent se podílel na tradici Mladé Smetanovy Litomyšle. S Mezinárodním operním festivalem Smetanova Litomyšl spolupracuje od roku 1996. Sám Jiří Bělohlávek k výše uvedenému připojil: „Litomyšl není zapsaná v mojí DNA, pokud nepočítám, že můj otec tady řadu let působil. Můj vztah k městu je jiný. Založil se mými prvními uměleckými kontakty s festivalem Mladá Smetanova Litomyšl a přerostl v trvalou spolupráci se Smetanovou Litomyšlí.“⁵

Josef Pleskot se stal čestným občanem za mimořádný přínos architektury, pravidelnou reprezentaci české architektury na mezinárodních přehlídkách a za výjimečný vztah k městu. „Důvěra Litomyšle v Josefa Pleskota v současnosti již přesahuje hranice běžné spolupráce a město se na něj obrací nejen v projektech, ale také jako uznávaného rádce a konzultanta při řešení drobných či dočasných akcí, stejně jako záměrů dlouhodobých. Architekt Josef Pleskot

⁴ Karel Rajman se do Litomyšle bude vracet rád. In: Lilie, XXVII. ročník, číslo 1, s. 11.

⁵ Jana Bisová: Noví čestní občané převzali klíče od města. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 6, s. 1.

významnou měrou ovlivnil tvář současné Litomyšle“, uvedl ve svém medailonku Vojtěch Stříteský.⁶

Jiří Grygar je přední český astronom a astrofyzik, stejně jako významný popularizátor vědy a člověk zabývající se vztahem náboženství a vědy. Za svou činnost získal řadu prestižních ocenění, mezi nimiž nechybí cena UNESCO Kalinga. Při svých cestách v minulosti často zamířil do Litomyšle. Zúčastnil se mimo jiné oslav stého výročí narození astronoma a litomyšlského rodáka Zdeňka Kopala.

Ceny města

Kromě čestných občanství byly letos uděleny také Ceny města. Cenu purkmistra Laška obdržel římskokatolický farář a dlouholetý vikář František Beneš, a to za mimořádné zásluhy o rozvoj duchovního i občanského života společnosti a významných podíl při opravách církevních památek Litomyšle a regionu.

Plaketa Rady města Litomyšle byla letos předána Josefu Čejkovi za zásluhy o rozvoj města a významný podíl na technickém zajištění a organizaci kulturních akcí v Litomyšli.

⁶ Tamtéž, s. 12.

Politické události v roce 2016

V čele města stál po celý rok 2016 Radomil Kašpar (KDU-ČSL). Místostarostou byl Michal Kortyš (ODS), kterého v prosinci vystřídal Josef Janeček (ODS). Důvodem změny byla skutečnost, že se Michal Kortyš po podzimních volbách do krajských zastupitelstev stal náměstkem hejtmana Pardubického kraje pro dopravu a dopravní obslužnost.

Ve složení zastupitelstva města k žádným změnám nedošlo. Dále se jej účastnily tyto politické subjekty (řazeny v abecedním pořadí):

- Česká strana sociálně demokratická
- Komunistická strana Čech a Moravy
- Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
- Nezaníci
- Občanská demokratická strana
- Patriot – Sdružení nezávislých kandidátů
- Sdružení nezávislých kandidátů „Fórum občanů Litomyšle“
- Sdružení nezávislých kandidátů „Generace 89“
- TOP 09

Informace z jednání Zastupitelstva města Litomyšle

Zastupitelstvo města Litomyšl se v roce 2016 sešlo pětkrát, a sice 1. března, 19. dubna, 14. června, 19. září a 14. prosince.

Jednání zastupitelstva 1. března

- hlavním bodem programu bylo schválení rozpočtu města na rok 2016. Výhrady k návrhu zazněly pouze z úst zastupitele Radka Pulkrábka (Patriot SNK), který kritizoval výdaje na hudební klub Kotelna, kabelovou televizi, realizaci dalších herních prvků na zámeckém návrší, na propagaci města či nákup zvonů do píaristického kostela. Rozpočet byl ale naprostou většinou přítomných zastupitelů schválen. Proti byl jeden, zdrželi se dva. Rozpočet byl schválen v této podobě:
 - o příjmy cca 273 milionů
 - o zapojení zdrojů z roku 2015 cca 39 milionů
 - o celkové zdroje rozpočtu cca 312 milionů
 - o běžné výdaje cca 201,5 milionů
 - o kapitálové výdaje cca 101 milionů
 - o splátky úvěrů vedených v rozpočtu 9,5 milionu
 - o celkové výdaje rozpočtu cca 312 milionů
- na jednání zastupitelstva byl rovněž projednáván zápis z jednání finančního výboru. Diskuse se vedla o finančních výdajích na propagaci města, kabelovou televizi či výstavbu sociálního zařízení u hřbitova. Hovořilo se také o navrhovaném úsekovém měření na vybraných komunikacích

- zastupitelstvo města rovněž schválilo poskytnutí dotace ve výši 8 700 000 Kč společnosti Městské služby Litomyšl s.r.o. na krytí úhrady provozní ztráty sportovišť (krytý bazén, letní stadion, zimní stadion, sportovní hala, plovárna)

Jednání zastupitelstva 19. dubna

- na jednání zastupitelstva byl schválen peněžní dar ve výši 250 000 Kč Nadačnímu fondu pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska
- dále byl projednáván zápis z mediálního výboru, během něhož byl vznesen dotaz na případnou stavbu nového vysílače, který by zajistil pokrytí signálem pro celou Litomyšl tak, aby bylo možné přijímat program regionálního vysílání (CMS TV) bez nutnosti zakoupení satelitu. Ze strany jednoho ze zastupitelů také zazněl návrh, zda by na další jednání zastupitelstva mohl přijet natáčecí člověk, který by demonstroval, jak lze zajistit záznam (či dokonce přímý přenos) z takového jednání. Žádné usnesení však v tomto ohledu přijato nebylo
- diskuze se dále vedla o zdravotnictví, a to z iniciativy MUDr. Renaty Rothscheinové (Fórum občanů Litomyšle). Důvodem byly problémy ve zdravotnické záchranné službě, která byla několik dní v týdnu bez lékaře. Zastupitelstvo pověřilo vedení města podáním podnětu Radě Pardubického kraje, Ministerstvu zdravotnictví, zdravotním pojišťovnám včetně VZP a České lékařské komoře k prošetření situace ve Zdravotnické záchranné službě Pardubického kraje (viz kapitola o zdravotnictví)

Jednání zastupitelstva 14. června

- na jednání zastupitelstva byl z funkce člena finančního výboru odvolán Radek Pulkrábek (Patriot SNK)
- na jednání zastupitelstva se znovu hovořilo o možnosti pořizovat obrazový záznam z jednání, případně jeho umístění (v sestříhané podobě) na webové stránky města. Tato možnost však byla zamítnuta
- zastupitelstvo města dále rozhodlo o pojmenování nové ulice Luční v městské části Litomyšl – Město

Jednání zastupitelstva 19. září

- zastupitelstvo souhlasilo se změnou katastrální hranice mezi katastrálním územím Kornice a katastrálním územím Horní Sloupnice a změnou obecní hranice mezi městem Litomyšl a Sloupnice. Důvod těchto úprav byl prostý. Město Litomyšl mělo zpracovaný projekt na opravu kostelíka v Končinách, ale coby desetitisícové město nemělo možnost žádat o dotaci na opravu malých kapliček a drobných památek. Proto byla tato část předána Sloupnici, která žádost podá
- zastupitelstvo dále schválilo:
 - o poskytnutí dotace ve výši 100 000 Kč firmě LIKO na nákup kontejnerů na tříděné složky odpadu na území města Litomyšl

- poskytnutí dotace ve výši 57 067 Kč svazku obcí Kraj Smetany a Martinů na nákup komunální techniky a vybavení pro členskou obec v roce 2016
- podání žádosti o dotaci „Pořízení rolby na úpravu ledové plochy v Litomyšli“
- po odvolaném Radku Pulkrábekovi byla novou členkou finančního výboru zvolena Světlá Klejchová

Jednání zastupitelstva 14. prosince

- na posledním jednání zastupitelstva v roce 2016 rezignoval na funkci místostarosty města Michal Kortyš (ODS); v následné volbě proti sobě stanuli Jiří Lammel (TOP 09) a Josef Janeček (ODS), který byl také zvolen
- bylo diskutováno o výsledcích ankety otištěné v měsíčníku Lilie, která se týkala možných změn ve vysílání CMS TV. Sešlo se však jen 46 odpovědí. Nově zvolený místostarosta Janeček tedy konstatoval, že v takovém případě jsou občané pravděpodobně se stávajícím způsobem vysílání spokojeni a není tedy nutné pořizovat nový vysílač za milion korun. Do celé debaty vstoupili i někteří další zastupitelé. Velmi kriticky se vyjadřoval Radek Pulkrábek, který řekl, že v Lilii je možné otisknout cokoliv o komkoliv a hovořil dokonce o prznění demokracie. Mimo jiné prohlásil: „Místostarosta teď bude vykonávat kontrolu nad médii. Tu neměli ani bolševici. Mám velkou obavu, že to, co jsme získali, tedy že se opozice může vyjadřovat k dění ve městě, brzy ztratíme.“⁷ Proti takovému nařčení se Josef Janeček důrazně ohradil. Svůj názor připojil i Vojtěch Stříteský (Fórum občanů Litomyšle): „Při vystoupení pana Pulkrábka jsem se musel hodně držet. Na mediálním výboru podle něj dochází k prznění demokracie. Je mi z toho zle, protože to je opravdu silný výraz.“⁸
- na jednání zastupitelstva byla rovněž schválena dotace pro Městské služby Litomyšl na koupi nové rolby (2,5 milionu), stejně jako dotace na provoz autobusu MHD společnosti Zlatovánek Polička ve výši cca 2850 Kč/provozní den na úhradu prokazatelné ztráty ve veřejné autobusové dopravě
- jednáno bylo také o podání žádosti o dotaci na úpravy dráhy na atletickém stadionu; zastupitelstvo podání žádosti o dotaci schválilo

⁷ red: Z prosincového jednání zastupitelstva. In: Lilie, ročník XXVII., číslo 1, s. 1 – 6.

⁸ Tamtéž.

Informace z jednání Rady města Litomyšle

Rada města Litomyšle se v roce 2016 sešla celkem osmadvacetkrát. Na následujících řádcích jsou uvedeny ty body, které kronikář považoval za důležité zaznamenat. Vzhledem k tomu, že některá jednání obsahovala například jen jeden projednávaný bod, nejsou uváděna všechna zasedání.

Jednání rady 4. ledna

- Rada města souhlasila s uzavřením příkazní smlouvy na pomoc při zpracování projektové žádosti o dotaci na akci „Vybudování hygienického zázemí pro turisty na Smetanově náměstí v Litomyšli“ předkládaného do programu Národní podpora cestovního ruchu. Služba je zajišťována společností DABONA s.r.o., Sokolovská 682, 516 01 Rychnov nad Kněžnou. Cena činí 21 780 Kč s DPH

Jednání rady 18. ledna

- Rada města souhlasila se zhotovením urbanisticko-architektonické koncepce veřejného prostoru ulice Partyzánská, která stanoví zásady uspořádání prostoru území, zásady dopravního řešení, dopravy v klidu, pěší dopravy a koncepci veřejné zeleně v návaznosti na bezprostřední okolí. Zhotovitelkou bude Ing. Arch. Zdeňka Vydrová
- Rada města souhlasila s podáním žádosti o grantový příspěvek na akci „Rekonstrukce Domu U Rytířů – opatření proti vztlínající vlhkosti“ z rozpočtu Pardubického kraje, Podprogram A – Stavební obnova kulturních památek. Náklady dle projektové dokumentace činí 219 446 Kč vč. DPH. Maximální výše grantu může být až 60% z uznatelných nákladů akce, tj. 131 667,60 Kč
- Rada města vzala na vědomí rezignaci Mgr. Zdeňky Kalové, DiS., kastelánky Státního zámku Litomyšl, na členství v Komisi pro kulturu, spolkový život a cestovní ruch

Jednání rady 1. února

- Rada města souhlasila s vypracováním studie nadchodu přes I/35 u budovy městského úřadu. Cena činí 118 tis. bez DPH
- Rada města projednala návrh rozpočtu na rok 2016 a doporučila Zastupitelstvu města Litomyšle rozpočet v předloženém znění schválit

Jednání rady 15. února

- Rada města souhlasila s bezplatným pronájmem části Klášterních zahrad - pouze mlatové plochy - pro instalaci 15 velkoplošných oboustranných bannerů s prezentací fotografií z expedic Radka Jaroše
- Rada města souhlasila s tím, aby se Město Litomyšl stalo spolupořadatelem Mezinárodního festivalu outdoorových filmů 2016

Jednání rady 29. února

- Rada města souhlasila s uzavřením smlouvy o dílo s firmou Philips Česká republika s.r.o. na provedení návrhu slavnostního osvětlení na Smetanově náměstí

Jednání rady 14. března

- Rada města uložila starostovi jednat s vedením Pardubického kraje o situaci na stanovišti Zdravotnické záchranné služby Pardubického kraje v Litomyšli

Jednání rady 29. března

- Rada města souhlasila s umístěním tří uměleckých artefaktů od Lukáše Rittsteina v prostoru Klášterních zahrad. Výstavu pořádá a financuje Galerie Miroslava Kubíka. Případné škody, ke kterým by mohlo dojít v souvislosti s výstavou, uhradí pořadatel
- Rada města schválila uzavření Smlouvy o spolupráci, Smlouvy o výpůjčce mezi Mgr. A. Martinem Jandou, Osík a příspěvkovou organizací Zámecké návrší ve věci výstavy uměleckého díla "Madona z Osíka"

Jednání rady 11. dubna

- Rada města souhlasila s uzavřením smlouvy na výrobu zvonu s firmou „Výroba zvonů Leticie Vránová – Dytrychová“
- Rada města souhlasila a doporučila Zastupitelstvu města schválit darovací smlouvu mezi Městem Litomyšl a Nadačním fondem pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska na částku ve výši 250 000 Kč
- Rada města souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt „Zavedení principů strategického řízení a plánování v prostředí města Litomyšle“ do 33. výzvy Operačního programu Zaměstnanost. Maximální výše dotace může dosáhnout až 95% ze způsobilých výdajů akce. Předpokládané celkové způsobilé výdaje projektu činí 3 366 825 Kč

Jednání rady 25. dubna

- Rada města souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt „Realizace protipovodňových opatření v Litomyšli“ z Operačního programu Životní prostředí. Cílem akce je zvýšit protipovodňovou ochranu města souborem protipovodňových opatření. Maximální výše dotace je 80% z užitelných nákladů akce. Předběžné náklady akce jsou 4,3 mil. Kč, předpokládaná výše dotace 3,44 mil. Kč, spoluúčást města 0,86 mil. Kč
- Rada města souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt „Oprava oken a dveří Smetanův dům“ do programu Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností. Max. výše dotace může dosáhnout až 0,450 mil. Kč ze způsobilých výdajů akce. Předpokládané celkové výdaje projektu činí 1,04 mil. Kč

Jednání rady 9. května

- Rada města souhlasila s partnerstvím bez finančního příspěvku Města Litomyšl na projektu v rámci OPZ „Mikrojesle v Litomyšli“, jehož žadatelem je Rodinné centrum Litomyšl

Jednání rady 23. května

- Rada města souhlasila s uzavřením smlouvy o realizaci podpůrných místních sbírkových akcí na konto Pomozte dětem
- Rada města souhlasila s poskytnutím individuální dotace ve výši 3 000 Kč na pořádání akce Slavnost na Růžovém paloučku, která se bude konat 3. července 2016. Příjemcem dotace bude organizace Spolek přátel Růžového paloučku

Jednání rady 6. června

- Rada města souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt „Informační systém ZN + MPR Litomyšl“ předkládaného do dotačního programu Podpora budování infrastruktury cestovního ruchu v Pardubickém kraji II. Cílem akce je zlepšit orientaci návštěvníků Litomyšle. Max. výše dotace činí 70% z uзнatelných nákladů akce. Předběžné náklady akce jsou 980 673 Kč, předpokládaná výše dotace 686 471 Kč, spoluúčast města 294 202 Kč
- Rada města schválila a doporučila Zastupitelstvu města Litomyšle pojmenování nové ulice "Luční" v městské části Litomyšl-Město

Jednání rady 13. července

- Rada města vzala na vědomí zprávu o hodnocení nabídek na zakázku malého rozsahu "Prezentace nového turistického zázemí na Smetanově náměstí v Litomyšli prostřednictvím placené inzerce v tištěných médiích v roce 2017". Jako nejvýhodnější vyhodnotila nabídku firmy SVAP Group s.r.o., Praha

Jednání rady 18. července

- Rada města se seznámila s návrhem firmy Fotbal Park Litomyšl s.r.o. na modernizaci kempu Primátor Litomyšl a souhlasí s přípravou potřebných podkladů a s jednáním s nájemcem o způsobu spolupráce při modernizaci a vypořádání investice nájemce
- Rada města souhlasila s uzavřením smlouvy o poskytnutí dotace z Programu podpory obnovy a restaurování kulturních památek a drobných objektů památkového charakteru v Pardubickém kraji na rok 2016 na akci "Litomyšl, Smetanovo náměstí čp. 110 - Dům U Rytířů, odvlhčení"
- Rada města byla informována o připravované putovní výstavě "Litomyšl: hlavní město české architektury". Reprezentační výstava Davida Vávry a Petra Volfa představí Litomyšl jako jedno z klíčových center současné české architektury. Svě putování zahájí v rámci ArchiMyšle 2016 v Regionálním muzeu v Litomyšli

Jednání rady 29. srpna

- Rada města souhlasila s partnerstvím města Litomyšl v rámci projektu „Solidarity, charity, help“, který je připravován mezi Litomyšlským Europa Clubem (LEC) a partnerským městem Noordenveld. V případě schválení grantu bude projekt realizován od 17. 5. do 21. 5. 2017 v Litomyšli
- Rada města na tomto zasedání rovněž rozhodovala o poskytnutí dotace na obnovu podloubí na Smetanově náměstí

Jednání rady 26. září

- Rada města schválila poskytnutí dotace ve výši 5 000 Kč spolku Babybox pro odložené děti - na zřízení nového babyboxu v Pardubicích

Jednání rady 10. října

- Rada města souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt "Výsadby a ošetření zeleně v Litomyšli" do Operačního programu Životní prostředí, XV. Výzva, oblast podpory 4.4 - Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech. Maximální výše dotace 60 % uznatelných nákladů. Projekt zahrnuje výsadbu zeleně v podnikatelské zóně, obnovu zeleně v ulici 9. května a ošetření zeleně ve vybraných lokalitách města
- Rada města souhlasila s podáním žádosti o dotaci na projekt „Rekonstrukce strojovny ZS (zimní stadion, pozn. aut.) v Litomyšli za účelem snížení množství chladiva R717“ do Operačního programu Životní prostředí. Max. výše dotace může dosáhnout až 80% ze způsobilých výdajů akce

Jednání rady 24. října

- Rada města souhlasila s podáním žádosti na nákup lesní mechanizace z Operačního programu Program rozvoje venkova - 3. kolo příjmu žádostí, operace 8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství. Cílem nákupu této mechanizace je především další zkvalitnění péče o lesní majetek města. Předpokládané celkové výdaje projektu jsou max. 1 mil. Kč. Výše dotace dle programu je 50%

Jednání rady 7. listopadu

- Rada města schválila a doporučila Zastupitelstvu města Litomyšle vydat obecně závaznou vyhlášku města Litomyšle č. 02/2016 o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Jednání rady 21. listopadu

- Rada města souhlasila a doporučila Zastupitelstvu města Litomyšle schválit poskytnutí dotace ve výši 2 500 000 Kč společnosti Městské služby Litomyšl s.r.o., Mařákova 376, Litomyšl, IČ 28791002 na nákup rolby na úpravu ledu pro zimní stadion

- Rada města souhlasila s uzavřením smlouvy o dílo s firmou Výroba zvonů - Leticie Vránová - Dytrychová. Zvon Sv. Josef bude stát 218 tis. Kč
- Rada města souhlasila se zapojením Městského úřadu Litomyšl do projektu "Genderový audit - rozvoj rovných příležitostí", který bude realizovat firma Rentel a.s.

Jednání rady 5. prosince

- Rada města schválila "Dotační program na obnovu hlavních průčelí objektů na Smetanově náměstí v Litomyšli na r. 2017".
- Rada města souhlasila s uzavřením smlouvy s firmou Rostislav Bouchal z Brodku u Přerova na zhotovení díla "Doplnění a stažení zvonové stolice, technické vybavení a elektrický pohon pro zvon „sv. Václav“ g1/1043 mm, zvon „Panna Maria“ b1/870 mm a zvon „sv. Josef“ c2/800 mm s příslušenstvím včetně montáže".

Jednání rady 19. prosince

- Rada města vzala na vědomí petici občanů oblasti Komenského náměstí za zachování bezplatného parkování ze dne 28. 11. 2016 a souhlasila s tím, aby zástupci petičního výboru byli pozváni na jednání dopravní komise dne 4. 1. 2017. Na základě výsledků tohoto jednání bude rozhodnuto o dalším postupu.

Volby do zastupitelstev krajů

Ve dnech 7. a 8. října proběhly volby do zastupitelstev krajů. V Pardubickém kraji se volilo takto (převzato z www.volby.cz):

Kandidátní listina		Platné hlasy	
číslo	název	celkem	v %
1	Volte Pravý blok www.cibulka.net	206	0,13
2	Občanská demokratická strana	13 430	8,99
9	Komunistická strana Československa	676	0,45
12	Česká strana sociálně demokratická	26 882	18,01
22	Pro otevřený kraj	5 776	3,87

26	Koruna Česká (monarchistická strana)	243	0,16
30	ANO 2011	28 612	19,17
32	TOP 09	6 915	4,63
34	STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ	8 388	5,62
37	Komunistická strana Čech a Moravy	12 488	8,36
41	Národní demokracie	211	0,14
43	Úsvit s Blokem proti islamizaci	1 612	1,08
45	Moravané	71	0,04
48	Svoboda a přímá demokracie - Tomio Okamura (SPD)	7 058	4,72
52	Svobodní a Soukromníci	3 651	2,44
54	DSSS-NE imigr.nepřizp.dikt.EU!	1 361	0,91
55	Koalice pro Pardubický kraj	23 421	15,69
59	OSOBNOSTI PARDUBICKÉHO KRAJE	4 691	3,14
67	NE ILEG.IMIGRACI-PEN.PRO LIDI	531	0,35
70	SPR-RSČ M. Sládka, Patrioti, HOZK	159	0,10
85	VÝCHODOČEŠI, NEZÁVISLÍ, PATRIOTI	2 253	1,50
88	Naše Pardubice	595	0,39

Výsledky voleb za Litomyšl (převzato z www.volby.idnes.cz):

Pořadí	Název politického subjektu	Výsledek voleb (v %)
1.	Občanská demokratická strana	25,94 %
2.	Koalice pro Pardubický kraj	18,34 %
3.	ANO 2011	13,45 %
4.	Česká strana sociálně demokratická	12,97 %
5.	TOP 09	5,91 %
6.	Komunistická strana Čech a Moravy	5,61 %
7.	STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ	5,01 %
8.	Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD)	4,71 %
9.	Pro otevřený kraj	3,06 %
10.	Svobodní a Soukromníci	1,38 %
11.	OSOBNOSTI PARDUBICKÉHO KRAJE	1,11 %
12.	DSSS-NE imigr.nepřizp.dikt.EU!	0,72 %
13.	Úsvit s Blokem proti islamizaci	0,54 %
14.	VÝCHODOČEŠI, NEZÁVISLÍ, PATRIOTI	0,45 %
15.	NE ILEG. IMIGRACI - PEN. PRO LIDI	0,24 %
16.	Komunistická strana Československa	0,18 %

17.	Koruna Česká (monarchistická strana)	
18.	Moravané	0,09 %
19.	Národní demokracie	0,06 %
20.	Naše Pardubice	0,06 %
21.	Volte Pravý Blok www.cibulka.net	0,06 %

Z dalších událostí

Dva roky poté

Přesně takový název mělo setkání vedení města s občany, které se uskutečnilo na konci listopadu v coworkingovém centru Zámeckého návrší Litomyšl. Velký zájem však o debatu nebyl. Prostor zaplnili především pracovníci města a zastupitelé. Ti opoziční však spíše chyběli.

Během setkání představili starosta města Radomil Kašpar a končící místostarosta Michal Kortyš úspěchy, kterých se podařilo během posledních dvou let dosáhnout, zmínili však i to, co se nezdařilo.

Z úspěšných akcí jde především o obnovu nábřeží Loučné či opravy majetku, do kterých bylo v probíhajícím volebním období investováno několik desítek milionů korun. Z konkrétních investic lze zmínit opravu ČOV v Nedošíně či opravu Smetanova domu. Za zdařené považují i kulturní a společenské akce, kterých se v Litomyšli konalo mnoho. Z akcí, které se zcela nezdařily, bylo zmíněno například nezrealizované úsekové měření.

Prostor pro dotazy dostali samozřejmě i občané. Ti se dotazovali například na plánovanou stavbu silnice R35 a rozvoj města. Řeč byla i o kruhovém objezdu u hotelu Dalibor, který někteří občané považují za nebezpečný.

Rozvoj města v roce 2016

Hned na začátku kalendářního roku vedení města avizovalo, že rok 2016 bude rokem oprav. Peníze měly jít mimo jiné městské galerii, centru sociální pomoci či na opravy v mateřských školách. Počítalo se rovněž s opravou budovy bývalého Potravinoprojektu na Touloucově náměstí, kruhového objezdu u hotelu Dalibor či s vybudováním nového turistického centra na Smetanově náměstí. Bezbariérového přístupu se měl dočkat Smetanův dům. Mezi největší investice pak bezesporu patřila rekonstrukce čistírny odpadních vod. Došlo rovněž k dotisku knihy Milana Skřivánka „Litomyšl 1259 – 2009“.

Rekonstrukce čistírny odpadních vod

Rekonstrukce čističky v Nedošíně probíhala již v předchozím roce. Zastavil ji však nedostatek vody, za níž stálo extrémní sucho, které Českou republiku v roce 2015 zasáhlo. V březnu letošního roku se dělníci do Nedošína vrátili. Čekala na ně dosazovací nádrž, kterou bylo třeba opravit, stejně tak i sanace stěn objektu, dna a některé technologické změny.

Kvůli úpravám nemohla čistička dočasně pracovat na sto procent, nýbrž jen v provizorním stavu. Nebylo proto možné vyčistit veškerou vodu, která do zařízení přitekla. Část předčištěné vody musela být kvůli rekonstrukci vypouštěna přímo do Loučné.

Proměna nábřeží Loučné

Projekt Obnova nábřeží řeky Loučné v Litomyšli se připravoval pět let. Ve čtvrtek 11. dubna se uskutečnilo slavnostní poklepání na základní kámen, pak už se práce mohly rozběhnout. Z dětského hřiště zmizely původní hrací prvky (dětmi velmi oblíbené, měly by se však objevit na jiných místních hřištích). Na novém hřišti se počítá s lanovkou, houpačkami, skluzavkou a kolotočem. Nově upravený prostor by však neměl sloužit jen dětem. Měl by se totiž stát jakousi odpočinkovou zónou.

Úpravy se dotkly i zeleně. Zmizely keře a došlo i na skácení několika desítek stromů. Místo nich však byly vysazeny nové. Obnova nábřeží je samozřejmě finančně velmi náročná. Potřebné prostředky město získalo z Nadace Proměny Karla Komárka, a to až do výše 25 milionů korun. Podíl města by měl být až 5 milionů.

Dotační program na obnovu podloubí

Druhým rokem běžel projekt města na obnovu podloubí na Smetanově náměstí. Vlastníci kulturních památek, stejně jako nepamátkových objektů, mohli požádat o dotaci na obnovu podloubí. Město na projekt vyčlenilo půl milionu korun. Žádat mohly fyzické i právnické osoby. Cílem dotačního programu bylo pomoci vlastníkům nemovitostí na Smetanově náměstí s celkovou revitalizací objektů, stejně jako snaha o kultivaci prostoru podloubí (mj. regulace reklamy, zvýšení kultury prodeje apod.).

Předlažďování podsíně u staré radnice

Na konci března byly započaty práce na předlaždění podsíně pod věží staré radnice. Během dubna byla poškozená dlažba nahrazena novou. Provedeny byly také rozvody osvětlení, opraveny omítky a realizována nová výmalba. Rozhodnutí města vyměnit historickou dlažbu „na podsíní“ u staré radnice však vyvolalo i jisté rozpaky. Mnohým totiž vadilo, že dlažba, po níž chodila řada významných osobností, které v našem městě žily, kvůli rekonstrukci zmizí.

Stopka kamionům u zámku

Více než dvouletý boj vedení města a památkářů s dopravní lobby slavil na podzim letošního roku úspěch. Historickým centrem kolem renesančního zámku zapsaného na seznamu UNESCO totiž nesmějí projíždět nákladní vozidla s hmotností nad 12 tun. Ta směřují mimo jiné do České Třebové, kde firma Metrans postavila obří překladiště železničních kontejnerů. Nejkratší cesta pro kamiony z páteřní silnice I/35 do Třebové pak vedla právě přes Litomyšl, Němčice a Zhoř. Od listopadu musí kamiony využít silnici I/43. Oddychnou si snad nejen návštěvníci nejvýznamnější litomyšlské památky, ale i rodiče dětí z nedaleké základní školy na Zámecké ulici.

Úsekové měření

Během roku 2016 probíhala debata o zavedení tzv. úsekového měření na vybraných komunikacích ve městě, od kterého si zastupitelstvo slibovalo zkrocení řidičů projíždějících městem. Ti totiž nejen na silnici I/35, ale i jinde, mnohdy významně překračují rychlost.

Tendr na instalaci potřebných pevných radarů zahájilo město už počátkem února. Se spuštěním měření se pak počítalo od května. Výběrová řízení se však nepodařilo dotáhnout do konce. Navíc se rozvinula debata o místech, kterých se mělo měření týkat.

Původně město počítalo s pěti úseky. Na konci roku už tomu bylo trochu jinak. V první fázi (která by měla připadnout na druhé čtvrtletí roku 2017) se počítá se zavedením úsekového měření na silnici I/35 od světelné křižovatky směrem na Svitavy. Zde řidiči překračují nejvyšší povolenou rychlost nejčastěji. Stejně tak se počítá se zavedením měření na stejném úseku v opačném směru, dále pak u nemocnice ve směru na Políčku a na ulici za autobusovým nádražím.

Stavba parkovacího domu v lokalitě U Nemocnice

V lokalitě U nemocnice došlo během roku 2016 ke stavbě parkovacího domu. Dvoupodlažní dům nabídl kapacitu 43 parkovacích míst (22 v prvním nadzemním podlaží a 21 v druhém nadzemním podlaží). Zajištěno je i parkování pro osoby s omezenou schopností pohybu. Parkovací dům se podařilo dokončit v druhé polovině roku. Ve stejném období probíhala výběrová řízení na jeho obsazení. Rada města stanovila pravidla pronájmu, která z pochopitelných důvodů upřednostňovala potřeby nájemníků a majitelů bytů čtyř nových bytových domů (tzv. městských vil). Pronájem by měly zajišťovat Městské služby Litomyšl.

Oprava kruhového objezdu u hotelu Dalibor

Od začátku července do poloviny srpna probíhala oprava kruhového objezdu u hotelu Dalibor. Dodavatelem stavby byla firma Skanska. Vzhledem k tomu, že se kruhový objezd nachází na frekventované silnici I/35, nebyla o kolony nouze. Ty se tvořily z obou stran a často dosahovaly několika kilometrů, což motoristům přinášelo značné zdržení.

Budování nového turistického centra na Smetanově náměstí

I když je život v Litomyšli nesmírně pestrý, přeci jen si naše město lidé spojují především s kulturou a památkami. Každoročně do Litomyšle míří tisíce návštěvníků. Turistický ruch je pro město velmi významný. I z tohoto důvodu představitelé města usilují o to, aby se zlepšily služby, které jsou v Litomyšli turistům nabízeny. K tomu by mělo přispět i vybudování nového turistického centra v budově staré radnice na Smetanově náměstí, které v roce 2016 probíhalo. Město na akci, která by měla stát více než čtyři miliony korun, získalo 50% dotaci z Ministerstva pro místní rozvoj. Vybudování turistického zázemí má obyvatelům i turistům zpříjemnit pobyt ve městě tím, že jim poskytne služby, kterých tu zatím není dostatek, mimo jiné úschovnu zavazadel a kol. Po dokončení stavby zde návštěvníci dále najdou přebalovací pult, sprchu i moderní sociální zařízení. Přístup do turistického centra bude bezbariérový. Vše by mělo být hotové do léta příštího roku.

Rekonstrukce bývalého Potravinoprojektu

Prostory někdejšího Potravinoprojektu na Touloucově náměstí dnes slouží především jako kanceláře. Budova však patří městu, které se rozhodlo k jeho rekonstrukci. Ta byla rozdělena do dvou let, skončit by tedy měla v roce 2017. Letos došlo na výměnu oken, v následujícím roce je na řadě fasáda. Do budoucna se počítá také s opravou interiéru. Tu však bude řešit až další projekt. Jeho prostřednictvím by mělo dojít k úpravám vstupního foyer a k drobným úpravám v patrech, které se dotknou povrchů, výmaleb, zábradlí, osvětlení, případně výměny vstupních dveří do jednotlivých kanceláří.

Uvažovaná rekonstrukce ulice 9. května

Vlastně by na tom nebylo nic tak zásadního. Každá ulice prochází průběžnými úpravami a opravami. Přesto je právě ulice 9. května jednou věcí zvláštní až mimořádná. Silnici zde lemují z obou stran sakury. Růžové květy těchto stromů jsou nádherné a vytvářejí až pohádkovou atmosféru. Mnozí Litomyšlané dokonce tvrdí, že v době jejich květu není ve městě krásnější ulice.

O to větší emoce vyvolávají zprávy o rekonstrukci této ulice, které počítají s tím, že staré sakury zmizí. Podle vedení města je to nevyhnutelné. Dvacetileté stromy jsou prý ve špatném stavu, mnohé navíc brání v průjezdu vozidel. Původně se mělo s rekonstrukcí začít již letos na podzim, nakonec se ale práce o rok posunuly. Sakury tak jistě vykvetou i v příštím roce.

Obyvatelé města o ně navíc zcela nepřijdou. Staré stromy totiž nahradí nové. S obnovou zeleně by navíc mělo dojít i k úpravě celé ulice, mimo jiné bude vyměněno veřejné osvětlení.

Plán přestavby bývalé ortoptiky

Město Litomyšl v roce 2016 uvažovalo o přestavbě budovy bývalé ortoptiky nad autobusovým nádražím na Středisko volného času. V něm by měl najít azyl také Dům dětí a mládeže, který momentálně sídlí na ulici 17. listopadu. Jedním z důvodů úvah o rekonstrukci této budovy a následném stěhování DDM je plán přestavby stávající budovy DDM na školku. V opraveném objektu by měla být dílna, učebna keramiky, herna dětského klubu, učebna vědy a techniky, místnost pro společenské vědy, knihy a stolní hry, archiv, šatny a další. Po přestavbě by většina kroužků našla místo přímo v budově, mimo by zůstaly pouze sportovní činnosti a aktivity ve spádových obcích.

V budově bývalé ortoptiky se momentálně nachází také miniškola Rodinného centra Litomyšl. Ta by se rozhodně zavírat neměla. Bude ji však nutné přestěhovat do jiných prostor.

Přípravy stavby dálnice D35

D35, dálnice, která by měla pomoci přetížené dopravě nejen Litomyšle. O stavbě se však zatím spíše jen mluví.

Už vloni na jaře prezentovala Litomyšl svůj odmítavý postoj k jedné z plánovaných mimoúrovňových křižovatek na D35, respektive k přivaděči do centra. Na přelomu let 2015 a 2016 pak tuto křižovatku odmítla úplně. Řeč je o křižovatce Litomyšl – sever, u níž se vedení města obává, že by přivedla dopravu Na Lány, a ohrozila tím rozvoj této části města. Místo toho Litomyšl prosazovala jinou variantu přivaděče, a sice Česká Třebová – Ústí nad Orlicí – Choceň – Vysoké Mýto. Podle místostarosty Litomyšle Michala Kortyše by tato varianta komfortně obsloužila všechna velká města a byla přínosem také pro překladiště kontejnerů v České Třebové.

Právě přivaděče se staly jedním z hlavních témat této komplikované stavby v roce 2016. Zároveň s tím však probíhaly také přípravy rozšíření silnice I/35 z Litomyšle na Janov. Plynulosti a bezpečnosti provozu by zde měly pomoci střídavé třípruhy.

Průmysl a služby v roce 2016

Litomyšl je známá především svými památkami, případně kulturou. Na festival Smetanova Litomyšl přijíždějí v létě lidé z celé republiky, mnohdy i ze zahraničí. Památky, kultura, školství, případně další oblasti – jsou však jen částí obrazu Litomyšle. Ten by nebyl kompletní bez pohledu na firmy, obchod či služby, které v Litomyšli během posledních let zažívají pozoruhodný rozvoj.

Nová hala Saint-Gobain Adfors

Právě Saint-Gobain Adfors je jedním z důkazů toho, že se v Litomyšli daří nejen turismu, ale i průmyslu. Zdejší výrobce a zpracovatel sklovláknitých pramenů, závod Saint-Gobain Adfors CZ, dokázal díky investicím za poslední dva roky zvednout počet zaměstnanců o 222 osob. Svůj rozvoj potvrdil i otevřením nové haly za půl miliardy, která umožní navýšení produkce o třicet procent. V souvislosti s tím probíhal také nábor nových zaměstnanců. Celkově šlo o desítky lidí, které firma potřebovala – a kteří často na trhu práce chyběli. Společnost se proto zaměřovala na lidi, kteří se byli ochotni učit novým věcem. Jistou motivací mohl být bezesporu i nástupní plat, který se podle dostupných informací pohyboval mezi 24 a 26 tisíci korunami.

Nově otevřená hala je tkalcovnou. Firma se pyšní tím, že litomyšlský závod patří společně se závodem v Hodonicích u Znojma s celkovým počtem 1800 zaměstnanců k nejlépe hodnoceným v rámci skupiny Saint-Gobain, která působí v 64 zemích světa a která má téměř 190 tisíc zaměstnanců. Závody koneckonců pochválil i prezident společnosti Pierre-André de Chalendar, který při příležitosti otevření nové výrobní linky uvedl, že by si přál, aby se stejným tempem jako Česká republika rozvíjely všechny země v Evropě.

Ještě jednu věc je férové uvést. Již počtvrté firma vyhlásila dotační programy na nejrůznější projekty ze sociální, kulturní, sportovní, ale i ekologické oblasti. Zájemci se mohli hlásit až do 20. ledna 2017. V minulosti byla tímto způsobem podpořena například výstavba azylového domu, nákup rehabilitačních pomůcek či záchraná stanice pro zvířata ve Vendolí. Pro rok 2017 firma vyčlenila 250 tisíc korun.

Rozvoj tiskárny H.R.G.

Tiskárna H.R.G. se v posledních letech stala jedním z největších místních zaměstnavatelů. V roce 2016 plánovala především svůj další rozvoj. Ten spočíval mimo jiné ve stavbě haly číslo 5, která se začala budovat v listopadu 2016, dokončena by pak měla být v květnu následujícího roku. Celkové náklady činí 20 – 25 milionů.

H.R.G. se však neprezentuje pouze rozvojem materiálním, nýbrž i moderním způsobem řízení, stejně jako zapojením do řady charitativních projektů. Z těch lze jmenovat například Charity Business Run, běžecký projekt, jehož cílem je informovat veřejnost o problematice rakoviny pohlavních orgánů u mužů i žen. Zajímavým projektem se stal také běžecký memoriál, jehož výtěžek chtěla firma v roce 2016 poskytnout na boj s rakovinou. Oslovila proto dětskou onkologii Fakultní nemocnice v Hradci Králové. Výsledek byl ale nakonec úplně jiný – a vlastně

ušíť na míru H.R.G. Primář dětské onkologie s vrchní sestrou totiž navrhli, aby H.R.G. vytiskla knihu, kterou by mohli darovat rodičům a dětem, kterým bude sdělena nepříjemná diagnóza. Kniha bude vlastně takovým průvodcem, který poradí a snad i uklidní. Podobných projektů, stejně jako jiných zajímavých nápadů, má tiskárna spoustu. Obvykle bývají prezentovány ve firemních novinách s názvem Hrgoviny, jejichž dvě čísla roku 2016 jsou dokumentní přílohou této kroniky.

STORY DESIGN v roce 2016

Již na podzim roku 2015 došlo k prodeji 100% akcií společnosti STORY DESIGN nadnárodnímu rakouskému koncernu UMDASCH. Cílem bylo ukotvení pozice firmy na evropských trzích a zajištění budoucího dlouhodobého rozvoje společnosti. Společnosti byla zachována výrazná autonomie, bývalí majitelé se stali členy dozorčí rady.

Ve stejném období proběhla dostavba showroomu a kancelářských prostor propojených s hlavní administrativní budovou.

Rozvoj společnosti pokračoval i v roce 2016. V listopadu proběhla mimo jiné kolaudace dostavby nové výrobní a expediční haly o celkové rozloze takřka 2000 m². Zároveň byla realizována řada významných obchodních projektů takřka ve všech státech Evropy. Mezi největší patřily:

- Škoda Auto – vybavení evropských showroomů prodejním nábytkem
- Seat – vybavení evropských showroomů prodejním nábytkem
- Česká spořitelna – rekonstrukce poboček v České republice

Nedostatek pracovních sil

Podstatnou část (zejména větších) firem ve městě trápil během roku nedostatek pracovních sil. Faktická nezaměstnanost spadla téměř na nulu a sehnat zaměstnance bylo pro některé firmy velmi obtížné. V Lilii, denících s regionální působností, na internetových stránkách jednotlivých společností i sociálních sítích se objevovaly nabídky, v nichž některé společnosti kromě velmi slušného vstupního platu nabízely i řadu zajímavých benefitů.

Snaha o proměnu průmyslové zóny

Když začala před lety vznikat průmyslová zóna, mělo město studii na její ozelenění. S tím, jak průmyslová zóna rostla, však vzaly původní záměry za své. V roce 2016 proto město zadalo svému zahradnímu architektovi úkol navrhnout tuto lokalitu z pohledu zeleně tak, aby se celá oblast stala příjemnější. Zahradní architekt Zdeněk Sandler by měl navrhnout liniové výsadby kolem komunikací na parcelách patřících městu. Jeho úkolem je rovněž vytvoření jisté clony od silnice I/35.

Elektronická evidence tržeb

Elektronická evidence tržeb (EET) či online registrace tržeb je způsob evidence tržeb, kdy jsou údaje o každé transakci obchodníka online posílány na státní správu. Systém EET byl v České republice spuštěn na podzim roku 2016, již dříve byl však zaveden v dalších zemích, například v roce 2013 v Chorvatsku, v Maďarsku od roku 2015 funguje hybridní systém registračních pokladen a online připojení, ve Slovinsku funguje online evidence od začátku roku 2016.

Podle tvrzení některých živnostníků a podnikatelů je systém EET přítěží. Zvláště citlivě na něj pak reagovala hostinská živnost. Jen v Pardubickém kraji skončilo s provozováním hostinské živnosti od zavedení EET v prosince 2016 do konce roku 261 podniků, což je přibližně 3,5krát více než ve stejném období loňského či předloňského roku. Majitelé restaurací navíc opakují, že je EET zdržuje při obsluze. Když se například v hotelu Zlatá Hvězda konal koncem roku abiturientský sraz po dvaceti letech, účtoval číšník každému z jeho hostů konzumaci zvlášť u kasy ve výčepu.

Hoteliérka roku 2016 z Litomyšle

Ceny Asociace hotelů a restaurací České republiky jsou udíleny každoročně v rámci posledního večera Výročních konferencí. Ocenění je výrazem uznání členů asociace, kteří svým působením v profesním životě i společenskými aktivitami přinášejí příklad ostatním. Hoteliérkou roku v kategorii Nezávislé hotely za rok 2016 se stala Milena Šnajdrová, majitelka hotelu Zlatá Hvězda.

Když Milena Šnajdrová před osmnácti lety hotel Zlatá Hvězda přebírala, okna prý netěsnila, kuchyň pamatovala státní podnik Restaurace a jídelny a postele prý byly podloženy bednami od zeleniny. Od té doby prošel podnik celkovou rekonstrukcí a modernizací. Vznikla nová kuchyň, recepce, byla vyměněna okna, renovovány sály, vytvořeno prosklené atrium. Každý pokoj má jiný charakter a řada z nich je pojmenována po významných osobnostech spojených s Litomyšlí.

Ocenění Hoteliér roku bylo pro majitelku (a vlastně i Litomyšl) obrovským úspěchem. Za sebou totiž nechala takové hotely, jakými jsou Aquapalace Hotel Prague či karlovarský Grandhotel Ambassador Národní dům.

Školství v roce 2016

Školství v Litomyšli má bohatou tradici, na kterou je město náležitě hrdé. I jeho současnost však nabízí řadu zajímavých projektů, stejně jako výsledků, na které může být pyšné. Podobně jako v jiných kapitolách, i v této se zaměřím na body, které z určitého úhlu pohledu přesahovaly mnohé ostatní, byť i další události by si zasloužily svoji pozornost. Školství v Litomyšli je totiž nesmírně košaté, bohaté na zajímavé nápady, podněty i výsledky. A je jedno, zda se jedná o školy mateřské, základní, střední a vyšší odborné či o fakultu poskytující vysoce výběrové vysokoškolské vzdělání.

Místní akční plán rozvoje vzdělávání na území ORP Litomyšl

Město Litomyšl se stalo úspěšným žadatelem projektu financovaného z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání „Místní akční plán rozvoje vzdělávání na území ORP Litomyšl“. Projekt byl podpořen 85 % z Evropského sociálního fondu, 10 % ze státního rozpočtu a 5 % z rozpočtu Města Litomyše. Realizace projektu byla zahájena 1. ledna 2016, ukončen bude 31. prosince 2017.

Hlavním cílem projektu je zlepšit kvalitu vzdělávání v mateřských a základních školách ve správním obvodu ORP Litomyšl tím, že bude podpořena spolupráce zřizovatelů, škol a ostatních aktérů ve vzdělávání – to znamená společné informování, vzdělávání a plánování partnerských aktivit pro řešení místně specifických problémů a potřeb.

Výstupem projektu by mělo být vytvoření jednotného strategického dokumentu Místní akční plán rozvoje vzdělávání na území ORP Litomyšl. Místní akční plán by měl zajistit konkretizaci jednotlivých strategických rozvojových záměrů, a to do úrovně každého jednotlivého vzdělávacího zařízení zapojeného do projektu ve správním obvodu ORP Litomyšl. Z Místního akčního plánu by měly vycházet konkrétní projekty, které budou navázány jak na čerpání evropských peněz, tak do budoucna i na národní či krajské dotační tituly.

Místní akční plán je připravován v rámci stanovených principů plánování. Při zpracování MAP tak spolu plánují a spolupracují hlavní aktéři vzdělávání, kterými jsou zřizovatelé (obce), poskytovatelé (MŠ, ZŠ a další organizace), samotní uživatelé a v neposlední řadě také veřejnost. Tito aktéři vzdělávání společně tvoří dokument Místní akční plán prostřednictvím společného setkávání a spolupráce v sedmi ustanovených pracovních skupinách.⁹

Cestou vzájemného porozumění

Město Litomyšl bylo v roce 2016 úspěšným žadatelem projektu financovaného z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání „Cestou vzájemného porozumění ve vzdělávání na území ORP Litomyšl“. Projekt byl podpořen 85 % z Evropského sociálního fondu, 10 % ze státního rozpočtu a 5 % z obecního rozpočtu. Realizace projektu byla zahájena

⁹ Převzato, upraveno a zkráceno podle webových stránek města.

1. července 2016 a poběží až do 30. června 2019. Celkové způsobilé náklady budou v maximální výši 72,8 mil Kč.

Pro realizaci projektu si město vybralo tyto partnery:

- 1) Dům dětí a mládeže, Litomyšl
- 2) Mateřská škola Desná
- 3) Rodinné centrum Litomyšl
- 4) Základní škola Litomyšl, Zámecká 496, okres Svitavy

Hlavní cílem projektu je podpora rovného přístupu ke kvalitnímu vzdělávání, vyrovnaní příležitostí dětí a žáků ze socioekonomicky a kulturně odlišného prostředí. Konkrétně se bude jednat o sociální integraci dětí a žáků, včetně začleňování romských dětí do vzdělávání v 15 základních školách a v 22 mateřských školách, které se nachází na území ORP Litomyšl.

V případě mateřských škol je cílem projektu rozvoj inkluze v předškolním vzdělávání, dílčím cílem je začlenění dětí ze znevýhodněného prostředí, které zatím běžnou mateřskou školu nenavštěvují. Jedná se podporu přijetí těchto dětí do předškolního vzdělávání, ale i o podporu adaptační období po jejich nástupu do mateřské školy. V rámci projektu byla připravena řada zajímavých aktivit, mj. činnost klubu v prostředí Rodinného centra Litomyšl, podpora mateřských škol prostřednictvím školních asistentů, speciálních pedagogů či psychologů.

V případě základních škol byla hlavním cílem především podpora žáků ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí v dosahování školního úspěchu a zabránění předčasnému odchodu těchto žáků ze vzdělání. Součástí projektu byla činnost klubu základního vzdělávání v prostředí Domu dětí a mládeže a v prostředí základních škol (doučování, kroužky apod.). Také školy dosáhly na školní asistenty, kteří jim pomáhají v nově nastaveném inkluzivním vzdělávání, finance jsou však připraveny i na speciální pedagogy či školní psychology.

Projekt nabídl velmi širokou škálu nejrozličnějších školení, jejichž cílem byl rozvoj pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání. Podpora pedagogickým pracovníkům by měla být poskytována také přímo na školách pomocí konzultací s odborníky apod., podpořena by měla být i spolupráce pedagogů mezi sebou, ale i jejich propojenost se sociálními a zdravotními službami.¹⁰

Projekt se sice formálně rozběhl od července 2016, faktická realizace však začala až s novým školním rokem. Protože se jednalo o projekt velkého rozsahu, objevily se zejména na jeho počátku určité problémy či zádrhly, které se však podařilo odstranit a projekt tak na konci roku 2016 na řadě škol ORP Litomyšl běžel již velmi dobře. Přesto se nesetkal jen s vřelým

¹⁰ Převzato a upraveno z webových stránek města.

přijetím, nýbrž i s kritikou. S tou přišel na konci roku 2016 například ředitel Speciální základní školy Litomyšl Jan Janyпка, který v příspěvku Reakce na článek Současný stav inkluze ORP v Litomyšli v měsíčníku Lilie poznamenal: „Mám velkou nedůvěru k projektům tohoto typu a mám s nimi jisté zkušenosti. Co bude dál? Pak skončí školní asistenti a proinkluzivní školy?! Kdo bude zodpovědný za utracené peníze... České základní školství nepotřebuje tyto projekty. Potřebuje seriózní analýzu stavu, jasnou a srozumitelnou koncepci a systémové kroky, které začínají tím, že peníze půjdou přímo do škol a ne na tyto projekty.“¹¹

Z dalších událostí

Škola a muzeum

Škola a muzeum – místa edukačně podnětného setkávání. Tak zněl název ojedinělého semináře, který se ve dnech 8. a 9. února v Litomyšli uskutečnil. Jeho pořadateli byla Asociace muzeí a galerií ČR, Regionální muzeum v Litomyšli a Zámecké návrší Litomyšl.

Cílem semináře bylo představit výše uvedené instituce jako plnohodnotná místa vzdělávání, která plně zapadají do vzdělávacího systému. Šlo o to ukázat přednosti a výhody těchto míst, kterými jsou zajímavé prostředí, sbírky v expozicích i depozitářích, stejně jako neobvyklé způsoby prezentace. Jako velmi důležitou část tohoto vzdělávání se se seminář snažil ukázat také prožitek.

Realizovaný seminář byl ve svém důsledku ojedinělým počinem na půdě českého muzejnictví. Na jednom místě se spolu totiž setkali muzejní edukátoři a učitelé, kteří navíc nebyli jen pasivními účastníky, ale prostřednictvím kulatých stolů také aktivními spoluvůrci semináře.

Obavy o rušení MŠ Zámecká

Národní památkový ústav připravuje revitalizaci zámku a přilehlého Panského domu, v němž se nacházejí tři oddělení MŠ Zámecká (další oddělení se nacházejí ve vedlejší budově vlastněné městem). V souvislosti s tím se na veřejnosti objevily informace o možném rušení této mateřské školy, což však město odmítlo. Ačkoliv školka bude muset Panský dům opustit (Národní památkový ústav s ní v projektu nepočítá), město předpokládá, že po opravě ortoptiky a následném přestěhování DDM dojde k přestavbě budovy, kterou dosud DDM využívá. Právě sem by se část školky mohla přestěhovat. Rušení by však hrozit nemělo. Všechny školky ve městě jsou totiž maximálně naplněné.

Mladá vědkyně z gymnázia

Velkého úspěchu dosáhla v letošním roce studentka oktávy místního gymnázia Kateřina Valentová. Kromě běžných studijních povinností se totiž přibližně tři roky věnovala vědeckému výzkumu, konkrétně pak využití organických polymerů hyaluronanů v medicíně. Díky úspěchu v národním kole soutěže AMAVET se v březnu vypravila jako jedna ze čtyř soutěžících České

¹¹ Jan Janyпка: Reakce na článek Současný stav inkluze ORP v Litomyšli. In: Lilie, ročník XXVII., číslo 1, s. 17.

republiky do Číny, konkrétně do Pekingu, kde se konala soutěž Beijing Youth Science Creation Competition. Svůj vědecký projekt zde dokázala prezentovat tak výborně, že se zpět vrátila se zlatou medailí.

Americké turné pěveckého sboru KOS

Smíšený pěvecký sbor KOS pedagogické školy v Litomyšli zamířil po osmi letech znovu do zámoří. Zatímco před osmi lety vystupoval v Kanadě, letos vystoupil ve Spojených státech amerických.

Turné se uskutečnilo ve dnech 11. až 29. března na pozvání organizace Czech Symphony projekt, za nímž stojí Michael Šust, basbarytonista a pastor, jehož kořeny bychom našli v českých zemích. V rámci celovečerních koncertů vystoupil KOS ve třech státech – Missouri, Tennessee a Illinois. Připravena však byla i řada drobnějších vystoupení v nejrůznějších institucích, stejně jako duchovní koncerty v kostelích a katedrálách.

Pro americké posluchače si muzikanti připravili program, jehož těžiště bylo postaveno na české národní hudbě, k níž zcela neodmyslitelně patří lidové kroje, v nichž zpěváci účinkovali. Vystoupení byla doplněna pohybovou choreografií, na kterou jsou pravidelní návštěvníci jejich koncertů zvyklí. Chybět nemohl ani vozembouch, typická rekvizita sboru.

Nová ateliérová budova Fakulty restaurování Univerzity Pardubice

V úterý 17. května byla slavnostně otevřena nově zrekonstruovaná ateliérová budova Fakulty restaurování Univerzity Pardubice, která se nachází v Litomyšli. Vysokoškolská výuka restaurování kamene, katedra chemické technologie a výtvarná příprava budoucích restaurátorů tak získala moderní zázemí.

Přestavbou došlo k rozšíření prostor stávajících pracovišť, stejně jako k významnému zlepšení jejich technického a hygienického vybavení. Stavební práce v hodnotě bezmála 30 milionů korun realizovala firma Unistav Construction a.s. Brno podle projektu architekta Mikuláše Hulce. K zahájení stavby došlo v červenci 2015, dokončena byla za necelých devět měsíců.

Sedmdesát let Základní umělecké školy Bedřicha Smetany

Základní umělecká škola Bedřicha Smetany oslavila v roce 2016 70 let od svého vzniku. Vyučovat se v ní totiž začalo 2. září roku 1946. K tomuto výročí si „zuška“ připravila bohatý program rozložený do několika týdnů.

Hned 7. října slavil pět let od svého založení lidový soubor Heblata, a sice koncertem v aule Gymnázia Aloise Jiráska. Jako host vystoupil soubor Sejkorky ze Slatiňan a litomyšlský Sbor paní a dívek.

V pátek 14. října proběhl ve Smetanově domě od 19:00 hod. Slavnostní koncert k 70. výročí založení školy. V programu se představily všechny čtyři soubory, vystoupili současní i bývalí žáci školy. Nechyběl dort ani hudební dárek v podání pedagogického sboru Vox kiks.

Hned následující den se konal Den otevřených dveří, během něhož byly přístupné obě budovy školy. V atriu byla pro tuto příležitost zprovozněna kavárna s živou hudbou, odpoledne byl Den otevřených dveří zakončen učitelským koncertem.

Dvacet let od svého založení slavil letos také Big band pod vedením Libora Kazdy, a sice koncertem v Lidovém domě, který se uskutečnil v pátek 21. října.

Sérii akcí pak zakončil výroční koncert kapely Status Quo Revival, který proběhl v pátek 11. listopadu opět v Lidovém domě.

Jak bylo uvedeno v úvodu této kapitoly, bohatým životem žily všechny místní školy. A každá z nich usilovala o to, aby se na jejich půdě žáci či studenti cítili dobře, stejně jako o to, aby jimi poskytované vzdělávání přinášelo zajímavé podněty i výsledky.

ZŠ Zámecká uspořádala v březnu panelovou diskuzi na ožehavé téma současnosti – soužití lidí různého náboženského vyznání. Svoji akci pojmenovala „Čemu svět věří?“. Účastníky panelové diskuze byli novinář Tomáš Lindner, herec židovského původu Achab Haidler a dvě muslimky – Fatima Rahimi, novinářka Deníku Referendum, a Zuzana Amrani, členka Muslimské obce Praha. Panelovou diskuzi moderoval Daniel Kvasnička, farář Církve bratrské v Litomyšli.

ZŠ T. G. Masaryka se zapojila do projektu Edison, v jehož rámci přijeli na školu čtyři lektoři ze zahraničí, konkrétně pak z Gruzie, Ukrajiny, Číny či Malajsie. Ti během jednoho týdne seznamovali žáky se zemí, z níž pochází, ukazovali jim jejich písmo a nechali je ochutnat jejich typická jídla. Co bylo ale nejpodstatnější, celý týden s nimi hovořili jen anglicky.

ZŠ U školek zase bodovala v soutěži Video pohlednice z mého města, do níž se zapojuje již několik let. Protože v předchozích letech škola zpracovala téma Litomyšle z různých úhlů pohledu, rozhodla se letos seznámit diváky s krásami okolí města. Žáci při natáčení klipu využili takřka všech dostupných prostředků - od vlaku a autobusu až po kolečkové brusle. Podnikli výlet do Nedošína, na Růžový palouček, zastavili v Újezdci v jezdeckém oddíle Černík a pokračovali do Nových Hradů a Toulouvcových maštalí. Z přehlídky videí, která se uskutečnila 12. května na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy si pak odvezli krásné druhé místo.

Na Základní umělecké škole Bedřicha Smetany se ve dnech 20. – 22. května uskutečnilo ústřední kolo soutěžní přehlídky žáků ZUŠ ve sborovém zpěvu. Do Litomyšle se sjelo patnáct sborů, které koncertovaly ve Smetanově domě. ZUŠ Bedřicha Smetany do soutěže připravila patnáct žáků. Do ústředního kola pak kromě sboru Kvítek postoupili ještě další tři žáci: Tomáš Benedikt Sršeň, který hraje na akordeon, Lukáš Daněk hrající na klávesy a trio Barbora Vavřínová (příčná flétna), Vendula Boštíková (housle) a Barbora Boštíková (klavír). V samotné soutěži pak zabodoval Dětský sbor Kvítek, jehož výkon byl oceněn stříbrným pásmem.

Střední škola zahradnická a technická se stala úspěšným řešitelem Výzvy 2014 v programu Erasmus +. V rámci tohoto programu mohli studenti středních škol absolvovat pracovní stáž v zahraničí a získat tak cenné zkušenosti, stejně jako posílit své jazykové kompetence. Studenti zahradnické a technické školy se vydali na třítydenní pracovní stáže do Holandska a Francie.

Velmi aktivními však byly i ostatní školy, a to včetně těch mateřských či univerzity 3. věku, která v Litomyšli funguje při Univerzitě Pardubice. Zvláštní pozornost pak zasluhuje Dům dětí a mládeže nabízející velké množství kroužků, stejně tak i příměstské tábory během hlavních prázdnin.

Zdravotnictví a sociální služby

Litomyšlská nemocnice

Litomyšlská nemocnice patří od roku 2015 pod hlavičku organizace Nemocnice Pardubického kraje. Město Litomyšl sice nemá žádné faktické možnosti, jak do chodu nemocnice zasahovat, přesto se k řadě situací vyjadřuje a všemi dostupnými prostředky dává najevo, že si přeje zachování stávajících zdravotnických služeb i do budoucnosti.

Pravdou je, že v roce 2016 potkala nemocnici řada otřesů. Ty sice nevedly k zavírání dalších oddělení (jako tomu bylo před časem mj. v případě dětského oddělení a porodnice), přesto důvod k přílišnému optimismu nebyl. Řadu oddělení totiž trápily personální problémy. V průběhu roku se hovořilo především o chirurgickém oddělení, složitá však byla situace také na neurologii a místním iktovém centru. Neurologické oddělení, pod které iktové centrum spadá, sice na začátku roku získalo nového primáře, ten však v průběhu roku skončil. Personální situace na oddělení, které bylo ještě v nedávné době považované za vlajkovou loď nemocnice, se jevila jako nestabilní až do konce kalendářního roku, kdy se navíc objevily spekulace o uzavření iktového centra a jeho přestěhování do Ústí nad Orlicí.

Změny ve vedení nemocnice

V květnu oznámil svůj odchod z funkce ředitele MUDr. Miroslav Vlach. Řízením nemocnice byla pověřena primářka hematologicko-transfuzního oddělení a dosavadní náměstkyně pro léčebnou péči MUDr. Zdenka Fenclová.

Nadační fond pro rozvoj zdravotnictví Litomyšlska

Nadační fond, který vznikl v roce 2015, uskutečňuje činnost směřující ke zvýšení dostupnosti a kvality zdravotní péče pro všechny občany mikroregionu Litomyšlska zajišťované privátními poskytovateli, Litomyšlskou nemocnicí, výjezdovým stanovištěm RLP a charitní ošetrovatelskou službou. Základní kapitál činil jeden milion korun. Z prostředků fondu byl koncem roku 2015 zakoupen například přístroj pro aplikaci rázové vlny, který získala Litomyšlská nemocnice. V roce 2016 poslalo město na transparentní účet částku 250 000 Kč.

Rychlá záchranná služba

Již v roce 2014 řešila nemocnice situaci, kdy jí chyběli lékaři na zabezpečení provozu rychlé záchranné služby poté, co byl její lékař odvolán do sousedního Vysokého Mýta. Problematická situace s nedostatkem lékařů se v roce 2016 opakovala. Litomyšlská radnice obdržela 10. března dopis ředitele Zdravotnické záchranné služby Pardubického kraje, který informoval o částečné transformaci posádky rychlé lékařské pomoci na výjezdové základně v Litomyšli v tom smyslu, že od 1. dubna budou denní služby zajišťovány pouze posádkou bez lékaře. Důvodem byl opět jejich nedostatek. Z pověření zastupitelstva odeslalo město kvůli záchrance několik dopisů (mj. na Pardubický kraj, Ministerstvo zdravotnictví ČR či Českou lékařskou komoru), v nichž požadovalo prošetření celé události z hlediska platné legislativy.

Přechod na hybridní stav rychlé záchranné služby, kdy část dne není přítomen lékař, vyvolal velké emoce mezi občany. Mnozí se totiž obávají, aby výše popsané změny nebyly počátkem mnohem větších změn, které by pro Litomyšl nebyly pozitivní. Postupné zavírání oddělení vedlo totiž již v minulosti k obavám, aby se z místní nemocnice nestala v příštích letech pouze léčebna pro dlouhodobě nemocné.

Druhé místo ve Frejkově ceně

Frejkova cena je udílena od roku 1999 mladým ortopedům za nejlepší odbornou přednášku. Ocenění se předává v rámci Frejkových dnů, které se uskutečnily 16. a 17. června v Brně. Litomyšl zastupovali hned tři lékaři. MUDr. Martin Kulhánec, který prezentoval téma Akutní rekonstrukce kolenních vazů s užitím augmentace – první zkušenosti; MUDr. Tomáš Strnad přednášel o Modifikované metodě WEBER ILF a MUDr. Roman Hanák vystoupil s tématem Naše zkušenosti s All – inside rekonstrukcí PZV (předního zkříženého vazů kolene). A právě doktor Hanák si z Brna přivezl druhé místo. Pro Lilii k tomu uvedl: „Moje práce shrnovala soubor bezmála sedmdesáti pacientů po plastice předního zkříženého vazů v kolenu novou artroskopickou metodou All – inside, kterou jsme začali na našem oddělení zavádět koncem roku 2014. Hodnotil jsem pooperační výsledky u všech pacientů, výhody metody oproti použití starším technikám a použití nově i při akutním poranění předního zkříženého vazů, což donedávna nebylo zvykem provádět bezprostředně v krátkém období po úraze.“¹²

Ortopedický kongres

Ortopedie v Litomyšli byla otevřena v roce 1956. V roce 2016 tedy oslavila 60 let od svého vzniku. Při této příležitosti uspořádala Litomyšlská nemocnice Ortopedický kongres, který navazoval na Ortopedický seminář, který se uskutečnil u příležitosti 50. výročí vzniku ortopedického oddělení v roce 2006. Ten tehdy přilákal téměř sto lékařů a dvě stovky sester a fyzioterapeutů. Také toho letošního se zúčastnila celá řada odborníků z ortopedických klinik z Prahy, Brna, ale i ze zahraničí. Zaznělo rovněž několik desítek přednášek od předních tuzemských odborníků v čele s předsedou České společnosti pro ortopedii a traumatologii Pavlem Dunglem.

Projekt zaměřený na paliativní péči

Ačkoliv naprostá většina lidí touží umírat doma, nejlépe pak obklopena svými nejbližšími, stále se tak neděje. Někdy to zkrátka není možné, jindy si příbuzní netroufnou vzít poslední chvíle člověka do svých rukou. Řada pacientů tak umírá v nemocnicích. Jejich příbuzní pak spoléhají na to, že o něj bude postaráno, i když již není možné léčit. A právě zde se otevírá prostor pro paliativní medicínu, medicínu, která pomáhá tlumit bolest a další tělesná i psychická strádání.

¹² Jana Bisová: Druhé místo ve Frejkově ceně patří lékaři Litomyšlské nemocnice. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 7, s. 17.

O projektu zaměřeném na důstojné umírání jednal v Litomyšli na přelomu září a října náměstek hejtmána Roman Línek s pověřenou ředitelkou ošetrovatelské péče Nemocnice Pardubického kraje Světlanou Jeřábkovou, která je zároveň členkou pracovního týmu programu Přátelská nemocnice. Jeho cílem je především rozšířit tuto péči a přenést příklady dobré praxe do míst, kde s danou problematikou zatím tolik zkušeností nemají.

Nová ředitelka Centra sociální pomoci města Litomyšle

Centrum sociální pomoci funguje v Litomyšli od roku 1995. Od stejného roku jej řídila Terezie Šmolíková. Ta však ke konci února 2016 odešla do důchodu. Ve funkci ji k 1. březnu nahradila Alena Fiedlerová.

Alena Fiedlerová se v oblasti sociální sféry pohybuje od roku 2006. Má zkušenosti z působení v Charitě, pracovala s osobami mentálně postiženými, seniory i ohroženými rodinami. V rámci litomyšlské společnosti Komuniké se věnovala podpoře pracovního uplatnění osob se zdravotním postižením. Od roku 2007 působí v této oblasti jako lektor a supervizor.

Centrum sociální péče v Litomyšli zaměstnávalo v roce 2016 přibližně 60 pracovníků, kteří poskytovali nepřetržitou péči a pomoc seniorům.

Úvahy nad stěhováním Kláry

Vila Klára na Zámecké ulici slouží jako léčebna dlouhodobě nemocných. Klienti jsou v ní však i po osmi osobách na pokoji. I další podmínky jejich pobytu je možné z hlediska 21. století považovat za nevyhovující. Opět se tedy objevily vize na přestěhování klientů do pavilonu interního oddělení místní nemocnice. Ten je však nejprve nutné zrekonstruovat. Samotná budova již byla zateplena, v roce 2016 se proto jednalo především o nutných úpravách interiéru. Pacienti by se do nově zrekonstruovaných dvou až tří lůžkových pokojů mohli stěhovat na konci roku 2017.

Současnost a perspektiva sociální péče ve společnosti 21. století

Takový název nese konference, jejíž jubilejní desátý ročník se uskutečnil od 8. do 9. září v zámeckém pivovaru. Podobně jako v předchozích letech, i letos nabídla zajímavý program s řadou atraktivních hostů. Mezi nimi nechyběl například Ing. Petr Víšek, ředitel Národního centra sociálních studií, Prof. PhDr. Jan Keller, CSc., sociolog a europoslanec, PhDr. Mgr. Jeroným Klimeš, psycholog a řada dalších. Akci organizovalo za přispění Pardubického kraje Město Litomyšl.

Památky 2016

Nové ukazatele k zámku

Leckterá památka regionálního významu má ve svém okolí ukazatele, které na ni upozorňují. O zámku v Litomyšli, památce zapsané na seznam UNESCO, jakoby se nevědělo. Ačkoliv jde o památku světového významu, náležitá prezentace u silnic směřujících do Litomyšle dlouho chyběla.

Problém s ukazateli se přitom řeší šest let. Po celou dobu měl věc na starosti Klub českých turistů v Pardubickém kraji. Zaslaný návrh však Litomyšl odmítla akceptovat (chyběla v něm mezinárodní značka UNESCO). Město Litomyšl proto přišlo s vlastním návrhem. Problém však nastal s tím, že daná podoba nebyla zahrnuta v oficiálních dokumentech, které definují grafickou podobu obdobného značení. Nakonec se tedy město rozhodlo vyřešit celou záležitost na vlastní náklady. Nechalo vyrobit šest cedulí, které by měly být umístěny na příjezdech z Vysokého Mýta, Svitav, Poličky a České Třebové.

Přeladování varhan v piaristickém kostele

Již na konci roku 2015 začala specializovaná firma přeladovat varhany v kostele Nalezení sv. Kříže. Vzhledem k nízkým teplotám musely být práce v zimních měsících přerušeny a firma se k nim vrátila až v létě letošního roku. Podle Antonína Kadeřábka, který přeladování prováděl, totiž teplota uvnitř chrámu nesmí klesnout pod 15 stupňů. Pokud se tak stane, mění se výška tónu.

Důvodem k přeladování byla nejen reakce varhan na stavebně technické podmínky v nově zrekonstruovaném chrámu, ale i změny v akustických parametrech chrámové lodi po realizaci výtvarných děl Václava Ciglera a instalaci expozice diecézního muzea na emporách. Zajímavostí může být, že varhany postavené osmnáctiletým kutnohorským varhanářem Janem Josefem Horákem, který pracoval jako dílen vedoucí u svého tehdy již slepého strýce v letech 1821 až 1822, mají přes 1600 píšťal.

Nedošínský háj

Nedošínský háj je přírodní památkou, která vyžaduje odpovídající péči. Krajský úřad Pardubice coby příslušný orgán ochrany přírody nechal proto zpracovat dokument, který se této péči věnuje v rozmezí let 2016 – 2026.

Nedošínský háj město koupilo již v roce 1933. Koupilo jej však s podmínkou ochrany historických a přírodních památek. V roce 1949 bylo území vyhlášeno přírodní rezervací, od roku 1992 je pak přírodní památkou.

Správcem Nedošínského háje jsou Městské lesy Litomyšl, které na něj nahlízejí ze tří úhlů pohledu: hospodářského, rekreačního a z pohledu ochrany přírody. Výše uvedený dokument Krajského úřadu Pardubice není pro vlastníka dokumentem závazným, nicméně je orgány ochrany přírody používán jako podklad pro uplatňování managementu zvláště chráněných

území. Krajský plán péče pak výrazně upřednostňuje ochranu přírody před ostatními funkcemi. Cílem je totiž zachování, ochrana a udržování bohaté druhové, prostorové a vertikální struktury přírodně blízkých lesních porostů a jejich flóry a fauny. Důvod je prostý. V roce 2014 bylo na území Nedošínskéhó háje zaznamenáno 194 taxonů cévnatých rostlin, z toho 16 druhů uvedených v Červeném seznamu a pět druhů zvláště chráněných v kategorii ohrožených druhů. V případě obratlovců byl ve stejném roce prokázán výskyt 116 druhů, z nichž 30 bylo zvláště chráněných a dva dokonce kriticky ohrožené.

Nové zvony pro piaristický kostel

Piaristický kostel postrádá zvony od roku 1942, kdy byly zrekvírovány během druhé světové války. Město Litomyšl se v roce 2014 rozhodlo vyhlásit veřejnou sbírku na vytvoření tří zvonů nových. V roce 2016 se pak podařilo pořídit dva.

První zvon dorazil do Litomyšle na konci dubna. Nese jméno Panna Maria. Tedy stejně jako jeho předchůdce. Zvon je odlit z bronzu v provedení středního žebra a je tónu B1. Váží zhruba 380 kg a jeho spodní průměr je 880 mm. Zaplacen byl z peněz veřejné sbírky.

Zvon Panna Maria má ztvárnění, na které nejsou ve zvonařských dílnách zcela zvyklí. Dokola je ozdobený uměleckým zpodobněním citátu z Bible od výtvarníka Václava Kočího, který ke své práci pro Lilii uvedl: „Byli jsme na arcibiskupství s Mons. Mrázem konzultovat zdobení zvonu a dozvěděli jsme se, že se jako svatomariánský atribut používá stylizované MA až v abstraktní podobě. Na základě toho mě napadlo ztvárnění a začal jsem s tím pracovat ve svém geometrickém fontu. K tomu jsem pak přidal kříž.“¹³

Odlití zvonu město svěřilo Zvonařské dílně Tomášková – Dytrychová z Brodku u Přerova, která je jedním z největších evropských výrobců zvonů. Cena nového zvonu pak dosáhla na 256 tisíc korun.

Druhý zvon byl pro piaristický kostel odlit v průběhu srpna a nese jméno Sv. Václav. Jedná se o největší ze tří zvonů, které by se v kostele měly objevit. Byl vyrobenou stejnou firmou a váží přibližně 750 kg. Jeho spodní průměr je 1055 mm. Stejně jako zvon Panna Maria byl vyroben z bronzu. Je tónu G1. Zatímco první zvon byl placen z veřejné sbírky, tento byl hrazen z prostředků věnovaných mecenášem, kterým byl Jiří Mach, majitel stejnojmenné místní firmy zabývající se líhni kuřat.

Restaurátorské práce na Památníku Jana Amose Komenského

Od jara do podzimu probíhaly restaurátorské práce na Památníku Jana Amose Komenského, který se nachází naproti pedagogické škole. Dílo od Aloise Metaláka z let 1920 – 1921 již potřebovalo kompletní rekonstrukci. Korozí narušená konstrukce totiž ohrožovala další životnost celého pomníku.

¹³ Jana Bisová: První zvon dorazil do Litomyšle. Nese jméno Panna Maria. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 5., s. 6.

Během prací byla objevena a za přítomnosti starosty města Radomila Kašpara a ředitele Státního okresního archivu se sídlem v Litomyšli Oldřicha Pakosty otevřena kovová schránka, která ukrývala písemnosti z let 1921 a 1967. „Schránka o rozměru 20 x 15 cm byla zavěšená uvnitř plastiky zeměkoule. Je na ní vyobrazen litomyšlský městský znak, letopočet 1921 a iniciály J.A.K.“¹⁴ Oldřich Pakosta k nálezům řekl: „Nalezeny byly dva pamětní záznamy. Jeden z roku 1921, z doby, kdy byl pomník postaven a odhalen, a pak z roku 1967, to znamená z doby, kdy byl znovu odhalen (v roce 1943 byl ze svého místa demontován a zpět se vrátil až v uvedeném roce, pozn. aut.). Záznamy vypovídají o tom, co vedlo ke stavbě pomníku, kteří lidé se na tom účastnili a jsou tam také podepsáni.“¹⁵

Všechny písemnosti byly posléze zpracovány v místním archivu a později vráceny zpět. Město nechalo zhotovit novou schránku, kterou opět zdobí iniciály J.A.K., místo městského znaku je na ní však vyobrazen Jan Amos Komenský s letopočtem 2016. Do schránky byly vloženy vyjmuté písemnosti, k nimž město přidalo nové. Jedná se především o listiny popisující jeho opravu. Oprava památníku vyšla na více než 600 000 Kč bez DPH. 400 000 Kč město získalo z Programu regenerace Ministerstva kultury ČR.

Oprava Smetanova domu

V roce 2016 proběhla částečná oprava Smetanova domu, konkrétně pak devatenácti oken a tří menších dveří. Jednalo se o obnovu vnější části špalet, vnějších okenních křídel a dveří. Většina oken byla konstrukčně v pořádku, poškozena byla jen povrchová úprava. I přes zdánlivě malou opravu se cena prováděných prací vyšplhala do výše několika stovek tisíců korun.

Oblíbená židle se vrátila do Prahy

Židle z dílny Magdaleny Jetelové, která od roku 2008 (předtím již v roce 2004 během Smetanovy Litomyšle) stála v Klášterních zahradách, se dle přání autorky vrátila během srpna do Prahy. Třímetrová židle se stala velmi oblíbeným místem návštěvníků zahrad, především však dětí, které se na ni pokoušely vylézt a posadit.

Dílo vzniklo v 80. letech 20. století a symbolizuje „totalitní postavení, moc, malost a zbabělost kariéristů, kteří z touhy po získání moci byli ochotni udat přítele a ze strachu o její udržení se raději vzdali sama sebe. Čím větší, tím mocnější. Její nakročená noha jakoby zašlápla každého, kdo by se jí chtěl protivit.“¹⁶

Dny evropského dědictví

Dny evropského dědictví jsou tradiční akcí, při které se „otevírají“ památky. Nejinak tomu bylo letos. Druhý zářijový týden otevřely své brány všechny památky ve městě. Některé

¹⁴ Jana Bisová: Pamětní schránka vydala své tajemství. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 9., s. 7.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Jana Bisová: Židle z Klášterních zahrad se vrací do Prahy. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 8, s. 4.

i s doprovodným programem pro děti. Jako obvykle pak přilákaly řadu návštěvníků nejen z Litomyšle.

Regenerace zeleně v Jindrově zahradě

Jindrova zahrada vznikla roku 1932. Traduje se, že prý stála více než celá vila, která se na jejím pozemku nachází. Celý areál vlastnila rodina Jindrova, která jej později darovala římskokatolické církvi. Ta ji zase propůjčila městu. V roce 2016 byly dokončeny práce na její úpravě, které probíhaly od roku 2014.

Projekt regenerace zeleně měl dvě fáze. První byla zaměřena na regeneraci zeleně a zahrnovala výsadbu 1120 kusů trvalek, skalniček, travin a kapradin, 85 kusů popínavek, 290 kusů cibulovin, stejně jako 1595 kusů listnatých keřů, 65 kusů keřů jehličnatých a 21 stromů. Některé nemocné stromy byly vykáceny, případně v koruně staženy tak, aby nedocházelo k jejich dalšímu poškození. Celý areál dostal nový plot, kovovou vstupní branku a vjezdovou bránu.

Druhá fáze zahrnovala úpravy zídek a schodů i realizaci rostlinami osázeného přírodního jezírka na místě, kde kdysi stával bazén. Rovněž byl vybudován suchý potok s kačírkem a vloženými kameny a s novým jednoduchým dřevěným můstkem. Byly upraveny cesty, zahrada dostala svůj mobiliář. Stejně tak bylo vybudováno šest zahradních schodišť, a to za použití původních kamenů.

Provedené úpravy se snažily zachovat kostru zahrady v podobě z 30. let. Přibylo však nově navržené uspořádání k hodnotné architektuře vily s použitím původních materiálů.

Pardubický kraj odkoupil Portmoneum

Portmoneum – unikátně vyzdobený dům na ulici Terézy Novákové změnil majitele. Od dcer zesnulého majitele a zakladatele nakladatelství Paseka Ladislava Horáčka jej koupil Pardubický kraj. Symbolický klíč 2. listopadu z rukou Anny Rezkové Horáčkové a Kamily Hynkové Horáčkové převzal hejtmán Pardubického kraje Martin Netolický.

O Muzeum Josefa Váchala, jak se Portmoneum oficiálně jmenuje, se bude starat Regionální muzeum v Litomyšli, které chystá určité úpravy expozice. Její první část bude obsahovat nově zpracované texty o Josefu Váchalovi, Josefu Portmanovi, ale i Ladislavu Horáčkovi. Proměnou by měla projít také zahrada, která se stane aktivně využívanou částí expozice.

Připravovaná rekonstrukce litomyšlského zámku

Poslední velkou rekonstrukcí prošel litomyšlský zámek v 70. a 80. letech, kdy byla rovněž obnovena jeho sgrafitová výzdoba. Těsně před koncem roku 2016 začaly na veřejnost prosakovat první informace týkající se nejen rozsahu budoucích oprav, ale i celkové částky, která by na ně měla jít. Jedná se o 250 milionů korun. Ty sice nebudou stačit na celkovou

opravu (ani na celkovou opravu sgrafit), nejvíce postižená místa by se však v budoucnu obnovy dočkat mohla. Peníze by měly být získány z evropských fondů.

Uzavření Lidového domu pro společenské akce

Od ledna 2017 nebude Farní charita Litomyšl využívat Lidový dům pro kulturní účely. Vede ji k tomu mnohaletá náročná ekonomická stránka provozu, bariérovost budovy, ale i fakt, že ve městě existuje dostatečná nabídka a dostupnost jiných prostor, kde se budou podobné akce konat. Všechny prostory budou nadále sloužit zdravotním a sociálním službám. Farní charita mimo jiné plánuje vrátit do budovy Půjčovnu kompenzačních pomůcek a chce se zaměřit na zkvalitnění provozu Charitního šatníku.

Ačkoliv je uzavření Lidového domu pro společenské akce z výše uvedených důvodů pochopitelné, objevily se i kritické hlasy. Lidový dům totiž sloužil jako funkční zázemí pro aktivity místních organizací, spolků i církví. Koneckonců... Uzavření Lidového domu přineslo i zvláštní paradox. Farní ples roku 2017 se totiž poprvé neuskuteční v Litomyšli, ale v Čisté.

Úvahy nad proměnou Perštýna

Město Litomyšl také v průběhu roku 2016 uvažovalo nad tím, jak by bylo možné v budoucnu využít areál Perštýn. Objekt bývalé sýpky a hospodářské budovy na konci Litomyšli při výjezdu na Vysoké Mýto sice nepatří městu, to by ale přesto rádo ovlivnilo budoucí podobu celého areálu.

Cílem města je stanovit potenciálním developerům mantinely pro budoucí zástavbu Perštýna a nastavit určité možné způsoby nakládání s touto lokalitou. Představitelé města se domnívají, že přesto, že dnes Perštýn není příliš využíván, má v sobě potenciál pro uplatnění široké škály občanské vybavenosti, mj. jako prodejní či výstavní plochy, drobné provozovny, stravovací služby, fitness apod.

Kulturní události roku 2016

Zaznamenat kulturní události, které v Litomyšli proběhly během jednoho kalendářního roku, není snadné. Jestli totiž můžeme k Litomyšli přiřadit nějaké synonymum, je to právě kultura. Akcí, které se v tomto ohledu ve městě během roku konají, jsou stovky. Od těch nejmenších, jejichž pořadateli jsou školy či spolky, až po ty, kvůli nimž k nám přijíždějí lidé z celé země či dokonce ze zahraničí. Na následujících řádcích jsou tedy zaznamenány pouze střípky z kulturní mozaiky města, které se snaží ukázat především pestrost pořádaných akcí, nezdědka však i hloubku myšlenek, které za nimi stojí.

Unikátní výstava o vesmíru

Regionální muzeum v Litomyšli připravilo ve spolupráci s Národním technickým muzeem unikátní výstavu s názvem Astronomické tradice v Litomyšli. Výstava měla dvě části. První začínala nejstaršími výzkumy nebeských jevů, které v našem kraji prováděli v 17. a 18. století litomyšlští piaristé. Druhá část výstavy byla předmětová. Představovala astronomické a časoměrné přístroje z 16. až 20. století ze sbírek Národního technického muzea. Jednalo se o jednu z největších zápůjček astronomických a měřických předmětů u nás jak po kvantitativní, tak kvalitativní stránce.

Vernisáž, na které nechyběla řada hostů včetně astronoma a astrofyzika Jiřího Grygara, se uskutečnila 6. února. Bylo na ní představeno první vydání knihy litomyšlského rodáka a světově proslulého astrofyzika Zdeňka Kopala s názvem Cesta z Cambridge na Mount Palomar a zpět. Kniha pojednává o astronomově putování z východního pobřeží USA až do kalifornské hvězdárny na Mount Palomaru, kde se Kopal v roce 1948 zúčastnil slavnostního zahájení provozu tehdy největšího zrcadlového dalekohledu světa.

Výstava byla v Regionálním muzeu v Litomyšli k vidění do počátku května.

Vzácné knihy piaristů

V roce 2015 získalo město Litomyšl do svého vlastnictví vzácné sbírky knih místních piaristů. Od jara letošního roku pak hledalo prostředky na jejich vystavení. Náklady byly odhadnuty na jeden milion korun. Sbírka čítá devět tisíc historických knih z řady vědních disciplín, například zeměpisu, astronomie, teologie, práva, historie, ale i poezie zejména od antických autorů. Obsahuje také rukopisy na téma piaristického pojetí a výuky dějepisu.

S astronautickou lehkostí motýla zpátky do kamene

V sobotu 9. dubna byla v Klášterních zahradách a Galerii Miroslava Kubíka zahájena výstava s názvem S astronautickou lehkostí motýla zpátky do kamene, která nabídla pohled na dílo expresivního malíře Michaela Rittsteina, jeho syna a sochaře Lukáše Rittsteina a umělkyně Barbory Špaletové.

Nutno říct, že jen máloco vyvolalo během roku 2016 takové emoce, jako uvedená výstava. V Klášterních zahradách se totiž nacházel zaparkovaný autobus a dva velké kusy kamene, na kterých byl z jedné strany vymodelovaný kufr auta. Jeden z autorů, Lukáš Rittstein, k dílu uvedl: „Chtěl jsem, aby to působilo jako blízké setkání třetího druhu. Je to přistání tří monumentů, které spolu úzce souvisejí, a jejich tématem je vrcholné stádium globalizace, civilizace a úvaha, kam směřujeme.“¹⁷ V autobusu se mohli návštěvníci podívat na krátký film pojednávající o tom, jak fungují svatby v „primitivních“ kulturách.

Výstava rozdělila Litomyšl na dva tábory. Ten hlasitější namítal, že autobus do místa, jakým jsou Klášterní zahrady, nepatří. Druhý kontroval tím, že ve svobodné zemi snad existuje také svoboda umělecká, která dává prostor jakýmkoliv uměleckým počínům, byť se někomu líbit mohou a druhým nikoliv. Diskuze o uvedeném uměleckém díle probíhala velmi bouřlivě zejména na internetu, přenesla se však i na dubnové jednání zastupitelstva. Jedním z těch, kteří hlasovali pro umístění díla v zahradách, byl i starosta města Radomil Kašpar: „Moderní umění patří k našemu životu a na tuto konfrontaci má nárok“.¹⁸ Opačný názor měla zastupitelka Dana Kmošková: „Jsem jedna z těch, kterým se toto dílo zásadně nelíbí, a myslím, že nejsem sama v Litomyšli a okolí.“¹⁹ Vojtěch Stříteský pro změnu vyjádřil zděšení nad některými diskutujícími (zejména v internetových diskuzích se objevovaly značně netolerantní postoje a názory). Připomenul také historická díla a autory umění, kteří byli ve své době perzekuováni a nyní je považujeme za klasické umělce.

Výstava byla v Klášterních zahradách umístěna až do začátku září.

Litomyšlská lázeňská sezóna popáté

Od středy 27. dubna do neděle 1. května proběhlo otevření páté litomyšlské lázeňské sezóny – Lázní ducha. Ani tentokrát nechyběly oblíbené lázeňské prameny, lázeňské lavičky či výstava historických vozidel. Pohlázení po duši a potěšení pro uši čekalo návštěvníky od Ivana Hlase, Jiřího Šlupky Svěráka či kapely Sto zvířat. Premiéru měl zažít také revitalizovaný zámecký park – v zámeckém amfiteátru měla totiž vystoupit kapela Blue Effect. Nakonec se ale její koncert uskutečnil v zámecké jízdárně.

V sobotu 30. dubna pak opět ožila lázeňská promenáda, a to slavnostním průvodem se soutěží o nejkrásnější lázeňský klobouk, kostým a lázeňský pár. Sobotním programem provázal známý rozhlasový a televizní moderátor Václav Žmolík.

Lázně ducha si od prvního ročníku našly velké množství fanoušků, a to nejen z Litomyšle. Do města tak v tyto dny míří i lidé ze vzdálenějšího okolí, aby si během bohatého programu odpočinuli, pobavili se a vlastně i načerpali nových sil pro dny všední.

¹⁷ Michele Vojáček: Astronautická lehkost motýla se nezabývá pouze uměním. In: Svitavský deník, 11. 4. 2016.

¹⁸ Petr Šilar: Moderní umění, nebo hromada šrotu? In: Lilie, ročník XXVI., číslo 5, s. 3.

¹⁹ Tamtéž.

Devadesát let městské obrazárny

Městská obrazárna oslavila v roce 2016 devadesát let od svého otevření. V nově upravené expozici v druhém poschodí litomyšlského zámku byla od května do října k vidění díla Františka Bílka, Františka Tichého, Josefa Lady, Josefa Váchala či Jiřího Johna. Návštěvníci si mohli prohlédnout také nově získaná díla – sochu Myslitele od Františka Jandy, portrét Anny Matičkové od Josefa Voleského či lept od litomyšlského rodáka, malíře, grafika a scénografa Františka Malého. Stejně tak se ale mohli ocitnout ve společnosti Julia Mařáka, Antonína Dvořáka, Emila Filly, Josefa Čapka, Jana Zrzavého, Otakara Kubína, Václava Boštíka, Maxe Švabinského, Rudolfa Vejrycha, Ludmily Jandové a mnoha dalších.

K expozici byly připraveny doprovodné programy pro školy, které měly za cíl zprostředkovat výtvarné umění mladé generaci, stejně jako nabídnout školám možnost přenést část výuky do autentického prostředí galerie a umožnit tak studentům seznámit se s originálními výtvarnými díly.

Devadesátiny sochaře Olbrama Zoubka

V dubnu letošního roku oslavil sochař Olbram Zoubek devadesátiny. V domě U Rytířů byla při této příležitosti otevřena velká výstava jeho soch.

Tvorba Olbrama Zoubka je s Litomyšlí neodmyslitelně spjata. Poprvé tu působil v roce 1962, kdy restauroval kamenné průčelí domu U Rytířů. V roce 1974 se do Litomyšle vrátil, aby zde spolu s Václavem Boštíkem, Stanislavem Podhrázkým a Zdeňkem Palcrem strávil sedmnáct let restaurováním litomyšlského zámku. Litomyšl se tak vedle Prahy stala jeho druhým domovem. V roce 1998 bylo v zámeckém sklepení umístěno téměř 100 jeho soch a právě na tuto expozici měla letošní výstava pomyslně navázat.

Záštitu nad expozicí převzal starosta Litomyšle Radomil Kašpar, který během vernisáže v městské galerii řekl: „Dovolím si malý výkřik, který je možná až troufalý. Buď pochválen komunistický režim, který Olbramovi Zoubkovi zakázal Prahu a přivedl ho do Litomyšle. Je strašně dobře, že se tomu dnes už můžeme docela svobodně zasmát“.²⁰ Na slavnostní vernisáži, která byla tak trochu i veřejnou oslavou mistrových devadesátin, promluvil i bývalý starosta města a Zoubkův dlouholetý přítel Miroslav Brýdl. Ten přišel s drobnou „výtkou“: „Máš jednu chybu. Že ses nenarodil v Litomyšli. Jinak jsem hrozně rád, že jsi tady s námi“,²¹ řekl s humorem sobě vlastním.

Noc literatury poprvé v Litomyšli

Happening Noc literatury se v roce 2016 konal již podesáté. V Litomyšli však úplně poprvé. Jedná se o akci, která přibližuje současnou evropskou literaturu prostřednictvím série veřejných čtení. Projekt organizují Česká centra ve spolupráci s pražským sdružením

²⁰ Iveta Nádvorníková: Mistr slaví devadesátiny velkou výstavou. In: Svitavský deník, 2. 5. 2016.

²¹ Tamtéž.

evropských kulturních institutů sítě EUNIC (European Union National Institutes for Culture) a kulturními odděleními zahraničních velvyslanectví.

Letošní ročník připadl na středu 11. května a byl zaměřen na severskou tvorbu. V Litomyšli celou akci připravovala Městská knihovna a Zámecké návrší. Celkem proběhla tři čtení. To první se konalo v knihovně od 18 hodin, kdy byla akce zahájena. O hodinu později se návštěvníci přesunuli do kostela Nalezení sv. Kříže, kde studenti Gymnázia Aloise Jiráska představili nový projekt Čtení pod lavicí. Od osmi do devíti následovalo v kostele čtení s Marií Dřímálovou, profesorkou gymnázia, a Danielem Kvasničkou, kazatelem Církve bratrské v Litomyšli.

Zejména projekt Čtení pod lavicí si zaslouží větší pozornost. Cílem studentů gymnázia bylo totiž propojit sílu knih s jednou z nejvýznamnějších památek Litomyšle. Do chrámu proto nechali umístit knihovnu, protože by jeho návštěvníkům rádi vytvořili prostředí, kde budou trávit čas nad knihami a relaxovat.

Unikáty z doby Karla IV. v Litomyšli

14. května letošního roku uplynulo 700 let od narození římského císaře a českého krále Karla IV., jednoho z nejvýznamnějších panovníků naší národní historie, jehož osobnost úzce souvisí také s děním v Litomyšli. K jeho významným počínům patří založení litomyšlského biskupství v roce 1344. Litomyšl se tím okamžitě povznesla mezi nejdůležitější kulturní i politická centra Českého království. Nový biskup převzal majetky a sídlo dosavadního litomyšlského kláštera premonstrátů v místech dnešního zámku. Za biskupské vlády pak vznikaly první cechy a bylo posíleno právní postavení města. Panoval zde čilý stavební ruch, stará bazilika Panny Marie se proměnila v gotickou katedrálu, přestavovala se i biskupská rezidence. Město získalo hradby, měšťané vystavěli starou radnici. Během husitských válek však biskupství fakticky zaniklo.

Dobu Karla IV. a litomyšlského biskupství připomněla výstava v regionálním muzeu, na které byly představeny unikátní listiny ze 14. století. Jejich vydavateli byli litomyšlští biskupové, zdejší premonstrátský a augustiniánský klášter či přímo císař Karel IV. K vidění byl mimo jiné i rukopisný dokument Jana Welfina z Pomuku, kterého dnes známe jako sv. Jana Nepomuckého. Expozici navíc doplnily i archeologické nálezy a speciálně pro tuto příležitost na základě kosterních pozůstatků rekonstruovaná hlava „Litomyšlana“. Z důvodu ochrany středověkých listin trvala výstava pouhé dva týdny, a to od 15. do 29. května. Výstavu pořádalo Regionální muzeum v Litomyšli ve spolupráci se Státním okresním archivem Svitavy se sídlem v Litomyšli.

Hromový kořen, jinak řečený špargl

Přesně tak znělo téma pátého ročníku Gastronomických slavností Magdaleny Dobromily Rettigové, který se uskutečnil ve dnech 16. až 22. května. Hlavním pořadatelem slavnostní byla

Smetanova Litomyšl, záštitu nad celou akcí převzala náměstkyně hejtmana Pardubického kraje Ing. Jana Pernicová.

Hromový kořen, špargl, dnes nejčastěji chřest, znali lidé už v době před Kristem. Ve středověku býval neodmyslitelnou součástí královských hostin. Oblíbil si jej například francouzský král Ludvík XIV. Znala a běžně jej používala také Magdalena Dobromila Rettigová. V době socialismu pak kvůli pracnému pěstování (i pro ideologický příděch potravin buržoazie) prakticky vymizel. Teprve po roce 1990 se k němu česká kuchyně začala vracet. Gastroslavnosti si pak vytkly za cíl ukázat rozmanitost jeho použití, chutí, tradičních i nových receptů a představit české pěstitele.

Program letošních Gastroslavností byl opět velmi bohatý. V týdnu od 16. do 20. ledna například zapojené restaurace vařily jídla inspirovaná recepty M. D. Rettigové. Návštěvníci obdrželi za jejich konzumaci razítko restaurace do „Karty účastníka Gurmánské pouti“. Každý, kdo získal alespoň čtyři různá razítka, si mohl v sobotu 21. května ve stánku pořadatele na Smetanově náměstí vyzvednout hodnotnou cenu (například poukázku na konzumaci v restauraci). Do Gastroslavností se zapojily také školní restaurace Scolarest, které nabízely vždy jedno jídlo označené logem slavností. Také zde mohli strávníci obdržet razítko na soutěžní kartu. Vítěz soutěže s nejvyšším počtem razítek získal poukaz k návštěvě ZOO Dvůr Králové i s ubytováním pro celou rodinu.

Gurmánský festival vyvrcholil o víkendu 21. a 22. května. V pestrém programu nechyběla soutěž o nejlepší svíčkovou omáčku, kuchařské klání odborných škol nebo soutěž ve vaření kotlíkového guláše „O kotlík starosty Litomyšle“. Sobotní den pak završil Valašský hodokvas s posezením u slivovice, kyselice či frgálů. Následující den slavnosti pokračovaly Sousedskou husičkou a soutěží o nejlepší domácí bábovku. Podobně jako v předchozích letech i letos přilákaly Gastroslavnosti velké množství návštěvníků nejen z Litomyšle.

Litomyšlská muzejní noc

V červnu 2016 obnovila Litomyšl tradici muzejních nocí. V sobotu 4. června tak měla většina kulturních institucí otevřeno od tří odpoledne až do jedenácti do večera, navíc se vstupem zcela zdarma. Muzejní noc nabídla bohatý program. Ten začal v 15 hodin před budovou Regionálního muzea v Litomyšli otevřením výstavy k populární pohádce Tři bratři, která se pak večer na zámeckém návrší v letním kině promítala. Pro děti byl dále na návrší v provozu program Litomyšlení, Dům dětí a mládeže oživil prostor parku v okolí sochy Aloise Jiráska a Aleje filosofů pohybovými aktivitami. Svůj program však připravil také Rodný byt Bedřicha Smetany, Portmoneum či Galerie Kroupa. Na společném setkání se pak poprvé v Litomyšli sešli spoluautoři expozice Andělé na návrší, zapůjčitelé zde vystavených uměleckých děl i zástupci Královéhradecké diecéze.

Jiří Sozanský, 1969 Rok zlomu

Od poloviny června až do 2. října byla v Regionálním muzeu v Litomyšli k vidění výstava významného českého výtvarníka Jiřího Sozanského, která představila díla vztahující se k zlomovému roku 1969 a k Janu Palachovi, jehož mimořádný čin sebeobětování autor řadu let umělecky zpracovává.

Toulovcovy prázdninové pátky

Každoroční prázdninový festival pohádek a hudby (nejen) pro děti dospěl. Letos se konal už poosmnácté. Podobně jako v předchozích letech, i letos čekala páteční podvečerní návštěvníky Toulovcova náměstí pohádka, tradiční losování o ceny a hudební vystoupení. Za všechny lze jmenovat Pohádku Praha, která vyprávěla pohádku O dvou chroustech, divadlo Tramtárie Olomouc, které přijelo s pohádkou O pračlovíčkovi či divadlo Pruhované panenky – to s sebou přivezlo pohádku O Sněhurce. O hudební stránku se letos mimo jiné staraly kapely Klec, Bran, Vltava, Vladimír Merta a Hromosvod či Jiří Holoubek Trio se Zdenou Tichotovou.

Vladyka z Bídy

Od začátku července do začátku října byla v městské galerii umístěna velká retrospektivní výstava připomínající tvorbu, ale i životní osudy akademického malíře a litomyšlského rodáka Bohdana Kopeckého. Na výstavě byla prezentována nejen jeho ikonická díla inspirovaná Litomyšlí, Mosteckem či díla zachycující krajinu utvořenou sopečnou činností, ale i drobnější práce, které vytvářel pro potěšení svých přátel. K výstavě byla ve spolupráci s Regionálním muzeem v Litomyšli a nakladatelstvím Arbor vitae vydána publikace Martina Boštíka a Stanislava Vosyky *Vladyka z Bídy. Malíř a Litomyšlan Bohdan Kopecký*.

Letní orchestr mladých

Desetidenní intenzivní program již 32 let propojuje hudebníky profesionály a praktikující hudebníky amatéry. Sedmý rok se konal v Litomyšli. Letos se jej zúčastnilo 48 hudebníků. Přesněji – 47 umělců utvořilo orchestr, k němuž se připojila sólová houslistka Marie Mátlová.

Soustředění samotné probíhalo pod taktovkou předního českého dirigenta, klavíristy, cembalisty, pedagoga a editora Vojtěcha Spurného a jeho kolegy Roberta Kružíka, violoncellisty a šéfdirigenta. Celý program vyvrcholil 20. srpna koncertem v kostele Povýšení sv. Kříže, kde zazněly tóny menuetu G. F. Händela, koncert pro sólové housle a orchestr Maxe Brucha, stejně jako VII. symfonie d moll, op. 70 Antonína Dvořáka.

Svět kostiček

Takové pojmenování nesla rozsáhlá výstava stavebnice Lego, kterou pořádalo Zámecké návrší Litomyšl. Výstava představila tematické expozice Lego město s kolejišti, přístavy a letišti, dále Lego Friends Heartlake město, sbírku Lego Star Wars modelů, Lego Movie a další exkluzivní

exponáty z řad továrních setů. Velkým lákadlem byla i filmová tvorba z kostiček, která představila oblíbené filmové a televizní ikony The Simpsons, Back of the Future, Harry Potter, Toy Story – Příběh hraček, Krotitelé duchů, stejně jako např. sbírka dnes již nevyráběných kostiček, kousátek a chrastítek Lego Baby.

Výstava se stala bezpochyby nejúspěšnějším výstavním projektem Zámeckého návrší. Během 46 dní ji od konce července do začátku září v zámecké jízdárně navštívilo 8 870 návštěvníků.

LIFE Litomyšl festival

Operní festival už Litomyšl má. A slavný. Hudební festival, který by nabídl populární hudbu, zatím ve městě chyběl. Společnost T&T se rozhodla tuto mezeru zaplnit, a tak se 16. července na Primátorské hrázi uskutečnil první LIFE Litomyšl festival. A hned v prvním ročníku nabídl řadu atraktivních hostů.

Festival odstartovaly Dědovy blechy z Vysokého Mýta, následovali místní Dirty Way, This s oblíbeným Vojtou Kotkem, své fanoušky nezklamal ani Vladimír Mišík & ETC. Zejména fanyanky se dočkaly Voxla a Marka Ztraceného. Závěr pak patřil slovenské kapele No Name.

Na první ročník festivalu dorazilo na Primátorskou hráz asi tisíc lidí. Ohlasy byly podle pořadatelů kladné, proto uvažují, že se příští rok festival uskuteční znovu.

Mezinárodní houslové kurzy

Mezinárodní houslové kurzy nejsou v Litomyšli žádnou novinkou. Konají se již dvacet jedna let. A je možná škoda, že nepřitahují tolik pozornosti, kolik by si zasloužily. Do Litomyšle se totiž na přelomu července a srpna sjíždějí špičkoví umělci - studenti. Ti nepřijíždějí jen z různých koutů České republiky, ale i ze zahraničí. Letos například z Dánska, Norska, Jižní Koreje nebo Číny.

Účastníci houslových kurzů připravili pod vedením profesora Milana Vítka a profesora Alexandra Zapolskeho sérii koncertů, s nimiž vystoupili nejen v Litomyšli, ale i Letohradě, Poličce, Brandýse nad Orlicí či Potštejně. Závěrečný koncert se pak jako již tradičně uskutečnil ve Smetanově domě.

Aristokratické pochoutky na zámku

Obdivovat nábytek, obrazy, sochy či nádoby v hodovních místnostech je při prohlídkách zámků zcela běžné. Představa, že vám během prohlídky přinese služka tác s dobrotami, které jsou připraveny podle historických receptů, to už je docela originální počín. A právě k takovému sáhli na začátku srpna na litomyšlském zámku. Popudem ke gastronomickému (nebo též gurmánským) prohlídkám byli prý sami návštěvníci. Pořád se totiž ptali, kde se na zámku nacházela kuchyně a co se vařilo. V sobotu 6. srpna si tak zájemci mohli pochutnat na paštice připravené podle receptu z roku 1550, Růžových pusinkách se sekanými pistáciemi podle Marie Antoinetty či středověké Callison z mandlové mouky a kandovaných pomerančů. To vše

doplňovala noční zámecká atmosféra, neboť speciální gastronomické prohlídky byly situovány do večerních hodin.

Litomyšlské dny barokní tradice

Baroko – jedna z nejvýznamnějších kulturních epoch historie zanechala svoji hlubokou stopu také v Litomyšli. A právě na ni chtěl upozornit nový festival, který se ve městě uskutečnil od 14. do 21. srpna. A vlastně nejen v Litomyšli. Jednodenní program byl připraven také na zámku v Nových Hradech.

Osmidenní festival měl připomenout stále živé dědictví barokní doby. Baroko samo totiž nezasáhlo jen kulturu, významným způsobem poznamenalo také duchovní oblast. Festival tedy neměl uhasit jen žízeň po společenském a kulturním životě, ale měl se stát rovněž inspirací pro duchovní cesty.

Celou akci zahájila v neděli 14. srpna slavnostní mše s koncertem souboru Consortio Melcelli. Hudba však festival provázela i v dalších dnech. Uskutečnily se čtyři koncerty, na Smetanově náměstí se u morového sloupu konala „pobožnost pod širým nebem“, kterou vedl P. František Beneš. Uskutečnilo se též procesí do Nedošína na poutní mši svatou se zpěvy písní z českých barokních kancionálů. V kostele sv. Anny pohovořila o barokním sochařství regionu historička umění PhDr. Ludmila Marešová Kesselgruberová. Ta také pro Lilii uvedla: „Myšlenka dnů baroka se mi líbí samozřejmě moc, protože jsem „barokářka“. Baroko má pro mě velkou přitažlivost. Baroko je silný sloh, má čitelné emoce. Miluji baroko v řadě podob.“²² V horním sále probošství byla připravena výstava barokní liturgie a barokních rouch. Pro někoho provokativní, pro jiné velmi zajímavou podívanou se stala módní přehlídka předkoncilního liturgického odívání. V Nových Hradech se pak uskutečnily prohlídky zámku a pobožnost křížové cesty u rokokových zastaveních v zámeckém parku. O závěr Litomyšlských dnů barokní tradice se postarala slavnostní závěreční mše v latině konaná v piaristickém kostele. Festival organizovala římskokatolická farnost Litomyšl. Záštitu mu poskytl královéhradecký biskup Mons. Jan Vokál a starosta Litomyšle Radomil Kašpar.

Genesis

Jak vznikl svět? Co drží hmotu pohromadě? Odkud se vzal život a člověk? Proč umíráme? Má vědecké poznání nějaké hranice? Na tyto a další otázky hledala odpovědi putovní výstava Genesis, která se v druhé polovině září konala v zámeckém pivovaru. Jejím cílem bylo odtajnit a zprostředkovat odborníkům i laikům nevšední a provokativní otázky, stejně jako fundované odpovědi původu a historie vesmíru, života a člověka.

²² Lilie, číslo 9. Osm barokních oktáv i příští rok, s. 9.

Koncert tří nezávislých východočeských kapel v Kotelně

V pátek 23. září se v místním hudebním klubu uskutečnila zajímavá a pestrá přehlídka východočeských nezávislých rockových kapel. Konkrétně se jednalo o Fuzzy2120 (Litomyšl), Citizen37 (Česká Třebová) a The Atavists (Hradec Králové).

Umění ve veřejném prostoru

Přesně tak znělo téma ArchiMyšle 2016, která se uskutečnila v rámci oslav Světového dne architektury od 30. září do 3. října. A podobně jako v předchozích letech, i letos byl připraven bohatý program. Ten odstartovala výstava v Galerii Pakosta, na které byli představeni finalisté Ceny Klubu Za starou Prahu za rok 2015 (nechyběl mezi nimi právě projekt Galerie Pakosta od architektky Zdeňky Vydrové). Výstavu zahájil historik a teoretik umění a architektury Rostislav Švácha. Ten měl úvodní slovo také na vernisáži v regionálním muzeu. Zde se konala výstava Davida Vávry a Petra Volfa s názvem „Litomyšl – hlavní město současné české architektury“, která představila Litomyšl jako jedno z klíčových center soudobé české architektury. V kině Sokol se promítal dokumentární film DK o architektu Davidu Kopeckém. Opět byla připravena též oblíbená komentovaná projížďka po stavbách moderní architektury v Litomyšli. Průvodkyní byla městská architektka Zdeňka Vydrová. Nechyběla ani tradiční Procházka (s) městem, která se tentokrát zaměřila na téma Litomyšl sportovní. Během ArchiMyšle proběhlo také slavnostní otevření coworkingu na zámeckém návrší a řada dalších akcí.

Coworking na zámeckém návrší

Coworking znamená v doslovném překladu spolu-práce. Jedná se o sdílený pracovní prostor pro nezávislé profesionály a jiné pracovníky, kteří zde vykonávají svoji práci. První coworking byl otevřen v roce 2005 v San Franciscu. Od té doby vznikala taková centra především ve velkých městech. V České republice tomu tak bylo od roku 2009. V roce 2016 také v Litomyšli. V krásném prostředí, s výhledem na zámek. V prostorách někdejší kočárovny. Mělo by jít o sdílený prostor, kde lidé mohou pracovat na svých projektech, případně se inspirovat na nejružnějších přednáškách a prezentacích.

Na podzim se v novém prostoru konal přednáškový cyklus Zaparkuj v kočárovně. Pozvání přijali Tomáš Hajzler – propagátor svobodného podnikání, Pavel Kraemer – ředitel Institutu inovativního vzdělávání, Linda Nezhybová – internetová nomádka a Petr Drahoš – grafik na volné noze.

Podzimní divadelní sezóna ve Smetanově domě

Podzimní divadelní sezóna odstartovala ve Smetanově domě 3. října. Až do konce roku nabídla řadu zajímavých vystoupení s často hvězdným hereckým obsazením. Samotný začátek sezóny patřil Intimnímu divadlu Bláhové Dáši, které přijelo s úspěšným představením s provokativním názvem Monology vagíny. 11. října se ve Smetanově domě uskutečnila rekonstrukce

politického procesu Střiteský a spol. v podání studentů Právnické fakulty Univerzity Karlovy (viz Týden paměti národa). Z dalších představení lze uvést například vystoupení Východočeského divadla Pardubice, které přijelo s vrcholným dílem předního českého dramatika Josefa Topola Konec masopustu, či svižnou konverzační komedii s názvem Smím prosit?... v podání Činoherního studia Bouře.

Týden paměti národa

„Týden paměti národa v Litomyšli se narodil někdy v létě v rozhovoru se starostou“,²³ říká v úvodu svého článku o této mimořádné akci jeho hlavní koordinátor Daniel Kvasnička, kazatel Církve bratrské v Litomyšli. Nápad uspořádat takovou akci vyplynul ze zajímavého souběhu akcí, které se vešly do jednoho týdne na začátku října.

V Klášterních zahradách byly k vidění panely výstavy společnosti Post bellum, které nabízely příběhy od legionářské minulosti až po pád komunismu v roce 1989. 11. října, přesně 66 let od konání vykonstruovaného procesu s rektorem piaristické koleje v Litomyšli Františkem Ambrožem Střiteským, se poslední žijící účastníci tohoto procesu sešli ve Smetanově domě, aby zde zhlédli rekonstrukci uvedeného procesu v podání studentů Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Nejen pro ně, nýbrž i pro všechny, kteří v tento večer do velkého sálu Smetanova domu přišli, to byl silný a jen těžko opakovatelný zážitek. To, co se v našem městě před lety odehrálo, najednou nebyla jen učebnicová minulost, ale stále živý příběh s poselstvím i pro naši dobu.

Týden paměti národa ale nabídl i řadu dalších akcí. Gymnázium Aloise Jiráska navštívil a se studenty podiskutoval diplomat Petr Kolář, který se později společně se sociologem Janem Hartlem, europoslankyní Zuzanou Roithovou a letohradským knězem Václavem Vackem zúčastnil panelové diskuze o povaze prezidentství. Týden paměti národa pak završil kongres zapsaného spolku Exulant, kterého se účastnili mj. potomci pobělohorských exulantů usazených v zahraničí, jenž se po druhé světové válce jako noví vyhnanci vraceli zpět. Samotný závěr pak patřil společné bohoslužbě, které se v kostele Nalezení sv. Kříže zúčastnil i nový litomyšlský biskup Pavel Konzbul.

Patchwork v muzeu

Spolek patchworku existuje v Litomyšli od roku 2005. Od počátku spolupracuje s patchworkářkami z holandského Rodenu, partnerského města Litomyšle.

Na výstavě, která se v regionálním muzeu konala od začátku listopadu až do konce ledna 2017, bylo k vidění kolem sedmdesáti patchworků. Většinu z nich ušily členky litomyšlského spolku, menší část se věnovala pracím rodenských patchworkářek. A většina z nich vznikla během posledního roku. Návštěvníci tak měli možnost zhlédnout úplně nové práce, které doposud vystaveny nikde nebyly.

²³ Daniel Kvasnička: Ohlédnutí za Týdnem paměti národa. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 11, s. 10.

Mikropříběhy ze života Václava Havla

Výstava, která trvala jediný den – to byla výstava fotografií Bohdana Holomčíka, která byla k vidění v zámeckém pivovaru 18. prosince, tedy v den, kdy si Česká republika připomínala pětileté výročí úmrtí prvního českého prezidenta. Ukazovala civilní snímky Václava Havla, ale i dosud nezveřejněné záběry ze setkání sedmi prezidentů v Litomyšli v roce 1994. Výstava byla zpřístupněna jediný den proto, že autor fotografií snímky nevyvolal, ale promítal a doplňoval svým komentářem.

Advent v Litomyšli

Jako tradičně nabídl advent řadu zajímavých akcí. Už samotné rozsvěcení vánočního stromu, které se uskutečnilo před budovou muzea, nabídlo mimořádnou podívanou. Zpestřil jej totiž videomapping, který rozhýbal průčelí chrámu Nalezení sv. Kříže. Na instalovaném Andělském pódiu se pak představila kapela Neřež, nechybělo vystoupení dětských sborů Kvítek a Lilium. Večerem provázel Daniel Kvasnička, slavnostní slovo pronesl nový farář římskokatolické církve v Litomyšli Zdeněk Mach. V kostele Nalezení sv. Kříže se uskutečnilo společné zapálení první adventní svíce s duchovní promluvou (konalo se každou neděli, vždy hovořil některý ze zástupců místních křesťanských církví) a varhanním matiné Petra Jiříčka (taktéž se konalo každou neděli).

Druhý adventní víkend se nesl mimo jiné ve znamení Mikuláše, čerta a anděla. Zámecké sklepení se ocitlo v moci pekelné, v neděli 4. prosince pak z vlakového nádraží vyjel tradiční Mikulášský parní vlak. Adventní víkend však nabídl i jiné zajímavé akce. Smetanovo náměstí se například stalo dějištěm Andělského běhu naděje noční Litomyšlí, v chrámu Nalezení sv. Kříže mohli zájemci navštívit komentovanou prohlídku Andělů na návrší, na Andělském podiu před muzeem se konalo taneční a hudební vystoupení žáků ZŠ U Školek či Litomyšlské scholy.

Stříbrný adventní víkend nabídl program pro ty, kdo hledali inspiraci na vánoční dárky, stejně jako pro ty, kteří si chtěli nějaký dáreček nebo dekoraci sami vytvořit. Mohli tak učinit v domě U Rytířů, kde probíhala rukodělná dílna. Smetanovo náměstí zaplnily stánky tradičního Adventního trhu. Na Andělském pódiu před muzeem vystoupil lidový soubor Heblata ZUŠ Bedřicha Smetany či Jana a Iva Věnečkovy.

Čtvrtý adventní víkend přinesl Vánoční trhy, které se uskutečnily v Lidovém domě, dále pak malý adventní trh na Jiráskově ulici, Tvořivé dílničky po děti v zámeckém IC či Kouzlo Vánoc – tvoření pro všechny generace v piaristickém kostele. V Nové městské síni si mohli zájemci poslechnout Čtení pohádek s Andělkou a na Andělském podiu vystoupila mj. Unsere Gruppe – kapela z Církve bratrské.

Kulturních akcí však v Litomyšli proběhlo mnohonásobně více. Svoji zmínku si bezesporu zaslouží i vystoupení či koncerty populárních zpěváků a kapel. Za všechny lze uvést koncerty Lucie Bílé a Daniela Hůlky v piaristickém kostele (s Danielem Hůlkou si zazpíval sbor Lilium

Základní umělecké školy Bedřicha Smetany), koncert Marie Rotterové či Davida Deyla ve Smetanově domě nebo koncerty kapel Nebe a Jelen v Kotelně.

Smetanova Litomyšl

„Pro mnohé z nás znamená festival citovou záležitost. Měsíce dopředu si v diářích vyznačujeme dobu jeho konání... Je to svátek pro celou Litomyšl“,²⁴ napsal v úvodním slově Festivalových novin starosta města Radomil Kašpar. A je tomu skutečně tak. Litomyšl je v době konání mezinárodního operního festivalu jiná. Sváteční. Nazdobená. Ne jinak tomu bylo i letos, kdy se konal 58. ročník.

Ačkoliv se nejednalo o ročník kulatý, přinesl mimořádný program, který jistě v některých případech předčil ročníky předešlé. Nemá smysl na stránkách městské kroniky popisovat vše, uvedu proto jen ty body, o nichž se domnívám, že by měly být zaznamenány.

Festival letos nabídl celkem osm operních titulů, což je historicky nejvyšší počet. Uvedeny byly rovněž dva koncerty, o nichž pořadatelé napsali, že je hned tak někde neuslyšíme, natož, abychom je slyšeli na jednom místě. Řeč je o Mahlerově Osmé symfonii, která je známá jako Symfonie tisíců, a Mši Leonarda Bernsteina. Mahlerovu symfonii zahrál Symfonický orchestr Českého rozhlasu, který letos slavil devadesáté výročí svého založení. Doprovodil sólisty, dětský sbor a dva sbory smíšené. Na druhém zámeckém nádvoří, kde se festival konal, se tak sešlo na tři sta vstupujících. Zmiňovaného Bernsteina pak představil populární Vojtěch Dyk, o jehož vystoupení je v Litomyšli vždy obrovský zájem.

Hudebních zážitků však festival nabídl mnohem více. Jedním z nich bezesporu byly smyčcové sekce tří orchestrů – Janáčkovy filharmonie Ostrava, Moravské filharmonie Olomouc a Komorní filharmonie Pardubice. Jejich pořad se jmenoval Sólo pro sto smyčců.

Letošní ročník nemohl zapomenout ani na sedmisté výročí narození císaře Karla IV. Hold nejvýznamnějšímu českému panovníkovi složily dva vynikající vokální soubory – Tiburtina Ensemble a Schola Gregoriana Pragensis. Očekávanou událostí se pak stal galakonzert Hvězdy operního nebe. Na programu byla mimo jiné díla Giuseppe Verdiho, Giacoma Pucciniho či Antonína Dvořáka.

Zapomenuto nemohlo být samozřejmě ani na génia české národní hudby a nejvýznamnějšího litomyšlského rodáka Bedřicha Smetanu, kterého připomněla díla Braniboři v Čechách či Hubička.

Oblíbeným se v posledních letech stal také Koncert na přání, na němž vystoupila skupina Čechomor, která si v Litomyšli připomněla patnáct let od vydání svého úspěšného alba Proměny.

Zajímavým počinem byl pak pořad Laudate pueri – Hudba českých piaristů. Barokní hudba českých piaristů zazněla v autentickém prostředí obnoveného piaristického chrámu. Název koncertu dle žalmového verše „Chvalte, chlapci, Hospodina“ výstižně charakterizovala činnost a poslání řádu piaristů, který v českých zemích v 17. a 18. století pečoval o výchovu chlapců z chudých rodin.

²⁴ Radomil Kašpar: Svátek pro celou Litomyšl. In: Festivalové noviny 2016, nulté číslo, s 2.

Ke Smetanově Litomyšli však neodmyslitelně patří také externí koncerty ve Svitavách či Nových Hradech, stejně jako děkovná bohoslužba sloužená na konci festivalu profesorem Tomášem Halíkem. Ten se ve svém kázání dotknul mimo jiné sochy, která byla v rámci Výtvarné Smetanovy Litomyšle umístěna v kryptě piaristické koleje, tzv. Madony z Osíka, madony bez tváře: „Ta tvář byla zřejmě utáta záměrně v době náboženských válek. Zohavené mariánské ikony pak byly někdy nesený v čele vojsk křesťanů, kteří zapomněli Ježíšův zákaz odplaty a násilí. To je to první, k čemu nás ona socha v podzemí pod námi vyzývá: Myslete na oběti nábožensky motivovaného násilí v dávné minulosti i v našich dnech... Když jsem letos přijel do Litomyšle, měl jsem v srdci hodně bolesti a obav z našeho světa, i hodně jiných smutků a hořkosti. V kryptě tohoto kostela jsem našel pokoj...”²⁵

Závěr Smetanovy Litomyšle patřil Velkému finále, které bylo prostřednictvím obrazovek přenášeno do Klášterních zahrad. Nabídlo tak možnost „být u toho“ i těm, kteří již vstupenky nesehnali. Velké finále patřilo Bedřichu Smetanovi a jeho symfonické básni Má vlast. Stalo se připomínkou 70. výročí litomyšlského koncertu České filharmonie, která pod taktovkou Rafaela Kubíka přednesla Mou vlast ve Smetanově domě v neděli 23. června 1946 v rámci Hudebních slavností Smetanova Litomyšl I.

Součástí Smetanovy Litomyšle byly i nejrůznější doprovodné programy, z nichž lze uvést například program „Ujíždím na Smetance“, který měl letos premiéru. Byl sestaven z hudebních zajímavostí, hádanek a perliček koncertních síní, filmového plátna i televizní obrazovky, kde „se telefony nevypínají a klasika nebere moc vážně“, jak pořadatelé uvedli v programu.

Smetanova Litomyšl se neobejde bez sponzorů a partnerů. Generálním partnerem byla v roce 2016 Česká spořitelna. Oficiálními partnery pak Škoda auto a.s., Líhně Mach Litomyšl, Lesy České republiky, ISOVER Saint - Gobain a ADFORS Saint – Gobain. Generálním mediálním partnerem byla Česká televize. Smetanovu Litomyšl však podporují i další, například reklamní, partneři, stejně jako mecenáši přispívající na celkový program i jednotlivé pořady.

Smetanova výtvarná Litomyšl

Smetanova výtvarná Litomyšl nabídla i v roce 2016 velmi bohatý program. Tím největším lákadlem však bezesporu byla výstava Tvář – Příběh ztracení a touha znovunalezení...

Na podzim roku 2010 byla v Osíku u Litomyšle nalezena kompletně zachovaná socha madony s dítětem. Podrobné zkoumání ukázalo, že se jedná o nejstarší dochovanou polychromovanou řezbu na našem území, která vznikla mezi léty 990 a 1180. Madoně však chybí tvář. Pravděpodobně jí byla odřata v průběhu jedné z obrazoboreckých bouří, které se přehnaly přes naše území.

Výstava v kryptě chrámu Nalezení sv. Kříže se pokusila vdechnout soše nový život a vrátit ji zároveň do jejího přirozeného sakrálního prostředí. Architektem výstavy a současně autorem myšlenky hledání nové tváře byl Josef Pleskot, jehož jméno je s Litomyšlí již mnoho let

²⁵ Kázání Tomáše Halíka na mši na závěr festivalu Smetanova Litomyšl [online]. [cit. 2017-01-28]. Dostupné z: www.christnet.eu

spojeno. Josef Pleskot upravil prostor výstavy a zároveň opatřil sochu novou tvář, kterou sám navrhl. Onou tvář bylo zrcadlo, v němž každý uviděl tvář svoji. Sám autor k celé myšlence uvedl: „Jsem zastáncem hesla, které jsem si sám vymyslel a které sám používám, že moje práce spočívá ve zpřítomňování historie. Znamená to uvědomění si toho, jak je odkaz našich předků vzácný a jak je i křehký. Je možné s ním zacházet velice dobře, ale i velice špatně. A my s ním zacházíme v tom materiálním pohledu velice dobře, protože se umíme starat o památky, umíme se starat o umělecká díla, která jsou umístěna v depozitářích. Ale ta jsou ošetřena materiálně, nikoli jako duchovní odkaz. A právě porozumění tomu duchovnímu odkazu je pro mě vždy největším problémem, abych mohl do úkolu vstoupit. Panna Maria je lidská bytost, je to představitelná žena, která v různých dobách měla různou podobu. Já jsem vždycky říkal, že by se chybějící hlava madony dala doplnit také podle modelu dnešního ideálu krásy a vůbec by to nebylo špatně... Ale o to jsem neusiloval. Chtěl jsem přece jen větší abstraktum. Usiloval jsem o to, aby bylo více otázek a aby se pohled na její tvář nezploštil pouze na odpověď: tvář je, není hezká. Tady není žádná tvář. Člověk se vidí, má šanci zahlédnout sám sebe, protože my všichni jsme obsahem nějakého všehomíra a prostřednictvím řekněme kosmického zrcadla se můžeme všichni takto někde shromáždit. Toto je moje možná tak trochu nápověda pro to zrcadlo, abychom se v něm uviděli všichni.“²⁶

Zájemci mohli výstavu navštívit od června do konce roku 2016. V jejím samotném závěru se v coworkingu uskutečnilo Litomyšlské sympozium na téma „Maria, Matka Páně“. Se svými příspěvky vystoupili představitelé všech místních křesťanských církví.

Mladá Smetanova Litomyšl

43. ročník největšího festivalu Hudební mládeže ČR, který se uskutečnil od 15. do 18. září, nesl podtitul „Píseň“. A opět nabídl mladému publiku nejen z Litomyšle řadu zajímavých akcí.

Festival zahájil písňovým recitálem Vyznání zpěvák Petr Kolář, který představil nejpopulárnější skladby ze své pěvecké a tvůrčí éry, ale i novou desku „A proč ne“. Program pak pokračoval humornou inscenací hry Carla Goldoniho Treperendy v podání Divadelního Klubu Mladých Česká Lípa. Druhým festivalovým dnem prolínalo divadlo, hudba i tanec v podání mladých interpretů i ostřílených matadorů v prostorách Smetanova domu i na Zahradní slavnosti v Klášterních zahradách. Nechyběl Jiřínkový ples, který účastníky festivalu proměnil v celebrity světa umění. Mladí lidé se tak mohli na jeden večer stát Elvisem Presleym, Marilyn Monroe nebo Bedřichem Smetanou či Boženou Němcovou.

Ocenění pro ředitele Jana Piknu

Ředitel Smetanovy Litomyšle Jan Pikna se v letošním roce velmi úspěšně zúčastnil soutěže Manažer roku. Tu každoročně vyhlašují Svaz průmyslu a dopravy ČR, Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR a Česká manažerská asociace. Vyhlášení výsledků 23. ročníku se uskutečnilo 21. dubna v pražském Paláci Žofín. Jan Pikna získal hned

²⁶ Jana Bisová: Znovunalézat tvář můžete až do konce roku. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 7, s. 10.

dvě ocenění. Jednak se stal Manažerem odvětví služby pro veřejnost, jednak získal ocenění Vynikající manažer malé firmy do 50 zaměstnanců.

Znamé i méně známé osobnosti města

Každá obec, každé město má svoje osobnosti. Znamější i ty méně známé. Na následujících řádcích se pokusím představit několik z nich – zejména těch, o nichž se v roce 2016 mluvilo. Záměrně se pak vyhnu politickým představitelům města, stejně jako těm, kteří stojí v čele místních (veřejných či soukromých) institucí.

Karel Čuma

Jeho videa umístěná na YouTube jsou stále populárnější. Ať už jde o záběry Litomyšle v různých ročních obdobích, proměnu Vodních valů, jízdu Mikulášského vlaku či městský ohňostroj. Zálibou Karla Čumy se staly drony – malé létající stroje, kterými se dají pořídit nádherné záběry z výšky. A Karlu Čumovi se to opravdu daří.

Jiří Dudycha

Každý člověk píše svým životem příběh. Někdy zajímavý, jindy méně. Ten Jiřího Dudychy patří bezesporu k těm prvním. Jeho ateliér (proslulý zejména keramikou) zná v Litomyšli snad každý. Stejně jako akci, kterou se do povědomí veřejnosti vryl opravdu hodně. Vánoce totiž v jeho ateliéru začínají už v listopadu.

Ke keramice se Jiří Dudycha dostal díky svému otci. „To bylo tak, že otec Alois Dudycha pocházel z Makova. Vyučil se ševcem, muzikantem, tesařem a vždycky tu práci opustil a jeho táta už nevěděl, co s ním dělat. Měl opravdu velký talent. Nakonec se rozhodl, že ho pošle na Slovensko do Modré u Bratislavy, kde byla velká výroba klasické habánské keramiky.“²⁷ Práce jej nadchla, jenže přišla druhá světová válka a otec se vrátil domů. V Litomyšli si pronajal objekt, v němž dnes sídlí Keralit. Vybudoval firmu, v níž postupně pracovalo asi 35 zaměstnanců. Po roce 1948 však o vše přišel.

Sám Jiří Dudycha se vyučil důlním bagristou, elektrotechnikem, udělal si svářečské kurzy a jezdil po montážích. Teprve v Kovopolu se mohl částečně věnovat keramice. Ještě před pádem komunistického režimu pak působil na „volné noze“. Po roce 1989 si s rodinou zřídili v Litomyšli výše uvedený ateliér...

Petr Jandík

Říká se o něm, že je Litomyšlan tělem i duší. Své město má rád natolik, že se rozhodl sbírat jeho záběry na starých pohlednicích. K tomuto koníčku jej prý přivedl jeho otec. „On rád chodil na taková ta posezení do hospůdky, kde si našel přátele, a jednou si právě z takovéto „pochůzky“ přinesl fotografii. Fotografie je zajímavá tím, že v roce 1891 byla v Litomyšli povodeň. Řeka Loučná se vylila ze svého řečiště přes „Smutný most“, dnes je to most u hotelu Dalibor. Šest dní byla silnice k nádraží uzavřena. Tato fotografie mi zůstala, a když jsem se k ní

²⁷ Iveta Nádvorníková: Jiří Dudycha: Chtěl jsem být malířem, ale keramika mě táhla od malička. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 12, s. 9.

náhodou vrátil, tak už jsem věděl, že staré záběry Litomyšle jsou to pravé, co mě bude zajímat“²⁸, svěřil se v roce 2016 pro litomyšlský měsíčník Lilie. Kolik pohlednic jeho sbírka čítá, však neprozradil. Prý proto, že jich určitě ještě mnoho existuje.

Jana Věnečková

Jana Věnečková je mladá zpívající houslistka, která rozjíždí svůj sólový hudební projekt ve stylu elektro-folk. V Litomyšli patří již k poměrně známým osobnostem. Od devíti let totiž působila v kapele Věneband, v níž hrála a zpívala se svou mladší sestrou Ivou. Od jedenácti pak skládá vlastní skladby. V současné době studuje v Praze a hostuje na koncertech několika kapel. Jejím snem je vydat vlastní CD. Do Litomyšle se stále ráda vrací.

Vojtěch Vomočil

Vojtěch Vomočil, předseda Veterán klubu Litomyšl, který měl v roce 2016 více než 50 členů, se do povědomí obyvatel města zapsal zejména v posledních letech, a to řadou akcí, které v Litomyšli zatím chyběly. Za všechny lze jmenovat benefiční ples (ve spolupráci se Sborem paní a dívek), vyjížďky na historických motocyklech a v historických vozech, účast na zahájení lázeňské sezóny či Vzpomínkovou jízdu na Elišku a Čeňka Junkovy, jejíž druhý ročník v roce 2016 proběhl. On sám k tomu poznamenává: „Veteráni nebo spíše motorismus je v naší rodině dlouhodobým oborem. Odmalička mě brával táta do dílny, kde opravoval motory k traktoru nebo k motocyklům. Děda míval hospodářství se zemědělskými stroji, které vyžadovaly neustálou údržbu. U veteránů jsem zůstal pro jejich jednoduchost i estetickou eleganci.“²⁹

Veterán klub Litomyšl získal počátkem roku 2016 cenu Federace klubů historických vozidel za Vzpomínkovou jízdu na Elišku a Čeňka Junkovy 2015. Cena mu byla udělena na Plesu akademie českého veteránismu, který se konal 15. ledna v Praze.

Roman Zoubek

Roman Zoubek je filatelista. Známky sbírá od svých osmi let. V roce 1957 pomáhal založit filatelistický klub v Litomyšli. Nejdříve sbíral známky celého světa, později začal sbírat známky Hradčan. V 60. letech však uviděl sbírku Pošty České Budějovice. Ta se pro něj stala velkou inspirací. Postupně se mu podařilo vytvořit sbírku mapující historii litomyšlské pošty od roku 1754 až do jejího prodeje státu v roce 1892. Získal za ni mnohá ocenění u nás i v zahraničí. Když se pak Poštovní muzeum Praha rozhodlo realizovat svůj záměr ukázat veřejnosti historii menších pošt v Československu, jako první si vybralo právě poštu v Litomyšli. Díky Romanu Zoubkovi tak vznikla unikátní výstava Dědičná pošta v Litomyšli, o které samo muzeum uvedlo:

²⁸ Ilona Suchá: Vášeň Petra Jandíka: historické pohlednice. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 9, s. 12.

²⁹ Iveta Nádvorníková: Vojtěch Vomočil: První republika do Litomyšle perfektně zapadá. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 1, s. 10.

„Hlavní náplň výstavy tvoří exponát významného regionálního filatelisty Romana Zoubka, vznikající přes čtyřicet let a podrobně mapující dějiny litomyšlské pošty za pomoci mnoha dobových poštovních písemností. Kromě dokumentů listinné povahy jsou také prezentovány sbírkové předměty Poštovního muzea, využívané v poštovním provozu během daného období. Nechybí ani slavnostní uniforma dědičných poštovníků z 19. století či privilegia dvou z nich, kteří působili právě v Litomyšli.“

Kromě vývoje a úřední činnosti vlastní poštovní služebny se výstava věnuje též jejímu původnímu sídlu, které existovalo do roku 1853. Budova staré pošty v Litomyšli totiž upoutává pozornost z několika hledisek: Především se dočkala literárního zpracování, neboť tvoří místo, kde se odehrává povídka Na staré poště, napsaná Aloisem Jiráskem roku 1881. Dále posloužila k ubytování císaře Josefa II., jenž město vícekrát navštívil během svých inspekčních cest, a s těmito pobyty se pojí příhody, které vstoupily do povědomí místních obyvatel. A konečně, tuto stavbu zachytil roku 1840 rektor litomyšlské piaristické koleje Florus Ignác Stašek na daguerrotypii, jež představuje dosud nejstarší doložený snímek fotografické povahy v českých zemích. Všechny tyto fenomény výstava zachycuje a uvádí do kontextu s dějinami poštovní stanice, včetně prezentace nově vytvořené repliky nejstarší české daguerrotypie. Na výstavě se významně podílí výpůjčkou svých sbírkových předmětů Regionální muzeum v Litomyšli.“³⁰

Z těch, kteří odešli...

Miroslav Škrdla

Miroslav Škrdla určitě nepatřil k těm nepřehlédnutelným osobnostem města, k těm, kterých by bylo na nejrůznějších akcích a setkáních „plno“. Patřil však k lidem nesmírně pracovitým a obětavým. Byl učitelem, fotografem, pamětníkem, občas lektorem, každopádně pak velkým příznivcem kultury a historie Litomyšle. Zejména díky vášni pro fotografování shromáždil úctyhodnou sbírku fotografií z nejrůznějších městských akcí, ale i dramatických událostí - mimo jiné těch, které Československo prožívalo v roce 1968. Na Základní škole Zámecká, kde učil matematiku, fyziku a dílny, se zasloužil nejen o vybudování učebny pro výuky zmíněných dílen (dnes svět práce), ale i první počítačové učebny ve městě. Stalo se tak krátce po roce 1990. Na „své“ základní škole zůstal aktivním učitelem dlouho do důchodového věku. I poté se na ni vracel při nejrůznějších příležitostech jako fotograf dokumentující její život. Nechyběl ani na oslavách, kterými si škola v roce 2013 připomněla 140 let od svého otevření. Kromě základní školy prakticky do posledních chvil spolupracoval také s městskou knihovnou, v níž se podílel na pořádání nejrůznějších výstav (mj. výstav věnovaných osobnosti Boženy Němcové). V roce 2015 se pak podílel na přípravě vzpomínkového večera pořádaného při příležitosti 70. výročí od ukončení druhé světové války.

³⁰ Dědičná pošta v Litomyšli [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <https://www.postovnimuzeum.cz/dedicna-posta-v-litomyšli>

Josef Špak

Josef Špak byl nejen litomyšlský rodák, ale také šestý patriarcha Církve československé husitské. Narodil se jako první ze čtyř dětí litomyšlského strážníka Josefa Špaka. Když otec náhle zemřel, odstěhovala se matka s ostatními dětmi do Prahy. Josef však jako maturant zůstal v Litomyšli. Coby student gymnázia získal v poslední rok studií ubytování v piaristické koleji, kterou tehdy vedl P. František Ambrož Stříteský. Ten pro něj byl, spolu s hudebníkem Jaromírem Metyšem, celoživotním vzorem a vlastně i tím, kdo nasměroval jeho cestu ke kněžství. Po studiu na Husově československé bohoslovecké fakultě v Praze byl v roce 1952 vysvěcen na kněze. Duchovní službu vykonával mimo jiné v Českých Budějovicích – Suchém Vrbném. Pro svoji všestrannou aktivitu byl po dohledem Státní bezpečnosti, od roku 1973 pracoval v dělnických profesích. Teprve události roku 1989 mu otevřely dveře k návratu do duchovní služby. Josef Špak zemřel 12. září 2016.

Zajímavosti v roce 2016

Tři roky se Zámeckým návrším Litomyšl

Zámecké návrší Litomyšl, nejmladší příspěvková organizace města, funguje již tři roky. Počátky rozhodně nebyly snadné. Sám ředitel Zámeckého návrší David Zandler k tomu pro měsíčník Lilie poznamenal: „Je potřeba si uvědomit, že před třemi lety existovala pouze zřizovací listina a to bylo prakticky vše. Nebyl telefon, účet, web. Nebylo razítko a nebyli zaměstnanci. Prostě jsme neexistovali. Při nástupu do funkce jsem dostal k dispozici stůl, židli, počítač a popřáli mi hodně štěstí.“³¹

O tři roky později je situace již úplně jiná. Zámecké návrší je organizace fungující se čtyřmilionovým rozpočtem, s pěti zaměstnanci, řadou externích spolupracovníků a spoustou plánů a nápadů. Podle Davida Zandlera není jeho hlavním smyslem vytvářet vlastní projekty, nýbrž přitahovat na návrší ty, kteří projekty mají, vytvářet jim prostor a zázemí pro jejich realizaci apod.

Činnost Zámeckého návrší, pod jehož správu spadá také piaristický kostel, se neobjede bez spolupráce řady organizací a institucí. K těm nejvýznamnějším bezesporu patří Státní zámek Litomyšl.

Návštěvnost se dnes pohybuje v řádech desetitisíců lidí ročně (jen v roce 2015 jich bylo odhadem 70 000). Jedná se o návštěvníky piaristického kostela (s možností věžní vyhlídky), zájem je i o architektonické prohlídky, společenské a kulturní akce, ale i programy pro děti v rámci projektu Škola na zámku.

Made in Litomyšl

Made in Litomyšl je název spolku, jehož cílem je volné spojení firem a lidí, kteří mají vztah k Litomyšli a jsou něčím originální, nabízí zajímavé produkty nebo poskytují netradiční služby. Členové spolu by si měli pomáhat a vzájemně se podporovat. Mohou rovněž bezplatně používat logo Made in Litomyšl, což může pomoci jejich propagaci. Ředitelem spolku, který vznikl na konci února 2016, je David Edlman.

Den Země

Celosvětová akce na podporu ekologie a ekologického myšlení (dnes stále více orientované na politiku tzv. udržitelného rozvoje) připadá na 22. duben. V Litomyšli se však Den Země „slavil“ již třináctého dubna. V areálu DDM se děti vydaly na Přírodovědnou stezku pro předškoláky, v dolní části Smetanova náměstí se pak konal jarmark s nabídkou řemeslníků, výtvarníků, vystoupeními i osvětou v oblasti ekologie. Svě stánky zde měla mimo jiné Speciální škola v Litomyšli či Školamyšl. V programu se střídaly děti z mateřských a základních škol, prezentovány byly i kroužky DDM.

³¹ Petr Šilar: Tři roky fungování na zámeckém návrší. In: Lilie, ročník XXVI., číslo 3, s. 7.

Uklidíme Česko

O víkendu 16. a 17. dubna se sdružení Generace 89 ve spolupráci s farní charitou, skauty a nízkoprahovým zařízením pro děti a mládež Naděje zapojilo do celorepublikové akce „Uklidíme Česko“. Díky akci se podařilo uklidit z okolí Litomyšle téměř 1300 kilogramů odpadků, které zde lidé pohodili.

Přednáška Mons. Václava Malého

Katolického kněze Václava Malého netřeba představovat. Muž, který podepsal Chartu 77, stal se členem Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, ale i muž, který díky protikomunistickým činnostem ztratil za minulého režimu státní souhlas nutný k výkonu duchovenské činnosti. A samozřejmě nelze zapomenout na Václava Malého – jednu z hlavních postav Sametové revoluce roku 1989.

17. března se v Novém kostele Církve bratrské uskutečnila přednáška Václava Malého na téma „Ekumenismus – cesta církve“. Téma právě rezonovalo křesťanskou částí litomyšlské společnosti, a sice kvůli odvolání katolického kněze Jiřího Veselého pro údajné překročení pomyslných hranic ekumenické spolupráce místních křesťanských církví. V dotazech proto přišla řeč i na tuto situaci. Přímé odpovědi na otázku správnosti postupu Královéhradeckého biskupství při odvolání výše uvedeného kněze se však Václav Malý vyhnul.

Litomyšl má nového biskupa

Biskupství v Litomyšli bylo založeno Karlem IV. roku 1344. Zaniklo během husitských válek. Až ve druhé polovině 20. století bylo obnoveno coby biskupství titulární. Papež Jan Pavel II. pak v roce 1982 jmenoval titulárním biskupem litomyšlským Jaroslava Škarvadu. Po jeho smrti v roce 2010 nebylo biskupství šest let obsazeno. Teprve 21. května 2016 jmenoval papež František titulárním biskupem Pavla Konzubla, který se zároveň stal pomocným biskupem brněnským.

Stopadesáté výročí prusko-rakouské války

Počátkem července jsme si připomněli výročí, na které se v podstatě již zapomnělo. Dne 3. července 1866 se nedaleko Hradce Králové odehrála rozhodující bitva prusko-rakouské války, která měla pro Rakouské císařství citelné důsledky, neboť vedla (mimo jiné) ke vzniku Rakousko – Uherska. Po porážce ustupovala rakouská vojska ve dnech 4. – 6. července Litomyšlí a okolními městy. Na zámku byl zřízen vojenský lazaret.

Památce padlých vojáků v této válce se za občany Litomyšle 4. července poklonil starosta města Radomil Kašpar, který tak učinil u pomníků na Strakovské ulici, na městském hřbitově a nedaleko areálu firmy Saint – Gobain Adfors.

Unikátní objev historiků Regionálního muzea v Litomyšli

Staří Římané u Jevíčka? Nesmysl. Odpověděl by zřejmě ještě v loňském školním roce každý učitel dějepisu. Díky archeologům z Regionálního muzea v Litomyšli ale víme, že tomu tak skutečně bylo. Unikátní objev se jim přitom podařil během běžného archeologického průzkumu, který prováděli ve Vrchlického ulici v Jevíčku, a sice v místech, kde by mělo v budoucnu vyrůst několik rodinných domů. Při skrývce zeminy narazili na objekty a příkop. Po provedení dvou sond objevili hrotitý příkop ve tvaru písmene V, který je typický pro římské tábory. Ve spodní části příkopu pak objevili zlomky římské keramiky.

Návštěva z japonského partnerského města

Na konci srpna přijela na návštěvu Litomyšle delegace z japonského partnerského města Matsumota. Kromě památek (mimo jiné zámku a piaristického kostela) navštívila také průmyslovou zónu či firmu Saint-Gobain Adfors CZ. V sobotu 28. srpna se pak zúčastnila koncertu ve Smetanově domě, kde účinkoval pěvecký sbor KOS místní pedagogické školy, a Shinagawský mládežnický smyčcový orchestr z Tokia.

Cestování Jižní Amerikou

Janu Harušťákovou zná už v Litomyšli mnohý. Aby ne. Rozhodla se totiž, že si splní svůj sen – a uskuteční cestu kolem světa. A to se jí částečně povedlo. Se svým přítelem totiž projeli podstatnou část Jižní Ameriky. Autostopem. Poznali místní lidi, zvyky, kuchyni, pracovali v ZOO. Navštívili Chile, Bolívii, Brazílii, Ohňovou zemi, Kolumbii, Ekvádor a Peru. Když se v roce 2016 Jana Harušťáková vrátila, poskytla o své cestě nejen jeden zajímavý rozhovor.

Naganský speciál v Litomyšli

Dnešní mladé generaci Nagano zase tolik neřekne. Těm však, kteří prožívali olympijské hry, které se v roce 1998 v tomto japonském městě uskutečnily, se rozbuší srdce. A okamžitě začnou vyprávět zejména o skvělé jízdě v podání českých hokejistů, mezi nimiž nechyběly největší legendy českého hokeje – Dominik Hašek, Jaromír Jágr či Vladimír Růžička.

V pátek 23. září se vydal na cestu republikou tzv. Naganský speciál, kterým je vyřazený prezidentský letoun TU – 154M. Právě tímto letounem se v roce 1998 vrátili „zlatí“ hokejisté zpět do republiky. Letoun mířil z kbelského letiště (kde mu byla demontována křídla) do Leteckého muzea v Kunovicích. Jeho cesta vedla i přes Litomyšl, kterou konvoj s letadlem projel v sobotu 24. září.

Olbram Zoubek ve zlaté síni slávy

Nadace Charty 77 vyhlašuje každý rok cenu Senior roku. Činí tak v rámci svého projektu Senzační senioři. Senior roku je kampaň, jejímž cílem je upozornit veřejnost na fenomén stárnutí, podpořit aktivní život seniorů v ČR, přispět k propagaci důstojného a naplněného

života seniorů, podpořit zapojení seniorů do života komunity. Projekt chce přispět k osvětě, ke sdílení dobré práce týkající se zapojení seniorů do každodenního života komunity, podniků a obcí.

V roce 2016 byl oceněn i Olbram Zoubek. Ten byl jako druhý člověk uveden do síně slávy. První osobností, které se dostalo této cti, byla Dana Zátoková.

Srdce pro region

Cenu Srdce pro region uděluje vydavatelství KAM po Česku osobnostem, které se v minulosti zasadily o rozvoj, popularizaci a propagaci dané turistické oblasti či regionu. V roce 2016 cenu obdržel první porevoluční starosta Litomyšle Miroslav Brýdl.

Miroslav Brýdl položil základy kongresového cestovního ruchu, jeho přičiněním byl litomyšlský zámek zapsán na seznam UNESCO, stál za obnovou Klášterních zahrad. Coby náměstek hejtmána Pardubického kraje byl také u příprav revitalizace zámeckého návrší a sehrál důležitou úlohu v rozvoji moderní architektury Litomyšle. Z jeho iniciativy byla poprvé zorganizována Smetanova výtvarná Litomyšl a mnoho dalšího.

Když se z Litomyšle stane Lytomyšl

Chybu může udělat každý. Dělají ji žáci ve škole, někdy se jí dopustí i učitel. Ale přesto – udělat chybu v tak známém vyjmenovaném slově, jakým je Litomyšl, se jen tak někomu nepovede. Správě a údržbě silnic Pardubického kraje se v České Třebové podařilo v roce 2016 umístit značku zakazující vjezd nákladním automobilům nad 12 tun na silnici II/358 vedoucí kolem zámku v Litomyšli právě s uvedenou gramatickou chybou. Ačkoliv byla okamžitě sjednána náprava, na sociálních sítích se stala uvedená chybička velkým hitem.

SOS tlačítko pro seniory

SOS tlačítko funguje již dva roky v sousedních Svitavách. Je určeno pro osamělé seniory, kteří jeho stisknutím v nouzi přivolají městskou policii. Od roku 2016 je možné stejnou službu využít i v Litomyšli. Poplatek za nainstalování zařízení a napojení na centrální dispečink tísňové péče strážníků stojí jednorázově 2500 Kč. Paušální poplatek za poskytování tísňové služby včetně technického servisu pak 300 Kč.

Míša & Katy

Vlastními jmény – Michaela Šrámková a Kateřina Macková. Obě pochází z Valaška, kde Michaela stále žije. Kateřina však od svých deseti let bydlí v Litomyšli, kde momentálně studuje na gymnáziu. Obě dívky jsou nadějnými hudebnicemi, které v roce 2016 zaujaly recitálem autorských písní v Novém kostele, prvním klipem k jedné ze svých písní, Kateřina pak i svým hudebním vystoupením při vzpomínkové akci, která se konala při příležitosti oslav 17. listopadu.

Nové tváře starých soch

Takový byl název konference desítek historiků a restaurátorů, která se konala 7. listopadu v zámeckém pivovaru. Hlavním tématem konference byly možnosti prezentace a rozvíjení historického dědictví. Účastníci setkání hledali odpověď na otázku: Jak dnes máme nakládat se svěřenými poklady, aby nezůstaly jen zajímavými položkami v muzeálních vitrínách? Akce se zúčastnila řada odborníků, mezi nimiž nechyběl například děkan Fakulty restaurování Univerzity Pardubice Karol Bayer, historička umění Michaela Ottová, architekt Josef Pleskot, historik a teolog Tomáš Petráček či vedoucí Centra teologie a umění při Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy.

Policejní cvičení na gymnáziu a městském úřadě

V roce 2014 zaútočila psychicky nemocná žena na studenty jedné ze škol ve Žďáru nad Sázavou. Jednoho z nich ubodala. Od roku 2015 žije Evropa v obavách ze stále častějších teroristických útoků. To všechno jsou důvody, které vedou Policii ČR ke cvičným akcím, které mají prokázat připravenost bezpečnostních složek v takových případech zasáhnout a pomoci. Jedno ze cvičení se uskutečnilo ve čtvrtek 10. listopadu také v Litomyšli.

Akce proběhla v režimu utajení, o jejím konání byl proto informován jen úzký okruh osob. Teprve v okamžiku zahájení informovalo Město Litomyšl skrze své webové stránky o tom, že jde jen o policejní cvičení. Informaci na svém facebookovém profilu zveřejnil také měsíčník Lilie. Z gymnázia i městského úřadu se totiž ozývala střelba. Ačkoliv se většina obyvatel například na sociálních sítích shodla, že jsou podobné akce nutné, řada z nich reagovala podrážděně z důvodu nedostatečných informací. Na druhou stranu právě díky utajení si mohli policisté z Litomyšle a okolí bez přípravy vyzkoušet zásah proti šílenému střelci v neznámých prostorách.

Den medu

Den medu se v Litomyšli uskutečnil již posedmé. Jeho pořadateli byly Farní charita Litomyšl a litomyšlská organizace Českého svazu včelařů. V Lidovém domě se tak poslední neděli před adventem opět objevily stánky včelařů, stejně jako tvořivé dílny DDM, které přilákaly velké množství návštěvníků. Celodenní program, kterým provázel Dominik Kalivoda, byl velmi bohatý. Účinkovali v něm například dětský pěvecký sbor Kvítek, lidový soubor Heblata, dětský sbor ze ZUŠ Dolní Újezd a mnozí další.

Tradiční soutěžní ochutnávka medu měla šestnáct vzorků ve třech kategoriích. V nich zvítězili: Radek Vostrčil z Nové Vsi u Jarošova (absolutní vítěz a nejlepší medovicový med), Jan Vopálka z Litomyšle (nejlepší květový med) a Josef Tesárek z Litomyšle (nejlepší pastovaný med).

Andělský běh Naděje

Běh noční Litomyšl s cílem podpořit děti, které to nemají ve svém životě lehké. To byl cíl Andělského běhu Naděje, který se uskutečnil 3. prosince a jehož pořadateli byly RůžOFFky a

Naděje. Na pomoc dětem se vybíralo prostřednictvím andělského startovního, jehož výši si určovali sami startující.

Festival Hudba pomáhá

Benefiční festival Hudba pomáhá se koná od roku 2007. Prostřednictvím koncertů podporuje handicapované děti z Pardubického kraje. V minulosti na něm vystoupily kapely Chinaski, Vypsaná fiXa nebo Skyline. Společně dokázaly získat více než 1,5 milionu korun, které putovaly na pořízení nezbytných věcí pro ulehčení života dětí, které nemají jednoduchý životní start.

Podobně jako v předchozích letech, i v roce 2016 se jeden z koncertů festivalu uskutečnil v Litomyšli, konkrétně pak v zámecké jízdárně. Vystoupila na něm kapela Parkoviště pro velbloudy, která si na letošní turné přizvala smyčcové kvarteto a zpěváky Anežku Jiskrovou a Pavla Horníčka. Koncert slavil veliký úspěch, vyprodaný sál aplaudoval ve stoje. Získaná částka letos putovala na pomoc osmileté dívce.

Litomyšl jako srdeční záležitost

Litomyšl bude v roce 2017 srdeční záležitostí. I tak by se dal parafrázovat název kalendáře, který v rámci ArchiMyšle 2016 pokřtila městská architektka Zdeňka Vydrová. Kalendář nabízí reprodukce obrazů ze sbírek Městské galerie a Regionálního muzea v Litomyšli. Kromě obrázků v něm najdeme také krátké vyprávění o každém umělci s důrazem na jeho vztah k našemu městu.

Různé události v roce 2016

Trénování paměti s městskou knihovnou

V rámci celosvětového Týdne uvědomění si mozku proběhl v polovině března po celé České republice Národní týden trénování paměti. Městská knihovna v Litomyšli připravila na 15. březen přednášku Číslo kolem nás – jak na ně. Přednášku vedla Iva Pekníková, knihovnice a trenérka paměti, která však v Litomyšli organizuje také Litomyšlskou univerzitu třetího věku.

Ve zhruba hodinové přednášce si účastníci procvičili paměť prostřednictvím různých her a mnemotechnických pomůcek. Snažili se zapamatovat si různá čísla – ať už se jednalo o čísla telefonní, PIN kódy nebo letopočty. Nápad uspořádat takovou přednášku vznikl v Parkinson klubu v Litomyšli, přijít mohl každý, kdo měl chuť potrénovat paměť nebo se přiučit něčemu novému.

Hanlivé nápisy

Migrační krize let 2015 a 2016 zasáhla také do života Litomyšle. Kromě kultivované debaty se po městě objevilo také několik hanlivých nápisů. V noci z 23. na 24. dubna někdo nalepil na dveře Nového kostela lístek s nápisem „Propagování islámu je hanobení křesťanů, takže je to trestné a nezákonné“. Daniel Kvasnička, kazatel Církve bratrské, nápisy důrazně odmítl a předal celou věc policii. Nový kostel ale nebyl jediným místem, na němž se hanlivé nápisy objevily. Kostel Povýšení sv. Kříže neznámý vandal označil dokonce hákovými kříži. Zda událost souvisela s událostmi v Praze, kde ve stejnou noc vandalové poničili několik podniků, které deklarují, že je tam vítán každý bez ohledu na příslušnost k etnické nebo náboženské skupině, se potvrdit nepodařilo.

Dvacet let Rodinného centra Litomyšl

Litomyšl má jedno z nejdéle fungujících rodinných center v republice. Založeno bylo v roce 1996 jako centrum mateřské – a funguje dodnes. Do jeho činnosti se dnes nezapojují jen matky malých dětí, ale i jejich otcové. První ředitelka mateřského centra, Eva Klabanová, vzpomínala na počátky slovy: „Přivdala jsem se do Litomyšle v roce 1990. Byla jsem manželka a maminka v cizím městě. Viděla jsem pořad v televizi, kde zakladatelka rodinných center Rut Kolínská vyprávěla o této aktivitě a zvala na seminář. Tam se sešla zajímavá parta ženských a to mě nakoplo.“³²

Základním posláním rodinného centra je vytvoření otevřeného a přátelského místa k neformálním setkáváním rodin s malými dětmi. Maminky zde najdou příležitost k aktivnímu trávení času s předškolními dětmi, k navázání nových přátelství, k získání zkušeností, nápadů a podnětů pro svoji rodinu.

³² Petr Šilar: Rodinné centrum slaví 20 let. In: Lilie. Ročník XXVI., číslo 6, s. 8.

Problémy litomyšlské ekumény

Ekumenická spolupráce místních křesťanských církví je na velmi vysoké úrovni. Jejich představitelé se pravidelně setkávají, rozjímají, účastní se panelových diskuzí, stojí za jedním obětním stolem. Výraznou měrou k tomu svojí otevřeností přispěl římskokatolický farář P. František Beneš, farář Církve československé husitské Štěpán Klásek a nový kazatel Církve bratrské v Litomyšli Daniel Kvasnička.

Začátkem roku se situace začala měnit. V lednovém čísle Lilie vyšel článek Vítka Večeře „Novoroční zamyšlení nejen nad litomyšlskou ekuménou“. Zamýšlel se v něm nad stavem litomyšlské ekumenické spolupráce a ve svých úvahách směřoval k otázce, zda v Litomyšli nejsou překračovány její pomyslné mantinely. Otázka sice nebyla otevřeně vyřčena, ale mnozí ji v textu našli. Během postní doby následovalo odvolání římskokatolického faráře Jiřího „Jury“ Veselého, který měl v několika případech (mimo jiné na Popeleční středu) tyto mantinely překročit výrazným způsobem. Ve farnosti se zvedla vlna solidarity s knězem, který byl někdy „jiný“, možná provokativní, na druhou stranu to byl ale kněz, který dokázal oslovit. Situaci však farníci změnit nedokázali.

Představitelé protestantských církví reagovali na vzniklou situaci mimo jiné článkem v Lilii „Aby všichni jedno byli – k událostem v církvi v Litomyšli“. V textu, pod který se podepsali Václav Hurt, farář Československé církve evangelické, David Beňa, kazatel a učitel Církve bratrské a již zmínění Štěpán Klásek a Daniel Kvasnička, uvedli: „Při společném vysluhování a přijímání večeře Páně jsme mohli zakusit jednotu Církve. Mysleli jsme, že se toho již nedožijeme. Ale stalo se tak. Vnímáme to jako veliký dar Boží. Velice děkujeme vám všem, kteří jste to umožnili. Především pak našim bratřím ve službě z římskokatolické církve (Františkovi, Karlovi a Jiřímu). Zvláště pak myslíme na bratra Jiřího, na kterého dopadl tvrdý trest i za nás. Milí bratři, děkujeme za vaši odvahu vydat se po nevyšlapané cestě. Věříme, že je to cesta Kristova. Z evangelia i dějin víme, že s ní je často spojeno i nepochopení, odmítání a potíže. Jsme vděční, že jste nás na tuto cestu jednoty pozvali. Nikdy vám to nezapomeneme.“³³

Nový farář římskokatolické církve

Dvacet pět let. Přesně tak dlouho byl správcem litomyšlské farnosti P. František Beneš (nespravoval jen farnost, ale celý vikariát). Pod jeho vedením došlo k opravě naprosté většiny sakrálních památek města, ale okolních vesnic, v nichž místní kněží působili. Podařilo se mu také významným způsobem povznést duchovní život města a rozvinout ekumenickou spolupráci křesťanských církví.

V srpnu 2016 se stal novým správcem litomyšlské farnosti P. Zdeněk Mach. Zdeněk Mach se narodil v Jilemnici. Vystudoval střední školu elektrotechnickou a chvíli byl zaměstnán. Později odešel do Prahy, kde vystudoval teologii. Po vysvěcení na kněze působil nejprve na děkanství

³³ Kol.: Aby všichni jedno byli – k událostem v církvi v Litomyšli. In: Lilie. Ročník XXVI., číslo 5, s. 9.

v Hradci Králové, nějakou dobu i na biskupství. Následně byl povolán do Proseče, kde strávil osm let.

Pochod rytíře Toulovce

Tradiční akce Klubu českých turistů se konala 24. září a opět přilákala velké množství zájemců (lehce přes osm set). Každý účastník si přitom mohl vybrat jednu ze tří tras v oblasti budislavských skal v délce 8, 12 či 30 kilometrů. Z Litomyšle odvážely účastníky na startovní místo autobusy, a to zcela zdarma. Všichni zaregistrovaní účastníci obdrželi z rukou rytíře Toulovce pamětní medaili společně s originálním diplomem, dětem pak rytíř otevřel svůj zlatý poklad.

Setkání informačních center v Litomyšli

Důležitou součástí při snaze zlepšit stávající služby je také předávání zkušeností a dobré praxe. K tomu mohla posloužit i událost, jakou bylo setkání informačních a turistických center Pardubického a Královéhradeckého kraje, které se uskutečnilo 19. září v Evropském školicím centru. Setkání zahájili místostarosta Michal Kortyš a René Živný, člen Rady Pardubického kraje. Jednalo se zejména o novinkách v obou krajích, webovém portálu Labská stezka a o CzechTourismu. Agentura CzechTourism je státní příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Základním cílem CzechTourism je propagace České republiky jako destinace cestovního ruchu v zahraničí i v České republice.

Bezejmenné náměstí v Litomyšli si připomnělo 17. listopad

Podle některých by se malé náměstí před vstupem do zámku mohlo jmenovat Náměstí Václava Havla. Jiní však tuto možnost odmítají. I přesto se právě zde sešlo 17. listopadu několik stovek lidí, aby si připomněli okamžiky, které v Praze (a později i v Litomyšli) odstartovaly pád komunistického režimu. A aby bylo setkání opravdu typické pro tuto událost, nechali organizátoři přivést na místo valník. Právě z něj totiž v roce 1989 promlouvali řečníci ke shromážděným davům na Smetanově náměstí. Letos na něm mimo jiné vystoupili Vojtěch Stříteský, Václav Hurt či Eva Piknová.

Diskuze nad sochou Zdeňka Nejedlého

Zdeněk Nejedlý. Litomyšlský rodák, historik, literát, velký propagátor Bedřicha Smetany. Ale také muž, který byl ministrem školství a národní osvěty v době, kdy komunisté vytvářeli totalitní režim. Negativně je jeho osobnost vnímána rovněž v souvislosti s monstrprocesem Stříteský a spol., který v Litomyšli proběhl v roce 1950.

V roce stého výročí narození Zdeňka Nejedlého mu byla před budovou základní školy na dnešní Zámecké ulici odhalena socha. Stojí tam dodnes. Po roce 1989 se sice vedla diskuze o jejím odstranění, město však nakonec přistoupilo k umístění dodatkové tabulky, na které je

uvedeno: „Zdeněk Nejedlý rozmnožil i poškodil kulturu českou, přinesl poctu i úhonu rodnému městu, jež oceňuje dobré, zavrhuje špatné jeho skutky“.

Čas od času se však diskuze nad tím, zda by socha tohoto kontroverzního litomyšlského rodáka měla před budovou školy zůstat, vrací. Stalo se tak například v roce 2005 v souvislosti s vydáním knihy historika Martina Boštíka o procesu s rektorem Stříteským, a stalo se tak i v roce 2016 po představení Rekonstrukce procesu Stříteský a spol., které se uskutečnilo v říjnu ve Smetanově domě. Na stránkách Lilie vyšly dva články, v nichž se jejich autoři zamýšlejí nad tím, zda socha muže, který se o souzených studentem mimo jiné vyjadřoval jako o klubku zmijí, do demokratické společnosti patří či nikoliv.

Sport v roce 2016

Pro řadu lidí je Litomyšl spojena především s kulturou a památkami. Někteří si ji spojí také s tradicí školství, případně s výraznými osobnostmi, které psaly její historii. Následující řádky dokládají, že život v našem městě je mnohem pestřejší – a že nabízí také řadu možností pro sportovní vyžití.

Níže uvedené informace nejsou a ani nemohou být kompletní (byť jsou mnohé z nich díky ochotě sportovních organizací velmi podrobné). Dokládají však, že se město Litomyšl intenzivně rozvíjí i v této oblasti.

Basketbalový klub ADFORS Basket Litomyšl v roce 2016

Jarní část sezóny 2015/2016

Basketbalový klub měl na jaře roku 2016 v soutěžích sedm mládežnických družstev. Dvě z nich hrála celorepublikovou liguovou soutěž, jedno nadregionální divizi a čtyři krajské soutěže. Navíc jedno družstvo minižáků se z krajské soutěže kvalifikovalo na Mistrovství ČR.

Družstva si v jarní části vedla takto:

Minižactvo U11B – krajský přebor minižactva U11

- družstvo tvořené chlapci a dívkami ročníků 2005 – 2008
- konečná bilance 0 výher a 14 porážek znamenala 15. místo v soutěži
- proti většinou starším soupeřům šlo především o sbírání zkušeností do dalších let

Minižactvo U11A – krajský přebor minižactva U11

- družstvo tvořené chlapci ročníků 2005 – 2006
- konečná bilance 14 výher a 2 porážky znamenala 1. místo v soutěži
- družstvo odehrálo celou sezonu bez větších zaváhání a většinou vítězilo výraznějším rozdílem. Z 3. místa po základní části se kvalifikovalo na finálový turnaj, který vyhrálo a mohlo se radovat ze zlatých krajských medailí

Zároveň chlapci prošli bez porážky kvalifikací na národní šampionát a v dubnu se v Ostravě představili na Mistrovství ČR minižáků U11. Jednalo se o premiérovou účast litomyšlského klubu na takovéto akci. Chlapci postoupili z 2. místa ve skupině do play-off, kde po velkém dramatu a prodloužení porazili domácí Ostravu a mohli se tak těšit na boje o medaile. Bohužel nad síly družstva byla jak Praha, tak i Plzeň. Přesto bylo 4. místo na Mistrovství ČR krásným a historickým umístěním tohoto družstva. Tomáš Folta byl pak vybrán do all stars týmu turnaje.

Družstvo bylo rovněž oceněno jako sportovní kolektiv roku okresu Svitavy v kategorii žactva.

Minižactvo U12 – krajský přebor minižactva U12

- družstvo tvořené chlapci a dívkami ročníků 2004 – 2006
- konečná bilance 7 výher a 6 porážek znamenala 4. místo v soutěži
- čtvrté místo po základní části znamenalo účast ve finálovém turnaji. Na něm družstvo nejprve podlehl pozdějšímu vítězi z Holic, v zápase o třetí místo pak po skvělém výkonu prohrálo rozdílem jediného koše s dívkami z Hradce Králové

Několik hráčů tohoto družstva se v dresu BK Pardubice zúčastnilo Mistrovství ČR minižáků U12. Hráč Filip Suchomel byl vybrán do all stars týmu turnaje.

Minižactvo U13 – krajský přebor minižactva U13

- družstvo tvořené chlapci a dívkami ročníků 2003 – 2005
- konečná bilance 12 výher a 12 porážek znamenala 6. místo v soutěži
- družstvo bylo tvořeno dětmi ze čtyř tréninkových skupin, což se na souhře i výsledcích projevilo. Byla to však možnost odehrát další zápasové minuty mimo hlavní soutěž

Žáci U15 – divize žáků U15

- družstvo tvořené chlapci ročníků 2001 – 2003
- konečná bilance 5 výher a 23 porážek znamenala 7. místo v soutěži
- chlapci nastupovali proti většinou starším a větším soupeřům, což se na výsledcích projevilo. Důležité ale byly získané zkušenosti

Žákyně U15 – liga žákyň U15

- družstvo tvořené dívkami ročníků 2001 – 2003
- konečná bilance 8 výher a 20 porážek znamenala 5. místo ve skupině B
- výkony a výsledky týmu byly většinou závislé od sestavy, která byla k utkání k dispozici, respektive od počtu hráček

Kadetky U17 – liga kadetek U17

- družstvo tvořené dívkami ročníků 1999 – 2002
- konečná bilance 17 výher a 10 porážek znamenala 5. místo
- s jedinou hráčkou ročníku 1999 bylo hlavním cílem udržení ligové soutěže i pro nadcházející sezonu. Děvčata odehrála velmi povedenou sezonu a předčila očekávání, když skončila v základní části na 3. místě a zajistila si postup do play-off. V něm došla až do semifinále, což lze hodnotit jako velký úspěch

Družstvo bylo oceněné jako sportovní kolektiv roku okresu Svitavy v kategorii dorostu.

Další významné aktivity klubu:

Ve spolupráci s DDM Litomyšl uspořádal klub 14. února 2016 již 4. ročník Velkého dětského karnevalu v Lidovém domě.

Klub se jako jeden z hlavních organizátorů podílel na zajištění streetballového turnaje na zimním stadionu, který proběhl 19. června 2016. Turnaje se zúčastnilo téměř 50 týmů ve věkových kategoriích od U9 po U15.

Podzimní část sezóny 2016/2017

Do sezóny 2016/2017 vstoupilo šest soutěžních mládežnických týmů. I nadále fungují dvě basketbalové přípravy. Čtyři minižákovská družstva hrála krajské soutěže, žáci nadregionální divizi a kadetky ligu.

Minižactvo U11 – krajský přebor minižactva U11

- družstvo tvořené chlapci a dívkami ročníků 2006 – 2008
- bilance k 31. prosinci byla 13 výher a 3 porážky, tedy 2. místo ve skupině B
- družstvo tažené chlapci hrajícími i v kategorii U12 hrálo velmi dobře a průběžné druhé místo bylo velmi pozitivním překvapením

Minižákyně U12B – krajský přebor minižactva U12

- družstvo tvořené dívkami ročníků 2004 – 2008
- bilance k 31. prosinci byla 0 výher a 12 porážek, tedy 7. místo ve skupině B
- velký věkový rozdíl uvnitř družstva způsobil, že většina děvčat hrála proti starším soupeřkám

Minižáci U12A – krajský přebor minižactva U12

- družstvo tvořené chlapci ročníků 2005 – 2006
- bilance k 31. prosinci byla 14 výher a 0 porážek, tedy 1. místo ve skupině B
- družstvo navázalo na úspěšnou loňskou sezónu a bez porážky vedlo suverénně krajskou soutěž, když jeho nejvyrovnanějším zápasem byla výhra o 25 bodů. Na jaře se tým bude opět pokoušet o postup na Mistrovství ČR

Minižáci U13 – krajský přebor minižactva U13

- družstvo tvořené chlapci ročníků 2004 – 2006
- bilance k 31. prosinci byla 12 výher a 4 porážky, tedy 2. místo

- družstvo připravující se na ligu mladších žáků, kterou by mělo hrát v příští sezoně, si vedlo velmi dobře. Tým má nakročeno do finálového turnaje nejlepších čtyř týmů, kde bude jasným cílem získání medaile.

Žáci U15 – divize žáků U15

- družstvo tvořené chlapci ročníků 2001 – 2003
- bilance k 31. prosinci byla 8 výher a 2 porážky, tedy 2. místo
- chlapci předváděli slušné a stabilní výkony a drželi se na medailových příčkách

Kadetky U15 – liga kadetek U17

- družstvo tvořené dívkami ročníků 2000 – 2002
- konečná bilance po základní části 10 výher a 4 porážky znamenala 2. místo a tím postup do finálové skupiny TOP 6, které bude hrát v jarní části soutěže o dvě místa zajišťující baráž o extraligu.

Tělovýchovná jednota Jiskra Litomyšl

Změny ve vlastnictví haly TJ Jiskra

Budova sportovní haly TJ Jiskra byla 1. února 2016 předána městu, přesněji Městským službám Litomyšl. Členové Jiskry tak rozhodli na své valné hromadě, město pak na základě usnesení Rady města a Zastupitelstva města.

Díky finančním dotacím a grantům města, kraje, firmy Saint – Gobain, někdejšího ČSTV či Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy se vedení Jiskry podařilo zajistit v několika posledních letech výměnu podlahy v tělocvičně, výměnu větší části oken, opravit střechy nad budovou, vyměnit topná tělesa a rozvody teplé vody a zrekonstruovat několik sociálních zařízení. Bylo toho však také hodně, co se nepodařilo – vyměnit zbývající okna, všechny dveře, vybudovat novou elektroinstalaci, sprchy, toalety, opravit kanalizaci, ale i šatny a kabiny. Na to se Jiskře peníze nepodařilo získat, proto došlo k jednání s městem, které nakonec halu převzalo do své správy.

TJ Jiskra, která sdružuje na 500 sportovců oddílů atletiky, stolního tenisu, fotbalu, šachu, jachtingu, lyžování, rekreačního volejbalu a sálové kopané. Součástí TJ Jiskra jsou i karatisté.

Atletický oddíl TJ Jiskra

Atletický oddíl měl v roce 2016 v soutěžích družstev kolektivitu atletické přípravy, mladších žáků a žákyň, starších žákyň, dorostenců a mužů.

Mládežnická družstva soutěžila v krajských přeborech, všechna si vybojovala postup do krajských finálových kol. Nejlépe se umístilo družstvo dorostenců, 2. místo v Pardubickém kraji

bylo velkým překvapením. O umístění se zasloužili zejména vrhači, kteří pravidelně bodovali ve všech pořádaných kolech. Z ostatních mládežnických družstev se umístily nejlépe mladší žákyně, které obsadily čtvrté místo v kraji.

Družstvo mužů startovalo úspěšně několik let v atletické I. lize. Po tuto dobu se mohli špičkoví závodníci oddílu utkávat s výbornými soupeři, skvělá byla dvě vítězství družstva mužů v rámci jednotlivých pořádaných kol. V letošním roce bylo družstvo málo početné, skončilo osmé a sestoupilo tak do II. ligy. Oporami družstva mužů v roce 2016 byli litomyšlští Tomáš Kozák, Pavel Baar, David Bartůněk a Vojtěch Kozák.

Úspěšná vystoupení jednotlivců:

Mistrovství ČR hala	Tomáš Kozák	koule	3. místo
Akademické mistr. ČR	David Bartůněk	koule	2. místo
Krajské přebory žactva	štafeta mladších žákyň	4 x 60 m	1. místo
Krajské přebory přípravek	Jakub Němec	150 m	1. místo
ME veteránů v hale v Itálii	Ivo Strnad	2x druhé místo v tyči a na 60 m překážek	
Oddílový rekord	Vojtěch Kozák	oštěp	68,46 m

Družstva:

Přípravky – chlapci i dívky do 11 let se účastnili čtyř kol skupiny B krajského přeboru, dívky obsadily celkově třetí místo.

Mladší žákyně – 4. místo ve finále krajského přeboru

Dorost – 2. místo v Pardubickém kraji (na výsledku se podíleli především vrhači)

Fotbalový oddíl TJ Jiskra

Nejlepšího výsledku dosáhlo v sezóně 2015/2016 družstvo mužů (I. A třída), které obsadilo celkové 4. místo se ziskem 48 bodů. Družstva žáků a dorostu hrála ve svých kategoriích krajské přebory.

Podzimní část sezóny 2016/2017

Fotbalový oddíl TJ Jiskra Litomyšl tvořili v sezóně 2016/2017 mladší a starší přípravka, mladší a starší žáci, dorost a mužstvo mužů.

Malí fotbalisté (přípravky, cca 35 hráčů) odehráli v podzimní části sezóny celkem 43 zápasů, většinu z nich vítězně. Na závěr podzimu si pak obě přípravky zahrály také proti svým rodičům.

Mladší a starší žáci se v podzimní části sezóny účastnili krajského přeboru skupin B. V případě mladších žáků došlo ještě před sezónou ke spojení s oddílem z Čisté. Na konci podzimu jim patřilo celkové osmé místo. Starším žákům se příliš nedařilo. Na konci podzimní části byli v tabulce poslední.

Družstvo dorostu TJ Jiskra má souklubí s oddílem TJ Slavoj Cerekvice nad Loučnou a hraje krajský přebor. Po podzimní části soutěže bylo na 2. místě s celkovým počtem 32 bodů.

Družstvo mužů hraje I A – třídu PKFS. Po podzimní části soutěže bylo s celkovým počtem 19 bodů na 9. místě.

Fotbalový oddíl měl v podzimní části sezóny 2016 celkem 96 hráčů v mládežnických kategoriích. Významnou finanční podporu mu poskytovaly Město Litomyšl a firma Líhně Mach.

Jubilejní hokejová sezóna

V neděli 13. března skončila finálovým utkáním Krajské ligy dorostenců sezóna, ve které hokejový klub HC Litomyšl oslavil osmdesát let od svého vzniku.

Významné výročí připomínala výstava „Litomyšl na ledě“, která byla od prosince 2015 do konce února 2016 k vidění v Regionálním muzeu v Litomyšli.

Pokud jde o hodnocení skončené sezóny, je možné uvést, že kromě družstva elévů (ročník narození 2006) měl HC Litomyšl zastoupení ve všech věkových kategoriích.

V nejmladší kategorii přípravek nastupovali hráči ročníků 2007 – 2009, případně mladší (u této kategorie se nevedou tabulky).

Mladší a starší žáci hráli krajskou ligu, příliš úspěšní však nebyli. Mladší žáci skončili na předposledním, starší dokonce na posledním místě.

Velmi úspěšnou kategorií byl však dorost, který se stal vítězem Krajské ligy dorostu, když ve čtvrtfinále porazil tým z Hlinska, v semifinále Lanškroun a ve finále si ve třech zápasech poradil se Skutčí.

Juniorský tým se celou sezónu potýkal s nedostatkem žáků. Tomu bohužel odpovídal i výsledek, kterým bylo poslední místo.

Skvělého výsledku naopak dosáhlo nově vzniklé B-mužstvo složené z hráčů městské hokejové ligy HC 2006 a Tygr teamu, které vyhrálo Okresní ústeckoorlickou hokejovou ligu.

V A-týmu mužů došlo v letošní sezóně k poměrně velkým změnám, především na postu trenéra. Čtvrté místo, které mužstvo v letošním ročníku vybojovalo, je proto možné považovat za úspěch.

Stáj Manon Litomyšl

K tradičním aktivitám Stáje Manon patří pořádání jezdeckých akcí, z nichž nejvýznamnější je červnová Velká cena Litomyšle, která je součástí extraligového seriálu Český skokový pohár. Závody každoročně přilákají českou skokovou špičku, která společně s atraktivním prostředím přináší divákům skvělý sportovní zážitek.

Stáj Manon Litomyšl na závodech reprezentoval Jiří Skřivan, který získal kromě řady předních umístění v soutěžích v rámci Českého skokového poháru i 2. místo ve Velké ceně Opavy.

Jiří Skřivan mladší startoval v juniorské kategorii. Na mistrovství České republiky získal v týmové soutěži stříbro (po loňském zlatu) a v jednotlivcích obsadil sedmé místo. V průběhu sezóny se mu dařilo sbírat přední umístění ve stylových soutěžích v rámci ČSP, která mu vynesla konečné třetí místo ve Stylovém šampionátu - celkem bodovalo 80 juniorských dvojic. Na svém kontě má také zlato a bronz z oblastního mistrovství Východočeské oblasti.

Jezdecký klub Hřebčín Suchá

Jezdecký klub Hřebčín Suchá má v současné době přes 100 aktivních členů. Jeho hlavní činností je organizace jezdeckých akcí, výuka dětí a mládeže v jezdecké škole, pořádání prázdninových výukových kurzů a účast na jezdeckých akcích a závodech.

V roce 2016 uspořádal Jezdecký klub Hřebčín Suchá ve spolupráci se Stájí Manon Litomyšl přes 50 jezdeckých akcí - skokové i drezurní veřejné tréninky, chovatelské, drezurní a parkurové závody, proběhla i oblastní mistrovství Východočeské oblasti všech kategorií, kde za JK hřebčín Suchá získala v kategorii žen titul Štěpánka Zavoralová. Nedílnou součástí akcí byl i seriál Jezdeckých her pro děti, který si získal velkou oblibu.

V jezdecké škole se zájemci od sedmi let učí základům jízdy na koni, získávají teoretické i praktické znalosti ze světa koní a pravidelně se zúčastňují jezdeckých soutěží. Výuka na ponících i velkých koních probíhá díky kryté hale celoročně. V roce 2016 JK hřebčín Suchá získal tituly mistr Východočeské oblasti v drezuře - Adéla Škeříková, mistr Východočeské oblasti ve skocích kategorie starší děti Adéla Škeříková, bronz Eliška Mazurová, v mladší kategorii zlato získala Anna Dubová. Nikola Tivodarová získala na domácí půdě řadu předních umístění, včetně 3. místa v Dětském skokovém poháru 2016 a vítězství v Dětském šampionátu 2016. V juniorské kategorii podávala celou sezonu výborné výkony i Denisa Menšíková.

Třicet pět let Jachetního oddílu Litomyšl

Tradiční akcí Otevírání Košíře si Jachetní oddíl Litomyšl připomněl třicet pět let od svého vzniku. Program slavnostního odpoledne, které se uskutečnilo 5. června, byl velmi bohatý. Po oficiálním zahájení následovala prezentace vývoje windsurfingu za posledních 35 let, retro jízda, současné možnosti windsurfingu s ukázkami ve vodě a na trenažéru a mnoho dalšího. Na své si mohli přijít dospělí i děti.

Založení jachetního oddílu (stejně jako tradiční akce Otevření Košíře) má 35letou tradici. V předchozích letech se jí zúčastnili mimo jiné bývalý člen oddílu a mořeplavec Rudolf Krautschneider, olympionik ve windsurfinu Patrik Hrdina či herec Václav Vydra. Oddíl od svého založení uspořádal také řadu besed, například s legendárním brankářem Dominikem Haškem, astrofyzikem Jiřím Grygarem či již zmiňovaným mořeplavcem Rudolfem Krautschneiderem. V minulých letech také členové oddílu reprezentovali Litomyšl na domácích i zahraničních soutěžích. Pro rekreační vyžití oddíl svým členům, stejně jako zájemcům o vodní sporty, nabízí areál, jehož součástí je loděnice, klubovna, škola windsurfinu a paddleboardingu, startovací molo a vstup do vody vysypaný říční drtí.

Motokrosový sport

Motokrosový sport je v Litomyšli spojen především se jménem Petra Bartoše, který jezdí za Orion Racing Litomyšl. A tomu se letos opravdu dařilo. V domácím seriálu motokrosového sportu obsadil výbornou třetí příčku a dokázal tak, že i v 37 letech je možné v tomto sportu sbírat úspěchy. V evropském poháru motokrosařů kubatury EMX Open, který čítal celkem osm podniků, se mu pak podařilo na motocyklu KTM 450 ccm obhájit titul evropského vicemistra. Úspěchy Petra Bartoše byly koneckonců odměněny i v anketě o nejlepšího sportovce svitavského regionu.

Vedlo se však i dalšímu z litomyšlských závodníků, kterým byl Martin Doubek, opět z týmu Orion Racing. Ten nechyběl ani na legendární závodní dráze v belgickém Zolderu, kde ve dnech 8. – 9. října vyvrcholil letošní šestidílný seriál NASCAR WHELEN EURO SERIES. V prestižním závodě kubatury ELITE 1 obsadil Martin Doubek skvělou třetí příčku.

Karate-do Litomyšl z. s.

Oddíl Karate-do Litomyšl cvičí tradiční formu karate shotokan. Věnuje se karate jako sportu a reálné sebeobraně. V rámci sebeobrany spolupracuje s bývalým členem elitní jednotky výsadkářů Francouzské cizinecké legie Stanislavem Gazdíkem, který dojíždí na pravidelné semináře.

Na sportovním poli se členové spolku v roce 2016 zúčastnili všech nejvýznamnějších závodů v České republice. Členové Anna Kašparová a Tomáš Dostál přivezli několik medailí z národních pohárů, čímž se nominovali na Mistrovství České republiky. Anna Kašparová se dále účastnila závodů ve francouzském Orléans, kde postoupila do druhého kola. S týmem Spartaku Hradec Králové také vybojovala první místo v národní lize družstev. Mezi soutěžícími se však neztratili ani ti nejmenší, kteří se účastnili regionálních soutěží východních Čech. I ti úplně nejmladší členové ve věku 6 – 11 let vybojovali řadu medailí.

Trenér Jiří Smékal navštívil v roce 2016 kolébku karate, ostrov Okinawa, kde absolvoval řadu tréninků.

Třináctý ročník florbalové štafety

Již potřinácté se letos v hale Skalka v Lubné uskutečnil florbalový turnaj Dona Bosca. Letošní ročník připadl na 26. a 27. únor. Slavnostního zahájení se zúčastnili také náměstek hejtmana Roman Línek a litomyšlský starosta Radomil Kašpar. Během dvou dnů se odehrálo 72 zápasů a sešlo se více než 300 hráčů. Výsledky litomyšlské týmy potěšily. V kategorii mladších žáků získal první místo Peaksport – Litomyšl, ve starších žácích si pak Litomyšl odvezla stříbro. Mezi veterány obsadil tým Fox Litomyšl místo třetí, v kategorii mužů byl pak tým Aquafield Litomyšl čtvrtý.

Nedošínský triatlon

Druhá srpnová sobota patřila tradičnímu nedošínskému triatlonu (1 km – 50 km – 10 km), který se letos uskutečnil již po dvaadvacáté. Na startu se letos sešlo 55 startujících. Závodilo se ve třech kategoriích – muži, ženy, družstva. V cíli byl nejrychlejší David Jílek s časem 2:07:21. Z žen byla nejrychlejší Jaroslava Hurychová s časem 1:18:49. Zajímavou kategorií byla kategorie dětí s doprovodem, kde části závodu tvořilo 100 metrů plavání, 25 km na kole 3 km běhu.

Plavecká soutěž měst

Plavecká soutěž měst je tradiční akcí. Letos se konal již její 25. ročník. Ve středu 5. října se do ní zapojil i místní krytý bazén. Soutěžilo se od 7 do 20 hodin. Od 8 do 15 byl prostor vyhrazen plavcům z mateřských, základních a středních škol, od 15 hodin pak mohla soutěžit veřejnost. Litomyšl soutěžila v kategorii měst do 20 tisíc obyvatel a nevedla si vůbec špatně. S celkovým počtem 5 742 bodů se umístila na celkovém třetím místě z jedenácti přihlášených měst. Pravidla soutěže jsou jednoduchá – je třeba zaplavat trať 100 metrů libovolným způsobem. Body do soutěže se přičítají podle tabulky. Rozhoduje kategorie, věk a zaplavaný čas.

Nejúspěšnější sportovec regionu Svitavska

I letos vyhlásilo Regionální sdružení sportů ve spolupráci se Svitavským deníkem, produkční a marketingovou agenturou Sport Action s.r.o. a městy Svitavy, Polička, Moravská Třebová, Litomyšl, Brezová nad Svitavou a Jevíčko anketu „Nejúspěšnější sportovec regionu Svitavska za rok 2016.“ Slavnostní vyhlášení výsledků se uskutečnilo 24. ledna 2017 v Tylově domě v Poličce. Mezi oceněnými figurovali i sportovci z Litomyšle.

V kategorii jednotlivců (dospělí) obsadil první místo Rudolf Doležal (jezdectví, JK Hřebčín Suchá), na druhém místě se umístil Petr Bartoš (motokros, Orion Racing Team Litomyšl). V kategorii jednotlivců (dorost) byla oceněna Anna Kašparová (karate, TJ Jiskra Litomyšl), která se umístila na druhém místě. V případě kolektivů byl oceněn Adfors Basket Litomyšl (v kategorii žáků a dorostu), dále pak HC Litomyšl (v kategorii dorostu). Posledního oceněného měla Litomyšl v kategorii veteránů. Stal se jím atlet Ivo Strnad z TJ Jiskra.

Počasí v roce 2016

Leden

První den nového roku byl polojasný, ráno teplota klesla k minus sedmi stupňům, přes den se objevily sněhové přeháňky, k nimž se přidal silný vítr. V dalších dnech šly teploty v noci ještě dolů, 4. ledna bylo -10°C , přes den se teplota pohybovala kolem -5 . Zimní počasí vydrželo i v druhém lednovém týdnu. Teploty v noci klesaly k -6 stupňům, přes den se pohybovaly kolem -1 . V druhé polovině ledna přišlo výraznější ochlazení. 18. ledna jsme v noci naměřili kolem -10 stupňů, přes den kolem -5 . K tomu se přidaly sněhové přeháňky. Ještě chladněji bylo 21. ledna, kdy teplota v noci poklesla k -12°C , přes den se pak pohybovala jen kolem -4 . V následujících dnech se postupně oteplovalo. 20. ledna denní teplota vystoupala až k $+11$ stupňům.

Únor

Únor začal zataženým a mlhavým počasím. Ranní teplota se pohybovala kolem $+5$ stupňů, odpolední pak až kolem $+9$. Také v dalších dnech pokračoval teplejší ráz počasí se zataženou oblohou a občasným deštěm, k němuž se přidával silný vítr. Ranní teploty klesaly k $+2$ až k $+1$ stupni, denní se šplhaly na 7 až 8°C . Podobný ráz počasí vydržel po většinu měsíce, 18. února vydatně pršelo. 22. února se teplota přes den vyšplhala dokonce na $+10$ stupňů. V následujících dnech došlo k ochlazení. V noci se teploty pohybovaly kolem minus 2 stupňů, přes den pak kolem $+4$. Občas se přidal silný vítr se smíšenými srážkami. Tento ráz počasí vydržel až do konce měsíce.

Březen

První březnový den bylo zataženo, na většině území se vyskytoval déšť, v Litomyšli i sněžení. Teplota v noci poklesla na -2°C , přes den se pohybovala jen kolem $+2^{\circ}\text{C}$. Na několika místech počasí zkomplikovalo dopravu. Zejména na Litomyšlsku a Poličsku se v průběhu dopoledne i odpoledne museli řidiči potýkat s mlhou a deštěm, případně občasným sněžením. Až do 9. března převládal podobný charakter počasí, noční teploty klesaly pod bod mrazu, denní se pohybovaly kolem $+4$ stupňů. V druhé polovině března se denní teploty postupně zvyšovaly na 9 , resp. 10 stupňů. Oteplení však trvalo jen krátce. Kolem 20. března přišlo znovu ochlazení se silným větrem a teplotami ráno kolem nuly, přes den pak do 6°C . 29. března rovněž foukal velmi silný vítr, teplota ráno se pohybovala kolem $+4^{\circ}\text{C}$, přes den pak šplhala téměř k deseti stupňům. Poslední březnový den doprovázela velká oblačnost s dešťovými přeháňkami a teplotami lehce nad deset stupňů.

Duben

Začátek dubna byl oblačný až zatažený s ranními teplotami kolem $+1^{\circ}\text{C}$ a odpoledními do 6 stupňů. Opět foukal silný a také velmi studený vítr. Již 2. dubna se však teplota přes den šplhala k 13 stupňům, byť teplotní vzestup znovu kazil vítr, který nás provázel celým dnem.

V následujících dnech pokračovalo oteplování, 5. dubna jsme naměřili ráno 9°C, přes den pak 20 stupňů. Střídala se zatažená obloha s polojasnou, stále se objevoval silný vítr. Jasně dny začaly od 20. dubna. Rána však byla velmi studená, teplota se pohybovala kolem nuly, případně lehce pod ní, přes den pak šplhala jen k deseti stupňům. Poslední dubnové dny se nesly ve znamení zatažené oblohy s přeháňkami a teplotami do 15 stupňů.

Květen

První květnový den byl oblačný, ranní teploty klesaly k +4 stupňům, přes den se pak pohybovaly kolem 18. Ani další dny nepřinesly jasné počasí, převažovalo oblačno s přeháňkami, objevila se i bouřka. Jasně dny začaly od 6. května. Ranní teplota klesala k 7 až 6 stupňům, odpolední šplhala až k 20°C. Od 13. května se však obloha opět zatáhla, objevily se přeháňky a bouřky. Teploty klesaly ráno k 8°C, přes den šplhaly k 20 stupňům. Poslední květnové dny převládala velká oblačnost s přeháňkami, občasným deštěm či bouřkami. Teploty šplhaly k 22 stupňům.

V průběhu května bylo možné pozorovat astronomický úkaz, který je vzácnější než zatmění Slunce či Měsíce. V pondělí 9. května totiž přes Slunce přecházela planeta Merkur. Výjimečný astronomický úkaz jsme mohli sledovat krátce po poledni a viditelný byl prakticky po celé odpoledne. Merkur se jako drobná tečka více než sedm hodin pomalu přesouval přes Slunce.

Červen

Hned na začátku měsíce zasáhly náš kraj silné bouřky. 2. června se přes Chrudimsko přehnala průtrž s kroupami, která vytopila sklepy domů a zaplavila cesty. Samotné Litomyšli se však vyhnula, zaznamenána byla jen dešťová přeháňka a bouřka. V první polovině měsíce se střídala polojasná a oblačná obloha, ranní teploty klesaly k 14 stupňům, odpoledne pak stoupaly k 24°C. Od 17. června začaly ranní i odpolední teploty stoupat, občas se vyskytly přeháňky, někdy i silnější vítr. Poslední červnový týden bylo již letní počasí s teplotami mezi 27 a 30 stupni, 24. června jsme naměřili dokonce 34 stupňů. Přišly bouřky, lijáky, silný vítr, v Litomyšli však k žádné větší kalamitě nedošlo.

Červenec

První prázdninový měsíc odstartoval polojasnou oblohou s teplotami přes den kolem 25 stupňů. 7. července bylo ráno kolem osmi stupňů, přes den pak kolem 21, v následujících se opět oteplovalo. Postupně byla znovu překonána tropická třicítká. Ranní teploty se pohybovaly lehce pod 20 stupni. 11. července odpoledne však začaly přicházet bouřky, které přinesly výrazné ochlazení. Následující dny převažovalo deštivé počasí s ranními teplotami kolem 14 stupňů, denními pak jen kolem dvaadvaceti. 19. července bylo již opět jasné až polojasné počasí s teplotami do 25 stupňů. V druhé polovině měsíce se počasí ještě vylepšilo, v závěru pak teploty opět sahaly ke třiceti a více stupňům. Jen občas se objevila přeháňka či bouřka.

Srpen

První srpnová dekáda se nesla v typicky letním počasí s teplotami mezi 21 a 25 stupni, postupně se však oteplovalo až k tropické třicítce. Výjimku tvořil 5. srpen, který celý propršel, a teplota se pohybovala jen kolem 20 stupňů. Následoval chladnější ráz počasí. V noci teploty klesaly ke 12, přes den pak šplhaly jen k 18, max. 19 stupňům. Až v druhé polovině měsíce se vyjasnilo i oteplilo a teploty stoupaly k 27 stupňům, které jsme naměřili 20. srpna. Pouze 27. a 28. srpna se teplota opět přehoupla přes tropickou třicítku.

Září

Zatímco srpen příliš letní počasí nepřinesl, začátek září byl skutečně krásný. Převládalo jasné až polojasné počasí s teplotami mezi 25 a 27 stupni, mezi desátým a patnáctým zářím se teplota šplhala až ke třicítce. Jen výjimečně byl tento ráz počasí narušen chladným dnem, jako tomu bylo například 5. září, kde se teplota nedostala výš než nad 16 stupňů, k nimž se přidaly dešťové přeháňky. V druhé polovině září se ochladilo a začalo pršet. Teploty sice spadly, ale až do konce měsíce se pohybovaly kolem 20 stupňů, poslední zářijový den jsme naměřili dokonce přes dvacet pět. V noci však bylo již chladněji. Teploty klesaly k 10, někdy jen k 5 stupňům.

Říjen

Ještě prvního října bylo nezvykle teplo, 25 stupňů, pak ale přišlo ochlazení. V neděli 2. října bylo oblačno s 15 stupni, k nimž se přidal slabý déšť. V následujících dnech teplota ještě klesla. 5. října byly ráno 4 stupně, přes den jen o stupeň více. Celý den navíc propršel. V pátek 7. října jsme se pak dočkali prvního přízemního mrazíku. V polovině měsíce se opět oteplilo, v noci se teploty pohybovaly mezi 10 a 7 stupni, přes den kolem 15. V druhé polovině října bylo převážně oblačno, větrno, deštivo a mlhavo s teplotami ráno mezi 9 a 6 stupni, přes den většinou kolem deseti, výjimečně ještě až 14 stupni. 30. října foukal silný vítr.

Listopad

Listopad odstartoval typicky podzimním počasím – s deštěm, na dušičky pak také silným větrem. Ve středu 3. listopadu přišlo velké ochlazení – teplota spadla na +6 stupňů přes den, ve večerních hodinách dokonce pod bod mrazu. V následujících dnech se teploty v noci pohybovaly kolem 4 stupňů, přes den jen mezi 5 a 7 stupni. Ve středu 10. listopadu přišel první sníh, který ale hned roztál. V neděli 13. listopadu klesla teplota v noci k minus pěti stupňům, přes den se pohybovala jen kolem nuly. Také v dalších dnech bylo mrazivo. V úterý 15. listopadu klesla teplota v noci pod minus 6 stupňů, přes den se pak pohybovala jen mírně nad nulou. Také státní svátek byl chladný, i když ne tolik jako předchozí dny – v noci bylo kolem 4 stupňů, přes den mezi 6 až 8 stupni. Následující dny se přidal vítr a déšť, který se na konci měsíce proměnil ve sněžení. V úterý 29. listopadu klesla teplota v noci opět pod minus 6 stupňů, přes den se pohybovala jen kolem nuly. Následující den pak napadlo asi pět centimetrů sněhu.

Prosinec

Prvního prosince byly sice ještě 3 až 4 stupně nad nulou, v následujících dnech však došlo k postupnému ochlazování. V neděli 4. prosince klesla v noci teplota pod minus 3 stupně, přes den bylo jen kolem nuly. V noci na pondělí klesla teplota k minus 8 až k minus 9 stupňům, přes den se pohybovala mezi minus 2 stupni až nulou. Bylo polojasno, přes den pak spíše oblačno. Kolem 10. prosince se oteplilo, v noci se teplota pohybovala kolem 5 stupňů, přes den mezi 6 až 10 stupni. Přidal se občasný déšť, 9. prosince navíc také silný vítr. V následujících dnech přišlo opět ochlazování. V noci na 13. prosince klesla teplota znovu k téměř 9 stupňům pod nulou, přes den se pohybovala jen kolem nuly. 18 prosince konečně trochu nasněžilo, odhadem však jen 5 centimetrů. Sníh vydržel téměř do Vánoc, protože přes den se teploty stále držely kolem bodu mrazu. 23. prosince však přišlo oteplení a s ním také velká ledovka, která zasáhla prakticky celé území republiky. Na Štědrý den bylo kolem 6 stupňů. Na konci roku se však znovu ochladilo. V noci na 30. prosince klesla teplota k minus deseti stupňům, přes den pak s výjimkou slunečných míst nepřesáhla nulu. Podobný ráz počasí zůstal i na Silvestra.

Statistický přehled roku 2016

Počet obyvatel k 1. lednu 2016: 10 043

Z toho:

- muži: 4 813
- ženy: 5 230

Průměrný věk činil celkově 42,8, u mužů 41,6, u žen pak 43,9 let.

Narození s trvalým pobytem v Litomyšli: 116

Manželství uzavřené v matričním správním obvodu: 153

- z toho z Litomyšle: 38
- z toho církevních: 24
- z toho v obcích matričního obvodu: 11

Úmrtí ve správním obvodu: 370

- z toho z Litomyšle: 80
- z toho v obcích matričního obvodu: 28

Rozvody (evidované v Litomyšli): 58

Obyvatelstvo:

- počet občanů ČR: 9757
- počet cizinců: 367
- odhlášeno občanů ČR: 195
- úmrtí občanů ČR: 99 (včetně těch, kteří zemřeli jinde, než ve správním obvodu Litomyšle)

Prvním občánkem Litomyšle roku 2016 se stal Jakub Sychra, který se narodil 1. ledna 2016 ve 2:36 hodin.

Závěr kroniky

Rok 2016 přinesl městu Litomyšl řadu nových výzev a podnětů. Některé z nich byly postupně uváděny v život, o jiných se pouze diskutovalo.

Podobně jako v předchozích letech, i letos Litomyšl žila nepřeborným množstvím kulturních a společenských akcí, povětšinou kultivovanou debatou nad palčivými problémy (včetně migrační krize, která v roce 2016 v Evropě doznívala), péčí o památky, školství či svůj další rozvoj. Nic z toho by nemohlo být postupně realizováno, nebýt stovek aktivních lidí, kteří se angažovali a posouvali věci ve svém okolí kupředu. Možná právě tím je Litomyšl tak trochu výjimečná. Ona výjimečnost přitom nespočívá v tom, že by se všechno podařilo hned a napoprvé, nýbrž v tom, že se v životě města najdou lidé, pro které překážky nejsou pomyslnou stopkou, ale výzvou k úvahám, kam se posunout dál. Nezbývá než vyslovit přání, aby v podobném duchu komunikace, odvážných nápadů a myšlenek, případně smysluplné kritiky, pokračoval život města i v následujícím roce.

Zápis do kroniky provedl Stanislav Švejcar v březnu 2017.

Rada města Litomyšl zápis schválila dne 28. března 2017 usnesením číslo 254/17.

Podpisy:

Kronikář: Stanislav Švejcar

Za Radu města Litomyšl: Radomil Kašpar, starosta